

Tasekirja 2016

Hämeenkyrön kunta

TASEKIRJA 2016

1	Toimintakertomus	1
1.1	Kunnanjohtajan katsaus	1
1.2	Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	3
1.3	Yleinen ja oman alueen kehitys	7
1.4	Olellisia muutoksia kunnan toiminnassa	13
1.5	Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	14
1.6	Kunnan henkilöstö	15
1.7	Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	16
1.8	Ympäristötekijät	17
1.9	Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä	17
1.10	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	18
1.11	Hallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä	33
2.	Toteutumisvertailut	34
2.1	Käyttötalouden toteutuminen	34
2.2.	Kunnan yhteiset kehittämisprojektit	35
2.3	Hallintopalvelut	36
2.4	Perusturvapalvelut	39
2.5	Sivistyspalvelut	60
2.6	Tekniset palvelut	74
2.7	Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen toteutumisesta	81
2.8	Tuloslaskelman toteutuminen	82
2.9	Investointien toteutuminen	83
2.10	Rahoituslaskelman toteutuminen	88
3	Tilinpäätöslaskelmat	89
4	Liitetiedot	97
5	Eriytetyt tilinpäätökset	114
6	Allekirjoitukset ja merkinnät	130

1 Toimintakertomus

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Hämeenkyrön suuri investointiohjelma saatiin kertomusvuonna jo loppuvaiheeseensa. Monitoimikeskus Silta valmistui etujassa ja sai hyvin kuvaavan, kasvatukseen sopivan nimen. Ensimmäisenä uusiin tiloihin muutti kirjasto, jonka jälkeen vanha Kirkonkylän koulu purettiin ja perusopetus ja Kirkonkylän päiväkotitoiminnot aloittivat toimintansa uusissa tiloissa syyslukukauden alusta. Aivan uudenlainen toimintaympäristö ja uudenlaiset toimintatavat pääsivät alkamaan korkeatasoisissa tiloissa. Vaikka muutos on ollut odotettu, sen onnistunut toteuttaminen vaati viime vuonna erittäin paljon työtä suurelta osalta kunnan henkilöstöä.

Koko kertomusvuoden ajan työtä tehtiin myös Mahnalan ympäristökoulun hankintamenettelyssä. Ensimmäinen kilpailutus nosti kustannukset talousarviossa varattua suuremmaksi eikä valtuusto maaliskuussa hyväksynyt kustannusten noususta 11 848 000 euroon. Enimmäiskustannuksiksi koko hankkeelle määriteltiin 9 048 000 euroa ja kilpailutus käynnistettiin uudelleen. Marraskuussa sain allekirjoittaa 7 miljoonan euron urakkasopimuksen Rakennustoimisto Pekka Kynnöksen kanssa, joten hyvin pitkään elänyt toive uudesta koulusta lähti toteutumaan.

Valtakunnallinen sote-uudistus eteni poliittisten päätösten perusteella 18 itsehallintoalueen perustamista tarkoittavaan linjaukseen. Lausuntopyyntöjen käsittelyn ohella valmistelu aloitettiin myös Pirkanmaalla, vaikka sen tueksi ei vielä ollut edes hallituksen esitystä lainsäädännöksi. Taloudellisia vaikutuksia arvioitiin myös vielä hyvin alustavalla tasolla.

Hämeenkyrön kunnan oma talous toteutui kertomusvuonna talousarviota paremmin. Toimintakate kasvoi 55 073 792 euroon eli vain 486 879 euroa, joka on 0,9 % suurempi kuin edellisen vuoden tilinpäätös. Tämä on neljäs perättäinen niukan menokasvun tilinpäätös. Vuosien 2013 - 2016 aikana toimintakatteen kasvu on ollut yhteensä vain 2,5 %. Kasvuvauhdin vakauttamisella on hillitty käyttötalouden kasvua kunnan aikaisempaan nopeaan menokasvuun verrattuna jopa 7 miljoonan euron verran.

Vuosikate vahvistui 3 195 207 euroon eli talousarviota selvästi paremmaksi. Vuosikatteen kasvusta huolimatta tilikauden kirjanpidollinen tulos muodostuu poistojen takia 2 749 532 euroa alijäämäiseksi. Poistojen määrä on 2016 kertaluonteisine erineen 6 miljoonaa euroa.

Taseen kirjanpidollinen ylijäämä on nyt syöty, vaikka sitä konsernin taseessa on vielä jäljellä. Tilanne ei ole yllättävä, se on investointikuorman takia ollut nähtävissä. Investointiohjelma on ollut tietoinen keino varmistaa kuntapalveluiden tulevaisuus Hämeenkyrössä pitkälle tulevaisuuteen. Se on toteutettu järkevinä kokonaisuuksina ja taloudellisesti parhaaseen mahdolliseen aikaan. Monilla kunnilla nämä investoinnit näyttävät olevan vasta alkamassa.

En ihmettele, jos moni valtuutettu tässä tilanteessa miettii, onko Hämeenkyrö haukannut investoinneillaan liian suuren palan. Niin voisi käydä, jos Hämeenkyrön asema kasvukuntana päättyisi, jos asukkaat alkaisivat muuttaa kunnasta pois ja tulomuutto tyrehtyisi. Jos työttömyys olisi kasvamassa yli maakunnan keskitason, jos asuntoalueita ei enää kaavoitettaisi eivätkä yrittäjät menestyisi elinkeinopoliittisilla mittareilla. Syöksy voimistuisi, jos Hämeenkyrössä ei enää tapahtuisi maakunnallisesti ja valtakunnallisesti kiinnostavia tapahtumia. Jos vielä henkilökunta ei innostuisi työstään ja kehittäisi sitä, olisi loppu lähellä. Tällaiseen tilanteeseen olisimme voineet päätyä, jos kunnassa ei olisi ollut rohkeutta ja näkemystä tehdä päätöksiä ja investoida tulevaisuuteen.

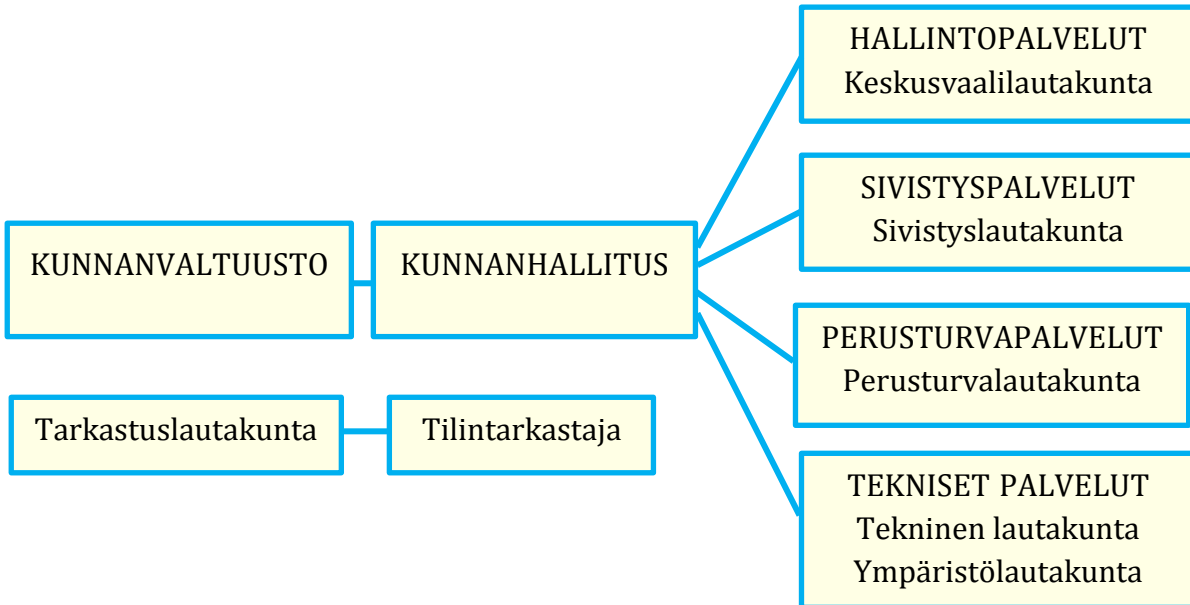
Hämeenkyrön kunnan taloudellisen menestyksen avaimet ovat äärimmäisen maltillisessa käytössä, kasvua ja elinvoimaa ja siten verotuloja lisäävissä yhteisissä toiminnoissa sekä rohkeudessa olla maakunnallisesti ja osin valtakunnallisesti kiinnostava kunta.

Esitän kiitokseni kertomusvuoden aikana tehdystä hyvästä työstä niin henkilökunnalle kuin päätöksentekijöille sekä erityisesti nyt valtuustokautensa päättävälle valtuutetuille.

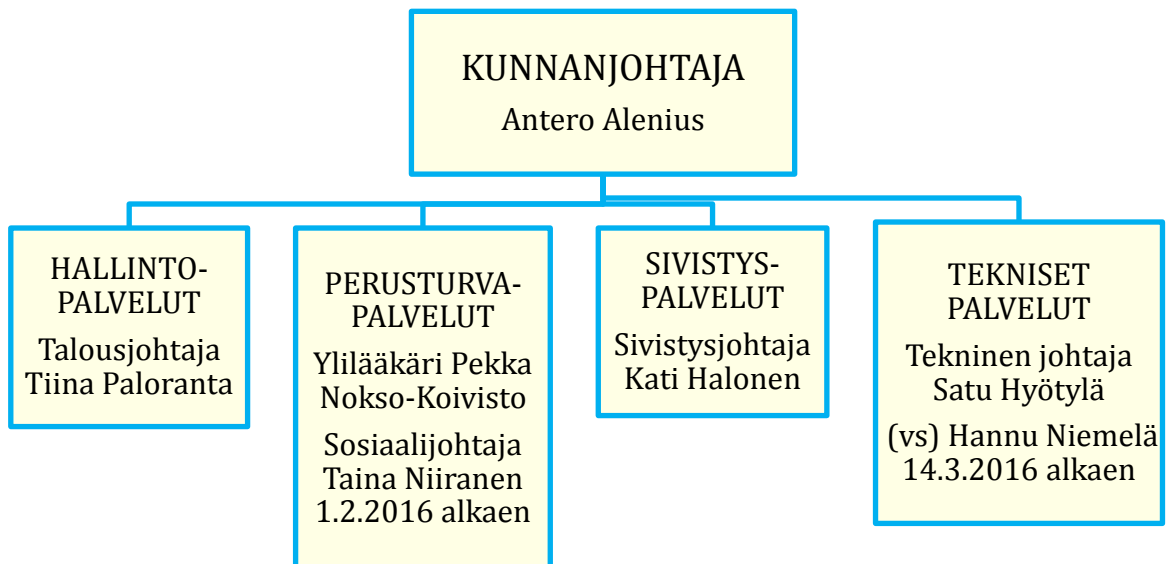
Antero Alenius
Kunnanjohtaja

1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Luottamushenkilöorganisaatio

Viranhaltijaorganisaatio

Tilintarkastus

Kunnan tilintarkastajana toimii BDO Audiator Oy,
vastuullinen tilintarkastaja JHTT Jorma Kesä

TARKASTUSLAUTAKUNTA

puheenjohtaja	Linnainmaa Risto 26.9.2016 asti Lahtinen Kati 26.9.2016 alkaen
varapuheenjohtaja	Pylsy Katariina 26.9.2016 alkaen
jäsen	Kivimäki Pertti
jäsen	Kortet Johanna
jäsen	Uusitalo Heikki

Valtuusto 2013 – 2016

Valtuustoon kuuluu 35 valtuutettua. Poliittiset voimasuhteet:

Suomen Keskusta (Kesk.)	10
Kansallinen Kokoomus (Kok.)	7
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)	6
Perussuomalaiset (PS)	5
Vasemmistoliitto (Vas.)	4
Suomen Kristillisdemokraatit (KD)	2
Vihreä Liitto (Vihr.)	1

Puheenjohtaja		Parhankangas Kirsi	Kok.
I varapuheenjohtaja		Eloranta Pasi	
		Kesk.	
II varapuheenjohtaja		Lepola Mauri	SDP
Jäsenet:			
Alakastari Atso	Vas.	Lahtinen Kati	Vihr.
Autio Kauko	Kok.	Lampinen Jouni	PS
Evikoski Teemu	Kesk.	Lepistö Maarit	SDP
Haavisto Hannele, 22.2.2016 asti	Kesk.	Leskinen Päivi	Kok.
Hakala Pekka	Kesk.	Linnainmaa Risto	Kesk.
Haukipää Sari	Vas.	Mäensivu Raija	Kesk.
Hiltunen Päivi	Kesk.	Mäki Rauno	PS
Härkki-Santala Maria	Kesk.	Nieminen Marita	SDP
Immonen Anna-Kaisa	KD	Nordfors Heimo	Kok.
Isokivijärvi Kari	PS	Ovaska Jouni	Kesk.
Isomuotia Harri	Kok.	Palomäki Susanna	KD
Juvonen Jukka	PS	Ponkiniemi Vilho	Vas..
Järvenpää Esa	SDP	Pylsy Katariina 22.2.2016 alk.	Kesk
Järvinen Jarmo	SDP	Rikala Erkki	PS
Kalliola Jarmo	Kesk.	Soukko Tarja	Kok.
Kola Mari	Kok.	Vatajaniemi Juhani	SDP
		Westergård Raija	Vas.

Hallitus 2013 - 2016

Hallituksessa on 9 jäsentä

Poliittinen voimasuhde:	
Suomen Keskusta (Kesk.)	3
Kansallinen Kokoomus (Kok.)	2
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)	2
Vasemmistoliitto (Vas.)	1
Perussuomalaiset (PS)	1

Puheenjohtaja	Ovaska Jouni, 20.6.2016 asti	Kesk.
I varapuheenjohtaja	Linnainmaa Risto, 20.6.2016 alkaen	Kok.
II varapuheenjohtaja	Leskinen Päivi	PS
	Mäki Rauno	

Jäsenet:

Hiltunen Päivi	Kesk.	Lepistö Maarit	SDP
Härkki-Santala Maria	Kesk.	Nordfors Heimo	Kok.
Järvenpää Esa	SDP	Ponkiniemi Vilho	Vas.

Lautakunnat**KESKUSVAALILAUTAKUNTA**

puheenjohtaja	Niinenmaa Jussi
varapuheenjohtaja	Helpiö Marko
jäsen	Mäenpää Tanja, 12.12.2016 asti
jäsen	Hätönen Tarja, 12.12.2016 alkaen
jäsen	Pylyy Katariina
jäsen	Turvala Pirjo

PERUSTURVALAUTAKUNTA

puheenjohtaja	Mäensivu Raija
varapuheenjohtaja	Ankelo Aku
jäsen	Järvinen Jarmo
jäsen	Kiukainen Pekka
jäsen	Kola Mari
jäsen	Korpijaakko Lauri
jäsen	Palomäki Susanna
jäsen	Vatajaniemi Juhani
jäsen	Ylivakeri Paula

SIVISTYSLAUTAKUNTA

puheenjohtaja	Autio Kauko
varapuheenjohtaja	Eloranta Pasi
jäsen	Laaksonen Jouni
jäsen	Lampinen Jouni
jäsen	Mäkelä Harri
jäsen	Nordfors Hannele
jäsen	Tuohela Sirpa
jäsen	Toivonen Ida, 26.9. asti
jäsen	Kannisto Mirja, 26.9. alk.
jäsen	Westergård Raija

TEKNINEN LAUTAKUNTA

puheenjohtaja	Hakala Pekka
varapuheenjohtaja	Nieminen Marita
jäsen	Evikoski Teemu
jäsen	Koivisto Eija
jäsen	Kortesoja Rauno
jäsen	Mänty Mikko
jäsen	Rautiainen Pauliina

YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

puheenjohtaja	Isokivijärvi Kari
varapuheenjohtaja	Kalliola Jarmo
jäsen	Alakastari Atso
jäsen	Haavisto Hannele, 22.2. asti
jäsen	Rask Kaija, 22.2. alk.
jäsen	Hannula Anne
jäsen	Hollo Tommi
jäsen	Hätönen Tarja

Jaostot

TIEJAOSTO
puheenjohtaja
jäsen
jäsen

Hakala Pekka
Evikoski Teemu
Nieminen Marita

PERUSTURVALAUTAKUNNAN JAOSTO
puheenjohtaja
varapuheenjohtaja
jäsen
jäsen
jäsen

Palomäki Susanna
Järvinen Jarmo
Kola Mari
Korpijaakko Lauri
Ylivakeri Paula

Neuvostot

VANHUSNEUVOSTO
puheenjohtaja: Mäensivu Raija

muut jäsenet: seurakunnan, yhdistysten ja
järjestöjen edustajat (10 hlöä)

VAMMAISNEUVOSTO
puheenjohtaja: Raija Mäensivu

muut jäsenet: vammaisjärjestöjen edustajia

1.3 Yleinen ja oman alueen kehitys

1.3.1 Yleinen kehitys

Julkisen talouden tila on ollut heikko jo vuosikausia. Vaatimattomaan talouskasvuun täytyy varautua myös lähitulevaisuudessa. Julkisen talouden heikkenemisen syinä ovat väestön ikääntyminen ja teollisuuden rakennemuutos. Alijäämäinen talous on ollut vuodesta 2009 lähtien.

Suomen hallitus asetti tavoitteita julkisen tilan kohentumiselle ja työllisyysasteen nousulle. Tavoitteet eivät näytä toteutuvan. Tavoite kokonaisveroasteen nousemattomuudesta näyttää toteutuvan. Kilpailukykysovimukseen liittyvien veronalennusten ansiosta kokonaisveroaste laskee.

Viime vuosien matala korkotaso on suosinut lainanottoa. Valtion ja kuntien yhteenlaskettu velka on kaksinkertaistunut vuodesta 2008.

1.3.2 Oman alueen kehitys

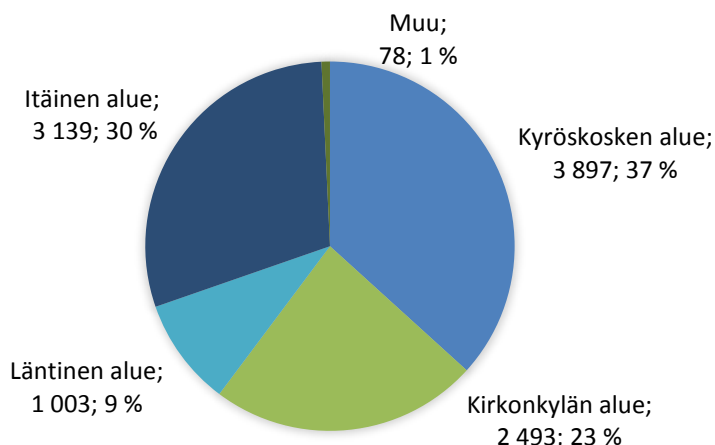
Vuoden 2016 lopun Tilastokeskuksen antama ennakkoväkiluku on 10 682 (10 669). Väkiluku kasvoi 13 (56) hengellä. Kasvuprosentti oli 0,1 (0,5).

Vuoden aikana syntyi 111 (106), kuoli 109 (120) ihmistä, kuntaan muutti 530 (552) ja kunnasta pois 538 (484) henkilöä.

Kuntastrategiassa asetettua 1-2 prosentin väestönkasvutavoitetta ei saavutettu.

Ikärakenne (vuoden 2016 tiedot eivät vielä olleet saatavilla)

Ikä	2009	2011	2013	2014	2015
0 – 6	888 (8,5)	850 (8,1)	835 (7,9)	863 (8,1)	873 (8,2)
7 – 15	1 148 (11,0)	1 188 (11,3)	1 196 (11,4)	1 184 (11,2)	1 181 (11,1)
16 – 25	1 062 (10,2)	1 044 (9,9)	995 (9,5)	960 (9,0)	961 (9,0)
26 – 45	2 486 (23,8)	2 432 (23,1)	2 426 (23,1)	2 434 (22,9)	2 403 (22,5)
46 – 64	2 943 (28,2)	3 000 (28,5)	2 958 (28,2)	2 947 (27,8)	2 958 (27,7)
65 – 79	1 366 (13,1)	1 434 (13,6)	1 576 (15,0)	1 615 (15,2)	1 678 (15,7)
80 -	543 (5,2)	585 (5,6)	521 (5,0)	607 (5,7)	613 (5,7)

Väestö osa-alueittain 2015 (vuoden 2016 tiedot eivät vielä olleet saatavilla)**Asuntotuotanto**

Valmistuneet asunnot

Vuosi	2012	2013	2014	2015	2016
pientalot	37	32	33	37	17
rivitaloasunnot	10	5	0	4	0
kerrostaloasunnot	49	0	0	0	37
yhteensä	96	37	33	41	54

Tonttimyynti

Kunta myi omakotitontteja:

- 1 kpl Kyröskosken Harjun asuinalueelta

Kunta myi yritystontteja:

- 2 kpl Kalalahden yritysalueelta

Tonttivaranto

Heti myyntivalmiita omakotitontteja oli 31.12.2016 myynnissä yhteensä 35 kappaletta.

- 7 kpl Ahrolantien varren asuinalueella (2 kpl varattu)
- 14 kpl Ali-Niskalan asuinalueella (1 kpl varattu)
- 14 kpl Kyröskosken harjun asuinalueella

Muut tontit

- Kyröskosken Harjun alueella 4 kpl rivitalotonttia, sekä 3 kpl kerrostalotonttia yhteisomistuksessa Nuutin kanssa (kunnan omistamien osuuksien pinta-ala yht. 2 630 m²). Lisäksi alueella on KTY, YL ja AL tontit, pinta-ala yht. 1,6 ha.
- Ali-Niskalan asuinalueella 2 kpl rivitalotonttia
- Selvaagin mäki; kerrostalotonttialuetta AK II yhteensä 1,8 ha.
- Kyröskosken keskuskolmio; rakennusmaata YL 1, AL 2 tontteja yhteensä 9 440 m².
- Sumeliuksen asuntoalue; 2 kpl rivitalotonttia ja 2 kpl kerrostalotonttia.
- Pappilanjoen asuntoalue; 4 kpl omakotitonttia. Tontit varattu ammattikoulun oppilastyönä rakentamista varten.
- Nuijamiestentie 17; yksi rivitalotontti 4 884 m² sekä 2 kpl omakotitonttia yht. 3 175 m².
- Hammareninkatu; yksi kerrostalotontti 3245 m²

Työttömyys

Hämeenkyrön työttömyysaste oli joulukuussa 2016 11,1 % (14,3), mikä oli alempi kuin Pirkanmaan keskiarvo 14,6 %. Työttömänä oli 545 (702) henkeä. Alle 25-vuotiaita työttömiä oli 51. Pitkäaikaistyöttömiä oli 133.

1.3.3 Hämeenkyrön kunnan talouden kehitys

Talousarvion ensimmäinen koonti lautakuntien esityksistä oli nelisen milj. euroa alijäämäinen. Talousarvioesitysten yhteenvetoa karsittiin kunnanjohtajan johdolla ja aikaansaatiin esitys, jossa alijäämä oli noin 2,5 milj. euroa. Vuosikate oli 2 milj. euroa.

Vuoden aikana tehtiin 3 päätöstä talousarviomuutoksista. Käyttötalousmuutosten euromäärä oli 1 860 000 euroa.

Verotulot

1 000 e	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kunnallisvero	27 012	27 787	29 179	30 792	32 452	32 309	32 559
Yhteisövero	1 075	1 261	785	835	1 106	1 208	1 264
Kiinteistövero	1 757	1 830	2 000	2 015	2 243	2 250	2 303
Yhteensä	29 844	30 878	31 964	33 642	35 802	35 767	36 125

Verotilitys yhteensä kasvoi 358 000 euroa, +1,0 % (edellisenä vuonna laski 34 000 euroa, -0,1 %). Kunnallisveron tuotto kasvoi 250 000 euroa, +0,8 % (-143 000 euroa, -0,4 %). Yhteisöveron tuotto kasvoi 56 000 euroa, +4,4 % (102 000 euroa, +9,2 %) ja kiinteistöveron tuotto kasvoi 52 000 euroa, +2,3 % (7 000 euroa, +0,3 %).

Veroprosentit	2016
Tuloveroprosentti	21,00
Kiinteistöveroprosentit	
- yleinen kiinteistövero	0,95
- vakituinen asunto	0,55
- muu asunto	1,15
- voimala	2,85
- rakentamaton tontti	3,00
- yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistövero	0

Valtionosuudet

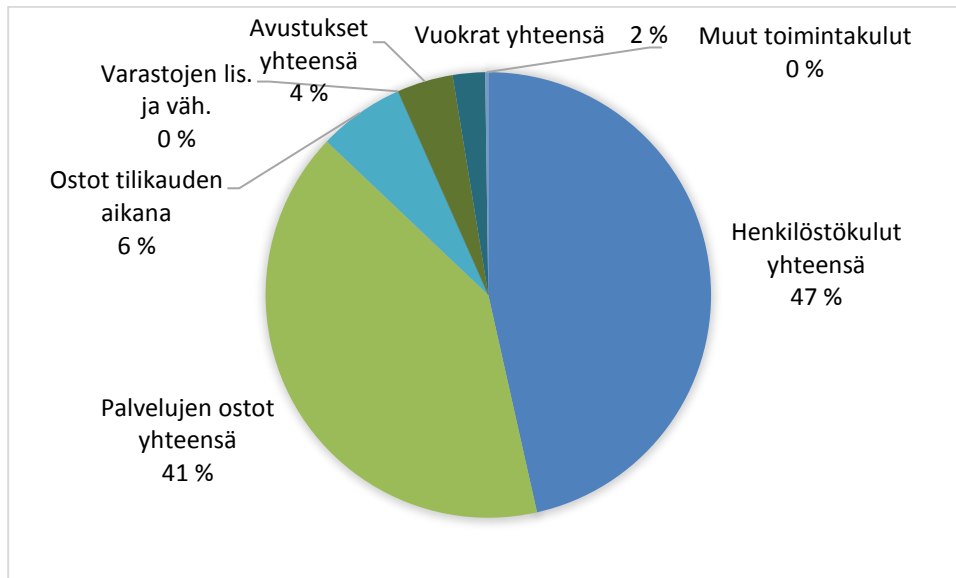
1 000 e	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Peruspalveluiden valtionosuus	16 119	17 348	17 463	17 360	15 942	16 730
Verotulotasaus	4 309	3 836	3 878	3 723	5 243	5 577
Yhteensä	20 429	21 185	21 341	21 083	21 185	22 307

Valtionosuudet yhteensä kasvoivat 1,1 milj. euroa, +5,3 % (edellisenä vuonna +101 000 e, +0,5 %). Verotulojen tasaus kasvoi 334 000 euroa, +6,0 % (+1,5 milj. euroa, +40,8 %). Peruspalvelujen valtionosuus kasvoi 788 000 euroa, +4,9 % (-1,4 milj. euroa, -8,1 %).

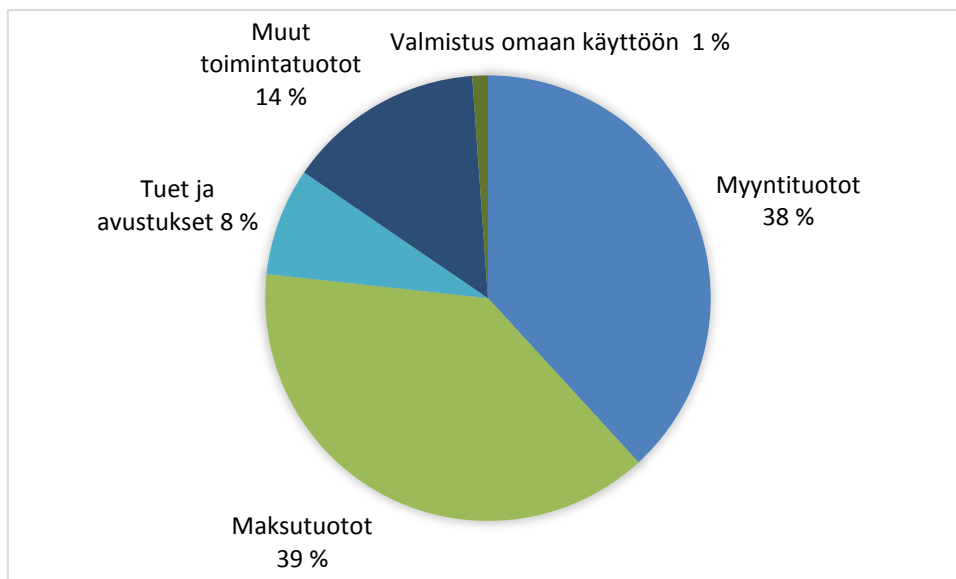
TOIMINTATUOTOT JA KULUT

	TP 2015	TA 2016	TP 2016	Muutos 2015-2016 euroa	Muutos 2015-2016 %
Myyntituotot	4 048	4 480	4 453	405	10,0
Maksutuotot	4 264	4 404	4 495	231	5,4
Tuet ja avustukset	880	671	911	31	3,5
Muut toimintatuotot	1 598	1 598	1 671	74	4,6
Tuotot yhteensä	10 789	11 153	11 530	741	6,9
Valmistus omaan käyttöön	138	122	132	-6	-4,6
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	10 928	11 275	11 662	735	6,7
Palkat ja palkkiot	-24 736	-24 182	-24 273	462	-1,9
Eläkekulut	-5 792	-6 183	-5 623	169	-2,9
Muut henkilösivukulut	-1 259	-1 083	-1 499	-240	19,0
Henkilöstökorvaukset	330	90	369	39	11,8
Henkilöstösivukulut yhteensä	-6 721	-7 175	-6 753	-32	0,5
Henkilöstökulut yhteensä	-31 457	-31 357	-31 023	430	2,1
Palvelujen ostot yhteensä	-25 669	-27 808	-27 092	-1 423	6,2
Ostot tilikauden aikana	-3 940	-4 223	-4 182	-243	6,2
Varastojen lis. ja vähennys	2	0	0	-2	-87,9
Avustukset	-2 623	-2 616	-2 720	-97	3,7
Vuokrat	-1 582	-1 715	-1 567	15	-0,9
Muut toimintakulut	-247	-934	-148	98	-39,9
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-65 515	-68 653	-66 736	-1 222	1,9
TOIMINTAKATE	-54 587	-57 378	-55 074	-487	0,9

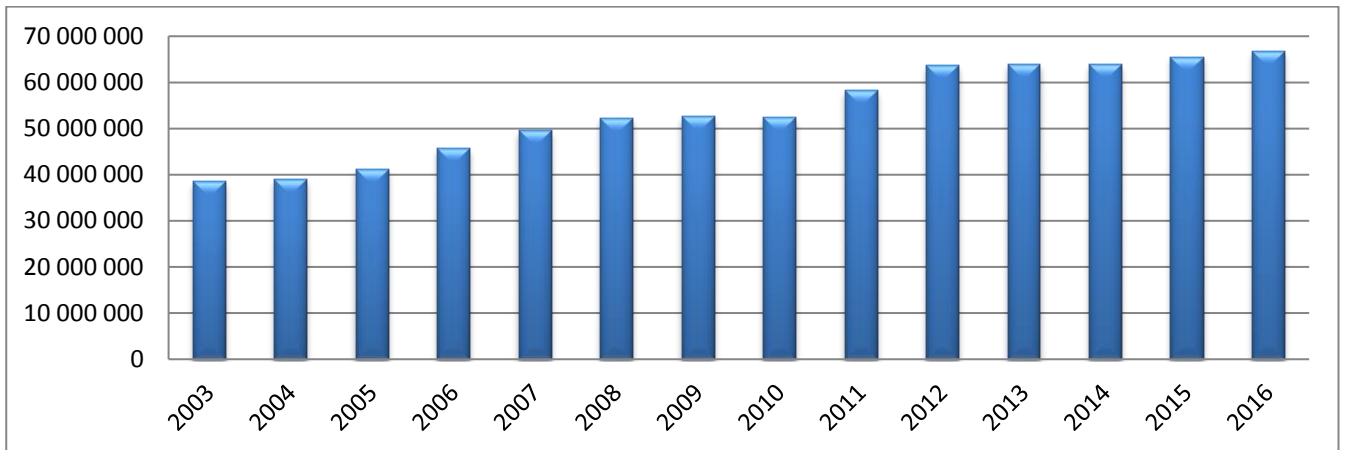
Toimintakulut lajeittain

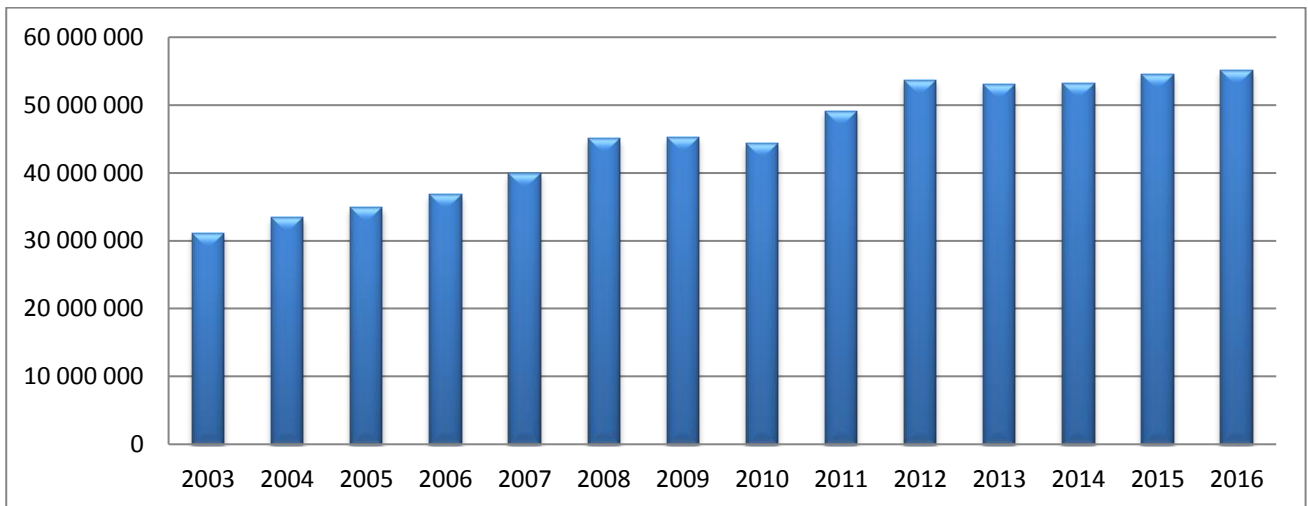
Toimintatuotot lajeittain

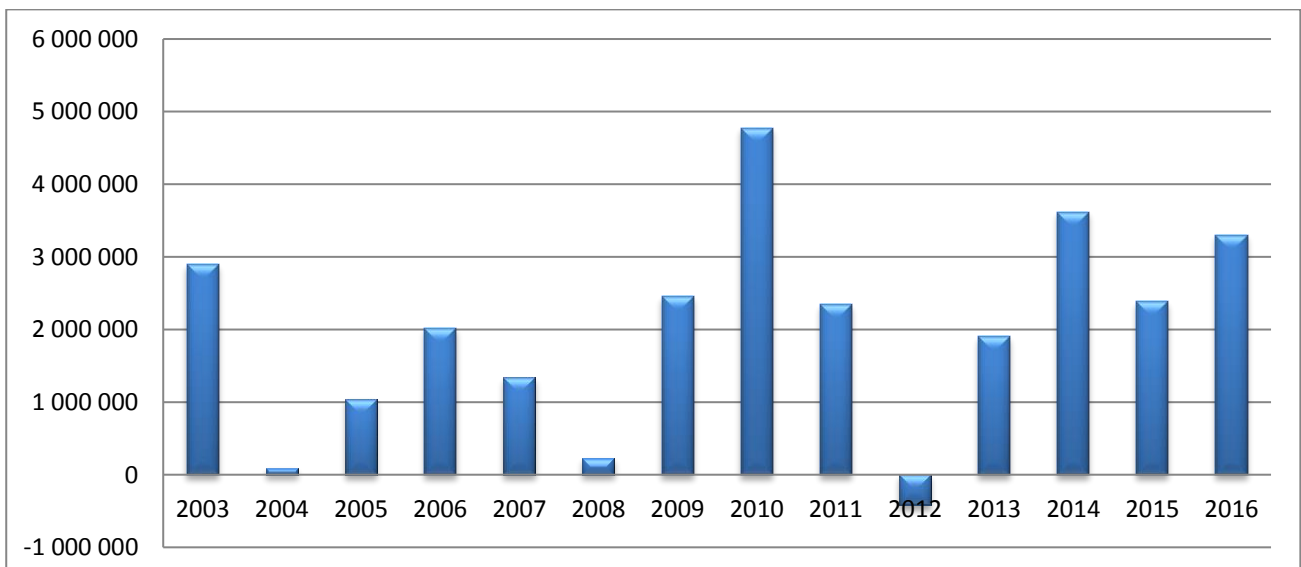
Toimintakulujen kehitys

Toimintakatteen kehitys

Vuosikatteen kehitys

Poistot

Uusi poistosuunnitelma otettiin käyttöön vuoden 2013 alusta. Poistojen määrä oli 6 milj. euroa. Poistoista 5 milj.euroa on suunnitelman mukaisia poistoja ja miljoona romutuspoistoja. Romutuspoistoista isoimpia olivat Kirkonkylän koulun ja kirjaston purkaminen, Mahnalan kivikoulun purkaminen ja tekniikkatalon arvonalennus.

Rahoitus

Lainamäärän nettolisäys oli neljä milj. euroa (15,7 milj. euroa). Lainamäärä on 44,3 milj. euroa, asukasta kohti 4 147 euroa (38,6 milj. euroa, 3 623 euroa). Se kasvoi 526 euroa/asukas edellisestä tilinpäätöksestä (1 459).

1.4 Olennaisia muutoksia kunnan toiminnassa

Perusturvapalveluiden olennaiset muutokset

- organisaatio ja vastuualuejako uudistuivat
- sosiaalijohtaja nimettiin palvelualueen johtajaksi 1.3.2016
- ylläkäri Pekka Nokso-Koivisto jäi eläkkeelle ja 1.3.2016 tehtävässä aloitti Tuomas Parmanen
- asumispalvelut koottiin yhdeksi vastuualueeksi
- päivätoiminta ja kotisiivous (työllisyyspalvelut) siirtyivät kotihoidon vastuualueelle
- kehitysvammaisten työtoiminta siirrettiin kehitysvammopalveluista työllisyyspalveluihin
- vammaispalvelut ja kehitysvammopalvelut yhdistettiin sosiaalityön vastuualueelle
- mielenterveys- ja päihdepalvelut yhdistettiin ja siirrettiin terveyspalveluiden vastuualueelle
- Oikopolun yksikön toiminta kehitysvammaisten asumisyksikkönä päättyi
- Jaakonkoti muutettiin vanhusten tehostetun palveluasumisen yksiköstä kehitysvammaisten asumisyksiköksi
- alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden maahanmuuttajien perheryhmäkotitoiminta aloitti toukokuussa, kunta vastaa järjestämisestä ja SPR palvelun tuottamisesta
- ikäihmisten uusi Päivätoimintakeskus Aurinkorinne otettiin käyttöön syksyllä
- perusturvapalveluissa laadittiin tilojen tiivistämissuunnitelma, siten että perusturvan hallinto, sosiaalityö ja perheneuvonta muuttavat terveyskeskuksen tiloihin
- Kyröskosken terveysaseman toiminta päättyi kesäkuussa
- Maakunnallisen sote-uudistuksen valmistelu käynnistyi syksyn aikana
- yhteispalvelupisteen hoito siirrettiin keskushallinnon vastuulle

Sivistyspalveluiden olennaiset muutokset

- perusopetuksen ja lukiokoulutuksen uudet opetussuunnitelmat ja tuntijaot otettiin käyttöön 1.8.2016 alkaen
- uudet oppilaskuljetussopimukset astuivat voimaan syyslukukauden alusta
- kevätlukukaudella järjestettiin perusopetukseen valmistavaa opetusta yksin kuntaan saaneille alaikäisille turvapaikanhakijoille. Syyslukukaudella heille perustettiin oma opetusryhmä Yhteiskouluun.
- lukiokoulutuksessa pidettiin ensimmäiset sähköiset ylioppilaskokeet syksyllä 2016
- Monitoimikeskus Silta valmistui ennakoitua nopeammalla aikataululla. Omat tilat Sillassa on Hämeenkyrön pääkirjastolle, Kirkonkylän koululle ja Kirkonkylän päiväkodille sekä kansalaisopiston hallinnolle. Toimintaa tiloissa järjestävät myös kansalaisopisto, Pirkanmaan musiikkiopisto sekä liikuntapalvelut ja liikuntaseurat.
- Sillan valmistumisen myötä opetustoiminta loppui Kaipion koulussa ja varhaiskasvatustoiminta Kirkonkylän päiväkodin Koulukadun toimipisteessä, Pappilanmetsän ja Kaipion päiväkodeissa, Kettupolun vuoropäiväkodissa ja perhepäivähoidon varakodissa
- Kansalaisopisto alkoi järjestää toimintaa myös Pikkusillassa

- Mahnalan Ympäristökoulun rakentaminen käynnistyi loppuvuonna 2016. Mahnalaan hankittiin syyslukukauden alusta myös entistä suurempi siirtorakennus opetuksen järjestämistä varten.
- varhaiskasvatuksessa tehtiin useita toimintaan ja palveluihin vaikuttavia päätöksiä. Subjektiivista päivähoito-oikeutta rajattiin, ryhmäkokoja kasvatettiin, palvelujen ostoja rajattiin ja tuntiperusteisuutta lisättiin.
- varhaiskasvatuksessa on ollut vuoden alusta alkaen käytössä sähköinen hoitoaikojen ilmoittaminen
- palvelualueella on ollut paljon erilaisia ja eritasoisia kehittämishankkeita sekä koulutustoimintaa
- vastuualueilla tapahtui jonkin verran keskeisiä henkilömuutoksia, kun varhaiskasvatuksessa, lukiokoulutuksessa ja sitä kautta myös Yhteiskoulussa vaihtui esimies.

Investointeja

- Terveyskeskuksen saneeraus jatkui kolmannen kerroksen toimistotilojen ja kellarikerroksen osalta. Neuvolan ilmastointi saatiin valmiiksi.
- Päivätoimintakeskus Aurinkorinne valmistui syksyllä ja otettiin käyttöön joulukuussa.
- Hämeenkyrön monitoimikeskus Silta otettiin käyttöön kesäkuussa.
- Mahnalan Ympäristökoulun kilpailutus saatiin päätökseen ja purkutyöt alkoivat loppuvuodesta.
- Uusi jätevedenpuhdistamo on käyttöönottovalihevassa.

1.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Arviota tulevasta kehityksestä on tällä hetkellä vaikea tehdä. Kuntarakenneuudistus ja sote-uudistus ovat vielä kesken.

- Menojen kasvun taittuminen on oltava pysyvää ja toiminnan sopeuttaminen jatkuu edelleen suunnitelmavuosina. Kuntastrategiassa mainittu tahtotila ”taloudellisesti vahva kotikunta” on edelleen tavoitteena.

1.6 Kunnan henkilöstö

Vakinainen henkilökunta

Kunnan palveluksessa oli palvelussuhteessa 31.12.2016 yhteensä 696 työntekijää, joista vakinaisia viran- ja toimenhaltijoita sekä tuntipalkkaisia työntekijöitä oli 563. Henkilöstökertomus julkaistaan erillisenä.

Kunnan koko henkilökunnalla oli sairauspoissaoloja yhteensä 10 703 kalenteripäivää (v. 2015 10 345). Näistä päivistä työpäiviä oli 8 182 (7 824). Kun kalenteripäivinä lasketut sairauslomapäivät jaetaan palveluksessa olevien määrällä, saadaan työntekijää kohti 15,4 sairauslomapäivää vuoden aikana. Vuonna 2015 sairauslomapäivien lukumäärä työntekijää kohden oli 13,6. Vuoden 2015 ja 2016 luvut eivät ole vertailukelpoisia, sillä laskentaperuste on muuttunut: vuoden 2015 laskentaperuste oli keskimäärin vuoden aikana palveluksessa olevien määrä, vuonna 2016 laskentaperuste oli palvelussuhteiden määrä 31.12.2016.

Voimassa olevat palvelussuhteet (vakinaisen henkilökunta)

Palvelualue	31.12.13	31.12.14	31.12.15	31.12.16
Hallintopalvelut	18	15	15	14
Perusturvapalvelut	221	225	224	224
- terveyspalvelut	101	107	108	116
- sosiaalipalvelut	120	118	116	108
Sivistyspalvelut	280	241	239	235
- opettajat	103	101	103	102
- muut	177	140	136	133
Tekniset palvelut	57	91	87	90
- kk-palkkaiset	34	65	63	70
- tuntipalkkaiset	23	26	24	20
YHTEENSÄ	576	572	565	563

Palkkamenojen kehitys

Palvelusuhteet ja palkkamenot	palvelu-	palkka-	palvelu-	palkka-	palvelu-	palkka-	palvelu-	palkka-
	suhteet	menot	suhteet	menot	suhteet	menot	suhteet	menot
	2013	1 000 euroa	2014	1 000 euroa	2015	1 000 euroa	2016	1 000 euroa
	2013	2013	2014	2014	2015	2015	2016	2016
Hallintopalvelut		786		716		786		802
- vakinaiset	18		15		15		14	
- määräaikaiset	2		2		2		2	
- muut	0		1		1		2	
Perusturvapalvelut		10 192		10 133		10 407		10 287
- vakinaiset	221		225		224		224	
- määräaikaiset	6		9		12		12	
- sijaiset	61		52		55		42	
- muut	11		10		9		5	
Sivistyspalvelut		11 738		10 094		10 327		10 119
- vakinaiset	280		241		239		235	
- määräaikaiset	87		51		55		34	
- sijaiset	22		18		11		22	
- muut	4		2		1		1	
Tekniset palvelut		1 944		3 254		3 218		3 062
- vakinaiset	57		91		87		90	
- määräaikaiset	1		2		4		2	
- sijaiset	4		9		17		10	
- muut	0		2		0		1	
YHTEENSÄ	774	24 660	730	24 197	732	24 736	696	24 270

Palkkamenosta ei ole vähennetty henkilöstökorvauksia.

Henkilökunnan määrä pysyi lähes ennallaan toimintavuoden aikana. Vapautuvien virkojen ja tehtävien kohdalla harkittiin eri vaihtoehtoja viran tai toimen täytölle. Erillisestä täyttölupamennetystä on luovuttu. Palkkamenot laskivat 1,9 % edellisestä vuodesta.

Kilpailukyky sopimuksen vaikutus vuodelle 2016 on suuruusluokkaa 300 000 euroa.

1.7 Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Kunnan toiminnassa suurin riski liittyy henkilöstöön. Kunnan toiminta perustuu lähes kokonaan henkilötyöhön eikä inhimillisiä tekijöitä voi koskaan täysin hallita. Osassa toiminnoissa on niukat henkilömitoitukset ja palveluvarmuuden takaaminen kaikissa oloissa on mahdotonta. Usein vain yksi henkilö osaa tehdä tietyn asian.

Väestön ikääntymisen palvelutarjonnalle asettama vaatimus määrällisessä ja laadullisessa mielessä aiheuttaa resurssiongelmia. Toiveet ja vaatimukset eivät kohtaa käytettävissä olevia resursseja.

Tietotekniikkariskit ovat keskeisiä kunnan toiminnan riskejä. Koko toiminta perustuu käytettävissä olevalle tietotekniikalle.

1.8 Ympäristötekijät

Ympäristö aiheuttaa taloudellisia ja toiminnallisia riskejä, joita kaikkia ei ole mahdollista hallita. Uhkana ovat äkilliset voimakkaat sääilmiöt, joista aiheutuu seurausvaikutuksina esimerkiksi vesivahinkoja ja pitkiä sähkökatkoja.

1.9 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa kunnan toiminnan taloudellisuus ja tuloksellisuus, päätösten pohjana olevien tietojen riittävyys ja luotettavuus, lakien ja ohjeiden noudattaminen sekä omaisuuden turvaaminen. Ohjeet sisäisestä valvonnasta sisältyvät riskienhallinnan yleisohjeeseen. Hallitus vastaa riskienhallinnan yleisestä toimivuudesta koko kunnan tasolla.

Riskienhallinnan toteuttamis- ja valvontavastuu on kunnanjohtajalla. Palvelujohtajat vastaavat riskienhallinnan järjestämisestä ja toimivuudesta omalla palvelualueellaan. Palvelupäälliköt toteuttavat riskienhallintaa erityisesti henkilöriskien ja omaisuuden vahinkoriskien osalta. Ohjeen mukaisesti riskejä arvioidaan päivittäistoiminnan ohella jokaista päätöstä tehtäessä.

Johtoryhmä tekee vuosittain suunnitelman sisäisen valvonnan kohteista ja arvioinnin toteuttajista. Riskienhallinnasta laaditaan raportti vuosittain. Erityisenä raportointikohteena on sisäinen tarkastus.

Vuoden 2016 riskienarvioinnin kohteena johtoryhmällä oli riskienarvioinnin ja -hallinnan järjestämisen taso kunnassa. Lisäksi jokaisella johtoryhmän jäsenellä oli oma tarkastuskohteensa. Raportti vuoden 2016 sisäisen tarkastuksen kohteista laadittiin alkuvuonna 2017.

Taloudesta ja toiminnasta raportoitiin säännöllisesti toimielimille ja johtoryhmälle. Kuukausittain tehtiin kuukausitaulukot, jotka annettiin tiedoksi myös hallitukselle. Lautakunnat saivat talousraportit kuukausittain. Valtuusto sai neljännesvuosittain tehtävän toiminnan ja talouden osavuosikatsauksen. Kuntamaisema -raportti julkaistiin keväällä.

Toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus sekä tavoitteiden saavuttaminen raportoidaan toimintakertomuksen palvelualuekohtaisessa osuudessa. Merkittävien poikkeamien syyt on selostettu.

Hallituksen tiedossa ei ole lakien ja ohjeiden noudattamattomuutta, josta seuraisi korvausvaateita. Omaisuus on turvattu vakuuttamalla. Vakuutusturvan kattavuus käydään läpi vuosittain. Merkittävät omaisuuden myynnit ja ostot on selostettu kunkin palvelualueen kohdalla toimintakertomuksessa. Kunnan rahavaroja on hoidettu valtuuston vuonna 2013 hyväksymien sijoitustoiminnan periaatteiden mukaisesti.

1.10 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.10.1 Kunta

TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN

Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten, eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään lisäksi tunnuslukuja.

Tuloslaskelma ja tunnusluvut

TULOSLASKELMA	2016	2015
Toimintatuotot	11 530 320,66	10 789 288,75
Toimintakulut	-66 736 143,19	-65 514 575,33
Valmistus omaan käyttöön	132 030,20	138 372,40
TOIMINTAKATE	-55 073 792,33	-54 586 914,18
Verotulot	36 124 837,20	35 767 197,12
Valtionosuudet	22 307 111,00	21 184 675,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	92 924,26	183 814,78
Muut rahoitustuotot	315 484,91	349 991,67
Korkokulut	-275 676,60	-323 170,28
Muut rahoituskulut	-188 340,37	-187 869,02
Rahoitustuotot ja -kulut	-55 607,80	22 767,15
VUOSIKATE	3 302 548,07	2 387 725,09
Poistot ja arvonalentumiset	-6 021 951,17	-3 628 905,29
TILIKAUDEN TULOS	-2 719 403,10	-1 241 180,20
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	77 211,22	77 211,22
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-2 642 191,88	-1 163 968,98

Tuloslaskelman tunnusluvut	2016	2015
Toimintatuotot/-kulut %	17,31	16,50
Vuosikate/poistot %	54,84	65,80
Vuosikate euroa/asukas	309,17	223,80
Asukasluku	10 682	10 669

Toimintakate

Toimintakate on toimintatuottojen ja kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

Vuosikate

Vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo-rahoituksen riittävyyttä. Mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, on kunnan tulo-rahoitus riittävä. Vuosikate vuonna 2016 ei ollut poistojen suuruinen.

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 * \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Tunnuslukuun vaikuttaa kunnan koko, toimintojen yhtiöittäminen ja oppilaitosten ylläpito. Luvussa on isoja kuntakohtaisia eroja.

Vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo-rahoituksen riittävyyttä. Mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, on kunnan tulo-rahoitus riittävä. Vuosikate ei ollut poistojen suuruinen.

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 * \text{vuosikate} / \text{poistot ja arvonalennukset}$

Kun tunnusluvun arvo on 100, kunnan tulo-rahoitus riittää poistojen kattamiseen. Oletus on kuitenkin pätevä vain silloin, kun poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointimenoa. Hämeenkyrössä vuosittaiset investointimenot ovat jo muutaman vuoden olleet poistoja suuremmat. Hämeenkyrössä investointeja on kasautunut lähivuosille paljon ja investointimenojen taso pienenee huomattavasti ensi vuodesta alkaen.

Tavoitearvo 100 ylitettiin viimeksi vuonna 2011.

Vuosikate euroa/asukas

Tunnuslukua käytetään arvioitaessa tulo-rahoituksen riittävyyttä. Tavoitearvo saadaan jakamalla keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä.

Vuosikatteen tavoitearvo riippuu kunnasta. Hämeenkyrössä vuosittainen investointitaso on noussut viime vuosina ja pysyy korkeana vielä ensi vuoden. Investoinnit lisäävät poistojen määrää joten vuosikatteen pitäisi myös kasvaa.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan pääomaa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävä erä on poistoerokirjaus. Ylijäämäinen tilikauden tulos esitetään siirrettäväksi edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään.

Tilikauden tuloksen pitäisi olla plus-merkkinen. Negatiivinen tulos vähentää edellisten tilikausien ylijäämää. Nyt ensimmäistä kertaa kertynyt yli/alijäämä kääntyi alijäämän puolelle.

TOIMINNAN RAHOITUS

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja sen tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä.

Rahoituslaskelma ja tunnusluvut

	2016	2015
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	3 302 548,07	2 387 725,09
Tulorahoituksen korjauserät	-12 577,60	-120 557,95
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-9 581 817,62	-20 678 261,20
Rahoitusosuudet investointi menoihin	519 459,20	876 485,83
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>93 608,08</u>	<u>332 911,00</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-5 678 779,87	-17 201 697,23
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	0,00	-9 000,00
Antolainasaamisten vähennys	61 751,02	45 182,56
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	20 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 839 310,00	-1 839 310,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	7 500 000,00	-2 496 250,00
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	<u>179 524,82</u>	<u>2 299 632,43</u>
Rahoituksen rahavirta	5 901 965,84	18 000 254,99
Rahavarojen muutos	223 185,97	798 557,76
Rahavarat 31.12.	7 157 021,90	6 933 835,93
Rahavarat 1.1.	6 933 835,93	6 135 278,17

Rahoituslaskelman tunnusluvut	2016	2015
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-41 155	-38 570
Investointien tulorahoitus, %	36,44	12,06
Lainanhoitokate	1,69	1,25
Kassan riittävyys, pv	33	29
Asukasluku	10 682	10 669

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €

Tunnusluku, joka on positiivinen, ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen määrä ilmaisee sen, että menoja katetaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa. Hämeenkyrö ottaa lainaa investointeihin.

Tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus

$\% = 100 * \text{vuosikate} / \text{investointien omahankintameno}$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investoinnit on rahoitettu lainalla.

Lainanhoitokate

$= (\text{vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Lainanhoitokate riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on yksi (1) tai suurempi. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2.

Tunnusluku laski alle kahden vuonna 2012.

Rahavarat 31.12

= rahoitusarvopaperit, rahat ja pankkisaamiset

Kassan riittävyys pv

$= 365 \text{ pv} * \text{rahavarat 31.12} / \text{kassasta maksut tilikaudella}$

Tunnusluku kuvaa kassan riittävyyttä päivinä. Se ilmaisee, monenko päivän maksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla.

RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta.

Tase ja tunnusluvut

	2016	2015
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	196 418,43	128 510,86
Muut pitkävaikuttiset menot	681 607,86	656 425,40
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	878 026,29	784 936,26
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	7 468 423,09	7 459 728,29
Rakennukset	45 598 244,32	29 019 282,10
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11 905 223,17	13 478 363,67
Koneet ja kalusto	1 189 353,19	776 113,02
Muut aineelliset hyödykkeet	2 000,00	2 000,00
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 551 682,22	15 113 152,17
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	68 714 925,99	65 848 639,25
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	7 314 252,71	7 314 252,71
Muut lainasaamiset	328 050,92	389 801,94
Pitkäaikaiset sijoitukset yhteensä	7 642 303,63	7 704 054,65
Pysyvät vastaavat yhteensä	77 235 255,91	74 337 630,16
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	4 903,52	14 210,20
Lahjoitusrahastojen varat	216 376,15	259 432,23
Toimeksiantojen varat yhteensä	221 279,67	273 642,43
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	196 478,45	221 218,88
Vaihto-omaisuus yhteensä	196 478,45	221 218,88
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	32 500,00	35 000,00
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 063 035,81	1 169 969,46
Lainasaamiset	13 000,00	0,00
Muut saamiset	1 261 983,97	1 724 102,78
Siirtosaamiset	547 852,25	737 116,43
Lyhytaikaiset saamiset	2 885 872,03	3 631 188,67
Saamiset yhteensä	2 918 372,03	3 666 188,67
Rahoitusarvopaperit		
Joukkovelkakirjalainasaamiset	1 080 622,88	1 628 910,38
Muut arvopaperit	2 732 150,77	2 732 150,77
Rahoitusarvopaperit yhteensä	3 812 773,65	4 361 061,15
Rahat ja pankkisaamiset	3 344 248,25	2 572 774,78
VASTAAVAA	87 728 407,96	85 432 516,07

VASTATTAVAA	2016	2015
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	31 081 895,99	31 081 895,99
Muut omat rahastot	322 286,41	322 286,41
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	2 535 805,81	3 699 774,79
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 642 191,88	-1 163 968,98
Oma pääoma yhteensä	31 297 796,34	33 939 988,21
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 580 997,27	1 658 208,49
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset yhteensä	1 580 997,27	1 658 208,49
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	4 903,52	14 210,20
Lahjoitusrahastojen pääomat	207 147,71	304 127,99
Toimeksiantojen pääomat yhteensä	212 051,23	318 338,19
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	28 959 899,00	30 799 209,00
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	28 959 899,00	30 799 209,00
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	13 500 000,00	6 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 839 310,00	1 839 310,00
Saadut ennakot	600,00	600,00
Ostovelat	4 569 549,38	3 654 314,93
Muut velat	1 079 906,45	1 020 814,70
Siirtovelat	4 688 298,29	6 201 732,55
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	25 677 664,12	18 716 772,18
Vieras pääoma yhteensä	54 637 563,12	49 515 981,18
VASTATTAVAA	87 728 407,96	85 432 516,07

Taseen tunnusluvut	2016	2015
Omavaraisuusaste	37	42
Suhteellinen velkaantuneisuus-%	78	73
Lainakanta 31.12., 1 000 euroa	44 299	38 639
Lainat euroa/asukas	4 147	3 622
Lainasaamiset 31.12., 1 000 euroa	328	390
Kertynyt yli-/alijäämä 1 000 euroa	-106	2 536
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	-10	238
Asukasluku	10 682	10 669

Omavaraisuusaste

$\% = 100 * (\text{oma pääoma} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{koko pääoma} - \text{saadut ennakot})$

Tunnusluku mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kunnan kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan kuntataloudessa pitää keskimäärin 70 %:n omavaraisuutta.

Tunnusluku laski alle 70 % tavoitearvon vuonna 2011.

Suhteellinen velkaantuneisuus

$\% = 100 * (\text{vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}) / \text{käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot muodostuvat toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Lainamäärän kasvu heikentää tätä tunnuslukua.

Lainakanta 31.12.

= vieras pääoma – (saadut ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat)

Lainakanta tarkoittaa korollista vierasta pääomaa.

Lainat euroa / asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla em. lainakanta vuoden lopun asukasmäärällä.

Vuonna 2015 kuntien lainamäärä/asukas oli 2 835 euroa.

Lainasaamiset 31.12

= sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

KOKONAISTULOT JA MENOT

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat.

TULOT

Toiminta	
Toimintatuotot	11 530 321
Verotulot	36 124 837
Valtionosuudet	22 307 111
Korkotuotot	92 924
Muut rahoitustuotot	315 485
Satunnaiset tuotot	0
Tulorahoituksen korjauserät	
- Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutusvoitot	-12 578
Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	519 459
Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutustulot	93 608
Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	61 751
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	7 500 000
Oman pääoman lisäykset	0
Kokonaistulot yhteensä	78 532 919

MENOT

Toiminta	
Toimintakulut	66 736 143
- Valmistus omaan käyttöön	-132 030
Korkokulut	275 677
Muut rahoituskulut	188 340
Satunnaiset kulut	
Tulorahoituksen korjauserät	
Pakollisten varausten muutos	
- Pakollisten var. lis. (+), väh. (-)	
- Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutustappiot	
Investoinnit	
Investointimenot	9 581 818
Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten lisäykset	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	1 839 310
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0
Oman pääoman vähennykset	0
Kokonaismenot yhteensä	78 489 258

Täsmäytys:

Kokonaistulo – kokonaismenot =	44
Muut maksuvalmiuden muutokset – rahavarojen muutos =	44

1.10.2 Konserni

RAKENNE

Tytäryhteisöt

- Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy, kunnan omistusosuus 100 %
- Ki Oy Hämeenkyrön Jokimetsä 65,49 %
- Hämeenkyrön Yrityspalvelut Oy 100 %
- Ki Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo 100 %
- Hämeenkyrön Jäähalli Oy 52 %
- Hämeenkyrön Vesi Oy 50 %
- Hämeenkyrö Vanhustentalosäätiö 100 %

Kuntayhtymät

- Pirkanmaan sairaanhoitopiiri 2,34 %
- Pirkanmaan liitto 1,96 %
- Sastamalan koulutuskuntayhtymä 6,72 %

Kunnan konsernitilinpäätöksen tarkoituksena on selvittää ne varat, velat ja vastuut, joihin kunnalla on omistajuuteen tai sopimukseen perustuvaa määräysvaltaa, velvoitteita ja vastuita.

Toiminnan ohjaus

Konserniohje hyväksyttiin valtuustossa vuonna 2010. Konserniohjeen tarkoituksena on luoda puitteet kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle, toimialamäärittelylle, hyvälle hallintotavalle ja raportoinnille. Konserniohje koskee kuntaa ja sen tytäryhteisöjä ja näiden tytäryhteisöjä.

Konsernivalvonta

Kuntalain 47 § määrää kunnan tytäryhteisöjen toiminnasta ja konserniohjeesta. Hallitus ohjaa konsernia antamalla ohjeita edustajilleen konserniyhtiöissä. Konserniyhtiöt toimittavat kerran vuodessa raportin toiminnastaan sekä tiedot konsernitilinpäätöstä varten. Tarvittaessa hallitus on pyytänyt raportteja useamminkin.

Muutokset konsernissa

Hämeenkyrön kuntakonsernin rakenne ei ole muuttunut tilivuonna.

Arvio mahdollisesta tulevasta kehityksestä

Hämeenkyrön kuntakonsernin rakenteessa ei ole näkyvissä isoja muutoksia.

Tavoitteet konserniyhteisöille

Kunnanjohtaja ja talousjohtaja kutsuivat konserniyhtiöiden toimitusjohtajia yksitellen konserniaamukahville, jossa käytiin läpi ajantasaisia teemoja sekä kerrottiin konsernivalvonnasta. Käytäntöä on tarkoitus jatkaa.

Kuntalain 14:ssä säädetään valtuuston tehtäväksi omistajaohjauksesta ja konserniohjeesta päättäminen. Vuonna 2010 valmistuneessa konserniohjeessa määritellään konsernivalvonnan menettelyt. Yleistavoite kaikille konserniin kuuluville yhteisöille on yhteisön pysyminen taloudellisesti sellaisessa kunnossa, että se voi varautua tulevaisuuteen tulorahoituksellaan huolehtien maksu- ja rahoitusvalmiudestaan kestäväällä tavalla. Tavoitteena on myös, että konserniyhteisöt huolehtivat soveltuvin osin kilpailun toimivuudesta toimialallaan.

Konserniyhtiöille asetetaan vuodelle 2016 seuraavat yhteiset tehtävät

- Riskikartoituksen toteuttaminen toiminnan ja omaisuuden osalta tarkennettuna, sama tavoite oli jo vuonna 2015, mutta vastaukset eivät olleet riittävän kattavia
  - o Teollisuustalo: Ei dokumentoitua riskikartoitusta. Yhtiön mukaan riskienarviointi on osa jokapäiväistä työtä ja hallitus käy läpi riskienhallintaa kokouksissaan. Riskiksi on havaittu kustannustason nousu korjausrakentamisessa ja lämmittämisessä.

- Ki Oy Hämeenkyrön Jokimetsä: yhtiö ei ole tehnyt dokumentoitua riskianalyysiä. Epävarmuustekijöinä on havaittu korkotason mahdollinen nousu ja vuokra-asuntojen kysynnän lasku.
  - Vanhustentalosäätiö: ei dokumentoitua riskikartoitusta.
  - Hämeenkyrön Jäähalli: ei dokumentoitua riskianalyysiä. Riskit on havaittu rahoituksen, kiinteistökustannusten ja käyttäjämäärien osalta ja niihin on varautumissuunnitelma.
  - Hämeenkyrön Asunnonhankinta: ei dokumentoitua riskianalyysiä. Yhtiön mukaan hallitus arvioi riskejä kokouksissaan.
  - Hämeenkyrön Yrityspalvelut: ei dokumentoitua riskianalyysiä.
  - Hämeenkyrön Vesi Oy: on tehty dokumentoitu riskien arviointi, riskeiksi on havaittu tietojärjestelmät, vähäinen henkilömäärä, korkoriski ja veden pilaantuminen.
- Oman toiminnan tavoitteiden asettaminen kuntaomistajan asettamien yhteisten tavoitteiden mukaisesti, raportointi ja seuranta näistä kunnan ohjeiden mukaisesti
- Ki Oy Hämeenkyrön Jokimetsä: hallituksen jäsenet ovat tietoisia konserniohjauksesta ja tavoitteista. Ohjeistus on ollut ajantasaista ja raportit kertoneet yhtiön tilan.
  - Hämeenkyrön Jäähalli: konserniohjeet on läpikäyty. Ohjeistus on ajantasaista ja riittävää, tiedonkulku toimii.
  - Hämeenkyrön Asunnonhankinta: kunnan tavoitteita on käyty läpi hallituksessa.
  - Hämeenkyrön teollisuustalo: kunnan tavoitteita on käyty läpi hallituksessa.

Yksityiskohtaiset tavoitteet erälle konserniyhtiölle

Hämeenkyrön Yrityspalvelut Oy

- Innolinkin yrityskartoituksen osoittaman laadun ylläpitäminen
- perustettujen / lopetettujen yritysten suhde kehittyä positiivisesti
- vapaana oleviin toimitiloihin saadaan toimintaa ja yritystonttien myynti edistyy
- asukashankinnan edistäminen kuntamarkkinoinnin keinoin

Yrityspalvelut ei toteuttanut asiakastytyväisyyskyselyä. Sen sijaan Suomen Yrittäjien elinkeinopoliittinen mittaristokysely toteutettiin ja sen mukaan Hämeenkyrössä tehdään Pirkanmaan viidenneksi parasta elinkeinopoliittikkaa. Tästä ei suoraan voi tehdä johtopäätöksiä vastaajien tyytyväisyydestä elinkeinoyhtiön toimintaan, mutta suuntaa antavasti voidaan todeta toiminnan säilyneen kohtuullisen laadukkaana.

Vuonna 2016 PRH:n rekeistereistä poistettiin pitkään toimimattomana olleita yrityksiä. Hämeenkyrössä lakkautettiin 81 yritystä ja perustettiin 49 (vuonna 2015 määrät olivat lakkautettuja 31 ja perustettuja 35).

Yritystontteja vuonna 2016 myytiin Kalalahdesta 3 kpl.

Toimitilojen käyttöaste liiketilojen osalta on erittäin haasteellinen Kyröskoskella. Kirkonkylällä ongelmana pikemminkin on rajallinen tarjonta. Tippavaarassa liiketilojen käyttöaste oli erittäin korkea kuluneena vuonna.

Teollisuustilojen osalta haasteena on pari isoa, tyhjiään olevaa kohdetta. Pienten teollisuustilojen kysyntä on säilynyt kohtuullisella tasolla ja täyttöaste hyvänä.

Kuntamarkkinointia hoidettiin osallistamalla mm. Asta-messuille sekä imagomarkkinoinnin keinoin.

Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy

- ylläpitää kysyntää vastaavaa vuokra-asuntokantaa ja varautua suunnitelmalliseen uus-
tuotantoon
  - Yhtiön asuntokannan vuokrausaste on 94 %. Yhtiölle valmistui marraskuussa 17 uutta vapaarahoitteista vuokra-asuntoa, jotka ovat olleet vuokrattuna val-

mistumisestaan asti. Yhtiö pyrkii vastaamaan asuntojen muuttuviin kysyntätilanteisiin mm tekemällä asunnoissa rakennemuutoksia. Markkinatilanteen takia ei vanhasta asutokannasta saa luovuttua.

Ki Oy Hämeenkyrön Jokimetsä

- ylläpitää asuntojen korkea täyttöaste
  - o huoneistojen täyttöaste putosi 89,3 %:iin ja oli ensimmäistä kertaa alle 90 %.
- ylläpitää asutokannan kunto sellaisena, että ne ovat haluttuja vuokra-asuntoja
  - o asunnot pidetään sellaisessa kunnossa, että ovat tavoiteltuja ja saadaan ylläpidettyä hyvä käyttöaste.

Hämeenkyrön Jäähalli

- päästä kestävään taloudelliseen kehitykseen hallin vetovoimaa kehittämällä
  - o vuonna 2016 sattui kalliita laiterikkoja, mitkä aiheuttivat alijäämäisen tuloksen.

Hämeenkyrön Vesi

- vahvistaa kunnan vesihuollon taloudellisuutta, toimivuutta ja riskienhallintaa
  - o yhtiön viides kaivo nostaa yhtiön vedenhankinnan mahdollisuuksia

Hämeenkyrön Vanhustentalosäätö

- tukee osaltaan erityisryhmien asumispalveluiden tuottamista
  - o säätötilat on vuokrattu kunnalle, joka vuokraa niitä erityisryhmille. Kiinteistöjä ja asuntoja on remontoitu ja pidetty hyvässä kunnossa.

Kiinteistö Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo

- säilyttää taloudellisesti kestävä tilanne
  - o yhtiön taloudellinen tilanne on vakaa ja maksuvalmius on hyvä.
- vastata vuokralaisen toimitilarpeisiin
  - o yhtiön mukaan vuokralaisen kohtuullisia tarpeita kuunnellaan ja kunnan kanssa tehdään rajanvetoa siihen, mikä kuuluu vuokrantajalle (kunta) ja mikä yhtiölle.

KONSERNITILINPÄÄTÖS**KONSERNIN TULOSLASKELMA JA TUNNUSLUVUT**

KONSERNIN TULOSLASKELMA	2016	2015
Toimintatuotot	34 877 077,39	33 530 857,12
Toimintakulut	-87 293 914,52	-85 569 065,77
Osuus osakkuusyritysten voitosta (tappiosta)	17 072,01	1 477,16
TOIMINTAKATE	-52 399 765,12	-52 036 731,49
Verotulot	36 061 636,71	35 705 348,43
Valtionosuudet	22 307 111,00	21 184 675,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	92 359,22	184 317,56
Muut rahoitustuotot	320 015,83	354 624,26
Korkokulut	-473 495,20	-561 059,49
Muut rahoituskulut	-281 692,25	-283 388,68
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-342 812,40	-305 506,35
VUOSIKATE	5 626 170,20	4 547 785,59
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 477 220,33	-5 058 594,28
Omistuksen eliminointierot	0,00	1 897,50
Arvonalentumiset	-192 783,60	-113,03
Satunnaiset erät	52 644,43	0,00
TILIKAUDEN TULOS	-1 991 189,31	-509 024,22
Tilinpäätössiirrot	5 065,36	18 516,42
Tilikauden verot	-55 012,79	-42 031,19
Laskennalliset verot	-39 907,43	-52 642,62
Vähemmistöosuudet	-81 452,23	-9 857,19
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-2 162 496,39	-595 038,80
Tuloslaskelman tunnusluvut	2016	2015
Toimintatuotot / toimintakulut, %	40	39
Vuosikate / poistot, %	73	90
Vuosikate, euroa/asukas	527	426
Asukasmäärä	10 682	10 669

Konsernituloslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan tuloslaskelman tunnusluvut.

Konsernin koko ja konserniin kuuluvien yhteisöjen luonne vaikuttavat tunnuslukujen arvoon ja selittävät konsernikohtaisia eroja.

Tunnusluvut ovat vertailukelpoisia edelliseen tilivuoteen.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA TUNNUSLUVUT

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA		2016	2015	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	5 626 170,20		4 547 785,59	
Satunnaiset erät	52 644,43		0,00	
Tilikauden verot	-55 012,79		-42 031,19	
Tulorahoituksen korjaukset	3 251,10	5 627 052,93	-222 721,46	4 283 032,94
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-13 776 012,12		-22 464 871,30	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	530 782,49		878 621,19	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	227 587,93	-13 017 641,70	461 176,52	-21 125 073,59
Toiminnan ja investointien rahavirta		-7 390 588,77	-16 842 040,65	
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-35 961,68		-9 000,00	
Antolainasaamisten vähennys	61 751,02	25 789,35	45 182,56	36 182,56
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 372 000,00		20 000 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 661 787,95		-2 794 453,63	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	7 424 517,30	8 134 729,36	-2 494 489,90	14 711 056,47
Oman pääoman muutos		-7 799,36		153 584,79
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-43 000,99		19 006,30	
Vaihto-omaisuuden muutos	32 825,15		39 117,72	
Saamisten muutos	817 890,06		997 130,43	
Korottomien velkojen muutos	-92 728,34	714 985,88	1 750 191,31	2 805 445,76
Rahoituksen rahavirta		8 867 705,23		17 706 269,58
RAHAVAROJEN MUUTOS		1 477 116,46	864 228,93	
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	12 035 436,29		10 558 319,83	
Rahavarat 1.1.	10 558 319,83	1 477 116,46	9 694 090,90	864 228,93

Rahoituslaskelman tunnusluvut	2016	2015
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa	-40 525	-37 347
Investointien tulorahoitus, %	42	21
Lainanhoitokate	1,9	1,5
Kassan riittävyys	42	35

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan rahoituslaskelman tunnusluvut.

Konsernin koko ja konserniin kuuluvien yhteisöjen luonne vaikuttavat tunnuslukujen arvoon ja selittävät konsernikohtaisia eroja.

Tunnusluvut ovat vertailukelpoisia edelliseen tilivuoteen.

KONSERNIN TASE JA TUNNUSLUVUT

KONSERNITASE

VASTAAVAA	2016	2015
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	553 023,10	460 103,60
Muut pitkävaikutteiset menot	894 097,63	849 330,15
Ennakkomaksut	0,00	3 002,81
	1 447 120,73	1 312 436,56
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	8 313 402,05	8 091 225,43
Rakennukset	66 126 421,48	48 423 871,88
Kiinteät rakenteet ja laitteet	12 114 642,60	13 667 112,09
Koneet ja kalusto	2 131 025,71	1 747 530,43
Muut aineelliset hyödykkeet	11 857,95	14 017,56
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 184 741,78	15 848 596,27
	92 882 091,57	87 792 353,66
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	138 849,14	18 986,66
Muut osakkeet ja osuudet	592 178,61	590 257,85
Muut lainasaamiset	31 824,00	0,00
Muut saamiset	14 088,96	9 951,29
	776 940,71	619 195,80
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	127 179,70	102 813,12
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	219 739,11	262 842,30
	346 918,81	365 655,42
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	436 521,82	480 104,99
Keskeneräiset tuotteet	68 150,46	57 456,28
Muu vaihto-omaisuus	150 569,84	150 506,00
	655 242,12	688 067,27
SAAMISET		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	0,00	16,54
Laskennalliset verosaamiset	5 830,15	2 915,07
Muut saamiset	3 215,77	29,99
Siirtosaamiset	0,00	2 318,74
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	2 111 586,32	2 316 394,60
Lainasaamiset	1 346,77	1 014,66
Laskennalliset verosaamiset	46,80	46,80
Muut saamiset	1 528 136,45	1 961 871,35
Siirtosaamiset	825 716,49	1 006 245,98
Saamiset yhteensä	4 475 878,75	5 290 853,73
Rahoitusarvopaperit		
Joukkovelkakirjalainasaamiset	1 160 240,91	1 708 472,66
Muut arvopaperit	2 750 655,62	2 750 504,67
	3 910 896,53	4 458 977,33
Rahat ja pankkisaamiset	8 124 539,77	6 099 342,49
VASTAAVAA YHTEENSÄ	112 619 628,99	106 626 882,27

	2016	2015
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	31 081 895,99	31 081 895,99
Arvonkorotusrahasto	7 657,32	7 657,32
Muut omat rahastot	339 108,95	344 311,52
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	7 384 542,83	8 031 601,50
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 162 496,39	-595 038,80
	36 650 708,70	38 870 427,53
VÄHEMMISTÖOSUUDET	733 285,53	641 673,08
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	865 826,56	829 498,23
	865 826,56	829 498,23
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	4 903,53	14 210,20
Lahjoitusrahastojen pääomat	300 477,41	86 096,33
Muut toimeksiantojen pääomat	129 581,73	396 393,73
	434 962,67	496 700,26
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	39 880 072,54	40 565 983,74
Lainat julkisyhteisöiltä	41 711,85	13 067,95
Lainat muilta luotonantajilta	2 358 000,08	1 049 400,05
Saadut ennakot	0,00	672,00
Ostovelat	41 230,01	0,00
Liittymismaksut ja muut velat	163 357,07	5 814,70
Laskennalliset verovelat	9 917,34	10 461,69
	42 494 288,89	41 645 400,13
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	13 500 000,00	6 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 731 397,62	2 687 531,37
Lainat julkisyhteisöiltä	4 091,96	1 232,83
Lainat muilta luotonantajilta	9 141,62	10 719,35
Saadut ennakot	50 355,57	52 445,26
Ostovelat	5 887 076,57	4 727 415,02
Liittymismaksut ja muut velat	1 657 410,24	1 550 054,33
Siirtovelat	7 107 044,24	8 662 800,73
Laskennalliset verovelat	494 038,82	450 984,16
	31 440 556,64	24 143 183,05
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	112 619 628,99	106 626 882,27

Konsernitaseen tunnusluvut	2016	2015
Omavaraisuusaste, %	33	37
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	79	73
Kertynyt yli-/alijäämä 1 000 euroa	5 222	7 437
Kertynyt yli-/alijäämä/euroa/asukas	489	697
Konsernin lainat euroa/asukas	5 541	4 761
Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 euroa	59 192	50 797
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 euroa	32	0
Kunnan asukasmäärä	10 682	10 669

Konsernin taseen tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan taseen tunnusluvut.

Konsernitaseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat konsernin omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan yleisesti pitää 50 % ylittävää omavaraisuutta. Alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntakonsernissa merkittävää velkarasitetta.

Konsernin koko ja konserniin kuuluvien yhteisöjen luonne vaikuttavat tunnuslukujen arvoon ja selittävät konsernikohtaisia eroja.

Tunnusluvut ovat vertailukelpoisia edelliseen tilivuoteen.

1.11 Hallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Hallitus esittää tilikauden tuloksen -2 719 403,10 euroa käsittelystä seuraavaa:

- tuloutetaan poistoeroa suunnitelman mukaan 77 211,22 euroa ja
- lisätään tilikauden alijäämä -2 642 191,88 euroa taseen edellisten tilikausien ylijäämään.

Kertynyt alijäämä kunnan taseessa 31.12.2016 on -0,1 milj. euroa.

2. Toteutumisvertailut

2.1 Käyttötalouden toteutuminen

Toimintakate on toimintatuottojen ja kuluja erotus. Se kertoo paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate on sama kuin nettomenot. Talousarvioluvut on pyöristetty tuhannen euron tarkkuuteen. Pyöristyksen takia nettoluku ei ole aina suoraan menojen ja tulojen erotus.

Menovertailu, ulkoiset ja sisäiset menot (1 000 e)	TA 2016	TP 2016	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Hallintopalvelut	3 898	3 618	-279	92,8
Perusturvapalvelut	41 729	40 145	-1 584	96,2
Sivistyspalvelut	21 645	21 550	-96	99,6
Tekniset palvelut	9 802	9 589	-213	97,8
Vesihuoltolaitos	1 043	1 157	113	110,9
Yhteensä	78 118	76 059	-2 059	97,4

Tulovertailu, ulkoiset ja sisäiset tulot (1 000 e)	TA 2016	TP 2016	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Hallintopalvelut	765	648	-118	84,7
Perusturvapalvelut	7 534	7 603	69	100,9
Sivistyspalvelut	1 589	1 760	174	111,0
Tekniset palvelut	9 116	8 957	-159	98,3
Vesihuoltolaitos	1 739	2 017	278	116,0
Yhteensä	20 740	20 985	245	101,2

Nettomenovertailu (1 000 e)	TA 2016	TP 2016	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Hallintopalvelut	3 133	2 970	-163	94,8
Perusturvapalvelut	34 195	35 543	-1 653	95,2
Sivistyspalvelut	20 060	19 790	-271	98,7
Tekniset palvelut	686	632	-54	92,1
Vesihuoltolaitos (nettotulo)	+696	+891	164	123,6
Yhteensä	57 378	55 074	-2 306	96,0

Verorahoitus (1 000 e)	TA 2016	TP 2016	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Kunnallisvero	32 550	32 559	9	100,0
Yhteisövero	2 280	2 303	23	101,0
Kiinteistövero	970	1 264	294	130,3
Yhteensä	35 800	36 125	325	100,9

Valtionosuudet (1 000 e)	TA 2016	TP 2016	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Peruspalvelujen valtionosuus	16 400	16 730	330	102,0
Verotulojen tasaus	5 500	5 577	77	101,4
Yhteensä	21 900	23 307	407	106,4

Investoinnit (1 000 e)	TA 2016	TP 2016	poikkeama 1 000 e	toteut. %
menot	17 402	9 582	7 820	55,1
tulot	462	600	+139	129,9
netto	16 940	8 981	7 959	53,0

Investointien toteutuminen hankkeittain on käyttötalouden osan jälkeen erillisenä listana.

2.2. Kunnan yhteiset kehittämishankkeet

Kehittämistä tehtiin pitämällä henkilöstö mukana aktiivisessa roolissa toiminnan uudistamisessa.

Kehittämishankkeita

- Kunteko on Kuntaliiton ja pääsopijajärjestöjen yhteinen kuntatyön tuottavuuden kehittämistä edistävä hanke, jonka neuvottelukunnassa Hämeenkyrön edustus on mukana. Hämeenkyrön kehittämiskohteita esiteltiin hankkeen tilaisuuksissa ja hankkeen sivuilla tekojen torilla.
- Palveluiden tuotekehittäjien erikoisammattitutkinnon ensimmäinen ryhmä valmistui alkuvuonna 2016 ja ammattitutkinnon suoritti 31 kehittäjää. Toinen ryhmä aloitti opiskelunsa.
- Kunnanjohtaja, sivistysjohtaja ja sosiaalijohtaja saivat valmiiksi yritysjohtamisen erikoisammattitutkinnon suorittamisen.
- Asianhallintajärjestelmä CaseM otettiin käyttöön.
- Lean -koulutuksessa jatkettiin henkilöstöhallinnon prosessien kehittämistä.
- Kunnan nettisivut uusittiin, uudet sivut julkaistiin juhannukseksi
- Kuntarekry-ohjelma otettiin käyttöön, sen avulla hoidetaan uusien henkilöiden tai sijaisten rekrytointi sähköisesti
- työntekijöitä osallistui Iällä ei ole väliä -hankkeeseen ja saman hankkeen puitteissa toteutettiin työhyvinvointikysely, jonka tulokset saadaan alkuvuonna 2017
- Eco-Art -hanke eteni monitoimikeskus Sillan taideteosten hankinnan valmistelussa. Päätökset tehtiin alkuvuonna 2017.

2.3 Hallintopalvelut

Palvelujohtaja: talousjohtaja Tiina Paloranta
Toimielimet: valtuusto, hallitus, tarkastuslautakunta ja vaaliviranomaiset

2.3.1 Hallintopalvelut yhteensä

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	3 740 000	3 897 700	3 618 200
Netto	3 003 800	3 132 700	2 970 000

Hallintopalvelujen tehtävänä on huolehtia valtuuston ja hallituksen asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta, tarkastuslautakunnan ylläpidosta ja vaalien järjestämisestä. Palvelualueelle kuuluu myös yrityspalveluyhtiön menot.

Hallintopalvelut tuottaa koko kuntaa palvelevat taloushallinnon ja henkilöstöhallinnon palvelut sekä tietohallinnon palvelut perustietotekniikan ja kommunikaatiopalveluiden osalta.

2.3.2 Toimielimet ja johto Talousjohtaja Tiina Paloranta

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	813 400	688 400	712 600
Tulot	62 300	9 000	36 000
Netto	751 100	679 400	676 600

Toimielimet ja johto -yksikköön kuuluvat valtuuston ja hallituksen menot, vaalit, tarkastuslautakunnan toiminta, yrityspalvelujen hoidon menot sekä johto -kustannuspaikalle kunnanjohtajan ja talousjohtajan menot.

Valtuusto kokoontui 7 kertaa, hallitus 22 kertaa, tarkastuslautakunta 13 kertaa. Valtuusto ja hallitus pitivät lisäksi seminaareja.

Henkilöstö: kunnanjohtaja ja talousjohtaja

Hämeenkyrö pysyy elinvoimaisena ja houkuttelevana

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Velkaantuminen ja menojen kasvu hallinnassa 	<ul style="list-style-type: none"> Talouden tasapaino, ei kerrytetä alijäämää 	<ul style="list-style-type: none"> Toimintakatteen näkökulmasta onnistuttiin kasvun hillinnässä, lisääntyneet poistot aiheuttivat alijäämäisen tilipäätöksen

Hämeenkyrön kunta on houkutteleva ja haluttu työpaikka

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Kehittämishankkeet etenevät, henkilöstö osallistuu aktiivisesti työyhteisön kehittämiseen 	<ul style="list-style-type: none"> Kehittäminen jatkuu ja aikaansaa tuottavuuden parantumista 	Kehittäminen on jatkunut. Tuotekehittäjien toinen ryhmä aloitti opintonsa. Toimintakatteen kasvu on saatu pysymään maltillisena.

2.3.3 Hallinnon tukipalvelut

talousjohtaja Tiina Paloranta

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	1 584 200	1 656 000	1 578 100
Tulot	648 400	658 000	585 100
Netto	935 900	998 000	992 900

Hallinnon tukipalveluihin kuuluu hallintopalvelut, talouspalvelut, henkilöstöhallinto ja ICT-palvelut.

Hallintopalvelut hoitaa valtuuston ja hallituksen toimistotyöt, keskusarkiston ja viestiliikenteen. Talouspalvelut hoitaa kirjanpidon, tilinpäätöksen, laskujen kierrätyksen, maksuliikenteen ja taloustilastoinnin. ICT-palvelut hoitaa perustietotekniikan ja nettisivujen yleisen ylläpidon. Henkilöstöpalvelut hoitaa työnantajatehtävät, palkanmaksun, työnantajailmoitukset ja -tilitykset sekä ohjauksen ja neuvonnan työsuhteasioissa. Henkilöstöpäällikkö on työsuojelupäällikkö.

Palvelujen tuotekehittäjän oppisopimuskoulutuksessa aloitti keväällä kaksi henkilöä. Vuoden aikana valmisteltiin asianhallintajärjestelmän käyttöönottoa ja oltiin pilottina uudessa sähköisessä laskujen kierrätysohjelmassa. Tampereen kaupunki kilpailutti perustietotekniikan toimittajan, Hämeenkyrön kunta oli mukana tässä kilpailutuksessa kehyskuntien kanssa. Perustietotekniikan toimittaja vaihtui ja järjestelmiä siirrettiin vaiheittain uuteen ympäristöön.

Henkilöstö: kirjanpitoapäällikkö, kirjanpitäjä, taloussuunnittelija (työvapaalla osan vuotta), arkistosihteeri, hallintopalvelusihteeri, maksuliikennesihteeri, ICT-päällikkö, ICT-tukihenkilö, 1,5 palvelusihteeriä, henkilöstöpäällikkö, 3 palkkasihteeriä.

TAVOITTEET**Asianhallintajärjestelmän sujuva käyttöönotto**

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Käyttöönoton ja koulutusten onnistuminen 	<ul style="list-style-type: none"> Ohjelma on käytössä ja toimii hyvin syksyllä 	<ul style="list-style-type: none"> Käyttöönotto viivästyi alkuperäisestä suunnitelmasta. Syksystä alkaen ohjelma oli koekäytössä. Toimielimistä osa otti sen käyttöön loppuvuonna ja loput vuoden 2017 alusta. Koulutukset viranhaltijapäätösten käyttöön oli vuoden 2017 alussa samoin kuin ohjelman käyttöönotto.

Hyvät uudet nettisivut

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Yhteistyön onnistuminen koko kunnan nettisivujen teossa 	<ul style="list-style-type: none"> Modernit ja selkeät nettisivut 	<ul style="list-style-type: none"> Tavoite ei täysin toteutunut. Sivut on uusittu, mutta sisältö ei ole vielä kaikilta osin helppossa ja havainnollisessa muodossa.

2.3.4 Yhteistoiminta talousjohtaja Tiina Paloranta

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	1 342 300	1 553 300	1 327 600
Tulot	25 500	98 000	27 200
Netto	1 316 800	1 455 300	1 300 400

Yhteistoimintayksikössä on määrärahat Kuntaliiton ja Pirkanmaan liiton jäsenmaksuihin, Tampereen aluepelastuslaitoksen maksuosuus, maaseutuelinkeinoviranomaistehtävien osto, alueyhteistyömenot, osuus Joutsenten Reittiin, verotuskustannukset sekä yleinen joukkoliikenne.

2.4 Perusturvapalvelut

Palvelualueen johtaja ylilääkäri Pekka Nokso-Koivisto 29.2.2016 saakka
Lautakunta sosiaali- ja terveyslautakunta
 sosiaali- ja terveyslautakunta alkaen
 perusturvalautakunta

2.4.1 Perusturvalautakunta

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	39 061 600	41 729 400	40 145 100
Tulot	6 567 200	7 534 000	7 602 700
Netto	32 494 400	34 195 300	32 542 400

Perusturvapalveluiden toiminta-ajatuksena on turvata ammattitaitoisella ja osaavalla henkilöstöllä kuntalaisille kunnan voimavaroja vastaavat laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut joko järjestämällä itse tai hankkimalla niitä muilta palvelutuottajilta.

Perusturvalautakunta vastaa palveluista, jotka edistävät kuntalaisten terveyttä, sosiaalista turvallisuutta ja toimintakykyä lakien edellyttämällä tavalla. Palveluilla tuetaan erityisesti kuntalaisten omatoimisuuden säilymistä. Perusturvalautakunta vastaa hallinnonalansa palvelujen järjestämisestä ja kehittämisestä, taloudesta sekä toiminnan ja talouden seurannasta. Ennaltaehkäisevä työ ja sen kehittäminen on keskeinen osa sosiaali- ja terveyspalveluja. Väestön ikääntyminen ja toimeentulo-ongelmat aiheuttavat kustannusten nousua sosiaali- ja terveyspalveluissa. Erikoissairaanhoidon, vuodeosastojen ja tehostetun palveluasumisen kysynnän kasvua hallitaan avopalveluita kehittämällä.

Talouden tasapainottaminen

Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
▪ Talouden seurantaraportit	▪ Toteuma alle 100 %	▪ 95,17 %

Henkilöstön ammattitaito vastaa asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
▪ Lakisääteinen täydennyskoulutusvelvoite	▪ 100 %	▪ Tietoa ei vielä saatavilla

2.4.2 Perusturvapalveluiden hallinto

Hallinto- ja toimistopalvelut talouspäällikkö Kirsi Sinisalo

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	708 400	974 300	880 400
Tulot	10 000	9 600	17 100
Netto	698 300	964 700	863 300

Perusturvapalveluiden hallinto- ja toimistopalvelut toimi palvelualueen johdon tukena vastaten sen toiminnan ja talouden seurannasta ja raportoinnista, sisäisestä laskennasta sekä sille osoitetuista muista yleis-, talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävistä.

Yhteispalvelupisteessä hoidettiin Kelan ja TE-palvelujen asiakkaiden asiakirjojen vastaanottamista, asioiden vireillepanoon ja käsittelyyn liittyvää neuvontaa sekä sähköisten palvelujen käytön tukemista. Yhteispalvelupisteessä asioitiin kertomusvuonna 646 kertaa.

Perusturvalautakunta kokoontui 10 kertaa ja jaosto 4 kertaa. Vanhusneuvosto kokoontui 6 kertaa ja vammaisneuvosto 5 kertaa.

Keskusvarasto siirtyi 1.1.2016 avohoidon täydentäviin palveluihin. Toimintojen sisällön vuoksi aikaisempien vuosien luvut eivät ole vertailukelpoisia.

HENKILÖSTÖ

Ylilääkäri (0,7 htv), sosiaalijohtaja, johtava hoitaja (0,3 htv), johtava sosiaalityöntekijä (0,2 htv), talouspäällikkö, toimistosihiteeri (2 htv)

TAVOITTEET

Kustannustietoisuuden lisääminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Talouden raportointi ▪ Tuotannon raportointi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kuukausittain ▪ Kolmannesvuosittain 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Toteutui ▪ Toteutui

2.4.3 Terveyspalvelut

Palvelujohtaja ylilääkäri Pekka Nokso-Koivisto 29.2.2016 saakka
ylilääkäri Tuomas Parmanen 1.3.2016 alkaen

Terveyspalvelut yhteensä

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	22 951 600	23 958 500	22 837 600
Tulot	2 753 700	2 833 400	2 748 500
Netto	20 198 000	21 125 000	20 089 100

sosiaalipsykiatrinen työ, päihdetyö ja päihdesairaanhoito yhdistyivät mielenterveys- ja päihdepalveluiksi 1.1.2016 alkaen.

Terveyspalveluita järjestetään kuntalaisille terveydenhuoltolain sekä muiden erikoislakien mukaisesti kunnan voimavarojen puitteissa. Avoterveydenhoito, vastaanotto toiminta sekä ehkäisevä terveydenhuolto jatkuu nykyisellä tasolla täyttäen väestön tarpeet sekä lain- ja asetusten määräykset.

Talousarviovuoden kehittämiskohteina jatkettiin kunnallisen SOTE-integraation tehokkaan yhteistoiminnan luomista. Laadukkaita terveyspalveluita ja sekä kiireetöntä hoitoa että kiireellistä hoitoa tehostettiin niin, että ammattihenkilön tarveresurssit kohdistuivat oikein lääketieteellisen hoidon tarpeen arvion mukaan asiakaslähtöisesti. Kehittämiseen liitettiin kiinteästi tilojen ja resurssien tehokkaampi ja sujuvampi käyttö, jotta pystyttiin vastaamaan laajempaan kysyntään ja tuottamaan nopeampia sekä sujuvampia hoitoketjuja organisaation sisällä.

Erikoissairaanhoidon kustannuksiin vaikutettiin hyvällä yhteistyöllä ja neuvotteluilla PSHP:n johdon kanssa ja hoitopolkutasoisesti tarkasteltuun palvelusopimukseen. Neuvotteluilla pystyttiin vaikuttamaan osaan toimintatavoista ja potilaiden ohjaukseen lääketieteellisin perustein niin, että kustannusten nousu oli osalla erikoisaloista maltillisempaa kuin edeltävänä vuotena.

Yksityisen erikoissairaanhoidon konsultaatioiden käyttöä tehostettiin siten, että kustannushyöty saatiin julkisen erikoissairaanhoidon kustannusten leikkauksesta. Tällä tavoin sujuvoitettiin ja nopeutettiin hoitoketjuja sekä parannettiin asiakaskokemusta ja turvattiin työ- tai toimintakyvyn nopeampi palautuminen.

Lisäksi panostettiin raportoinnin kehittämiseen ja hyödyntämiseen tiedolla johtamiseksi. Organisaation kehittämisessä ennakoitiin mahdollisen tulevan SOTE:n haasteet ja valmistauduttiin toiminnallisesti tiedossa oleviin SOTE-vaatimuksiin niin, että Hämeenkyrön terveyspalveluiden kokonaisuus on laaja, monipuolinen ja kilpailukykyinen sekä laadukkaita lähipalveluita tukeva ja tuottava organisaatio.

Perusterveydenhuolto johtava hoitaja Tarja Soukko

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	10 599 400	10 781 500	10 760 500
Tulot	2 753 700	2 833 400	2 748 500
Netto	7 805 800	7 948 100	8 012 000

Määrärahojen vertailutietoa aikaisemmilta vuosilta ei ole, koska osavastuualueet ovat toimintaan edellisiin vuosiin verraten erilaisia.

1.1.2016 alkaen voimaan tulleen organisaatiouudistuksessa yhdistettiin aikaisempia eri vastuualueita perusterveydenhuollon kokonaisuudeksi. Perusterveydenhuollon vastuualue koostuu seuraavista osavastuualueista:

- Avohoito
- Suun terveydenhuolto
- Vuodeosastot
- Täydentävät palvelut

Avohoito

johtava hoitaja Tarja Soukko

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	4 593 500	4 533 100	4 484 700
Tulot	1 120 500	1 201 100	1 193 800
Netto	3 473 000	3 332 000	3 291 000

- Terveydenhuolto
- Sairaanhoido
- Työterveyspalvelut
- Mielensterveys- ja päihdepalvelut

Avohoidon painopistealueina on edistää kunnan väestön terveyttä ja hoitaa sairaut tuottaen omana toimintana riittävä määrä peruspalveluita ja tarvittaessa täydentää niitä ostopalveluilla.

Avohoidon toiminta on keskittynyt pääterveysasemalle, jossa sijaitsee lääkäreiden vastaanotot, röntgen, fysioterapia sekä perhekeskus, jonne keskitettiin koko kunnan äitiys- ja lastenneuvolatoiminta sekä puheterapeutin, psykologien ja psykiatrin vastaanotot. Lisäksi perhekeskuksesta löytyy suuhygienistin vastaanotto. Kyröskosken terveysaseman vuokrasuhde päättyi ja asema sulkeutui kesän 2016 aikana. Kyröskosken koulun kouluterveydenhuolto siirtyi Sykkeen tilaan. Muiden koulujen koulu- ja opiskeluterveydenhuollon toimipisteet sijaitsevat Yhteiskoululla, Monitoimikeskus Sillassa ja Ammatti-instituutti Iisakissa.

Terveydenhoito tuottaa sairauksia ehkäiseviä ja terveyttä edistäviä palveluita eri-ikäisille ja eri elämäntilanteissa oleville kuntalaisille. Työmuotoina ovat yksilö- ja ryhmätapaamiset sekä kotikäynnit. Sähköisiä palveluja kehitettiin edelleen. Äitiysneuvolan henkilökunta teki yhteistyötä Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin ja Tampereen ammattikorkeakoulun kanssa ns. Vivo -hankkeessa, jonka tarkoituksena on kehittää nettipohjaisia palveluja äitiys- ja perheneuvolan asiakkaille. Palvelinsiirtojen vuoksi kansalaisen sähköisen ajanvarauksen käyttöönotto jouduttiin siirtämään vuodelle 2017. Kansalaisen ajanvarauksen avulla mm. koulu- ja opiskeluterveydenhoidon vastaanottoaikojen toivotaan tulevan käytettyä mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti, kun vastaanoton ajankohdan valintaan kykenee itse paremmin vaikuttamaan. Sähköinen ajanvaraus on osa terveysneuvonnan kehittämistoimia asiakaspalvelun parantamiseksi.

Poliklinikan toimintaan kuului lääkäreiden ajanvaraus-, akuutti- ja päivystysvastaanotto toimenpiteineen. Poliklinikalla tehtiin vatsan ja paksusuolen täyhystyksiä 330 kpl, joista Ikaalisten osuus 130 (146). Päivystys hoidettiin edelleen vuoroviikoin Ikaalisten terveyskeskuksen kanssa ja yöpäivystys Tampereella Acutassa. Asiantuntijasairaanhoitajien vastaanotolla (sydän-, haava-, diabeteshoitaja) kävi yhteensä 926 potilasta, joiden kontaktien määrä oli 2 888. INR-klinikassa kävijöitä oli 282 henkilöä, yhteensä 3 206 kontaktia. Palvelujen saatavuuden parantamiseksi toteutettu hoitajan suorittama hoidon tarpeen arviointi, triagen toiminta vakiintui vuoden 2016 aikana, ajoittaisia toimintakatkoksia toimintaan tuli henkilöstöpulan johdosta. Triagehoitajan arvioinnissa kävi 548 henkilöä vuoden 2016 aikana. Lääkäreiden vastaanottoaikojen saatavuus parani vuoden loppua kohden. Päivittäisiin akuuttiaikoihin kykeni kuitenkin vastamaan vain muutama lääkäri.

Työterveyshuoltopalvelut kilpailutettiin kesällä 2016. Kilpailutuksen jälkeen valmistauduttiin palvelutuotannon siirtämiseen uudelle palveluntuottajalle Pihlajalinna Oy:lle 1.1.2017 alkaen. Lakisääteisen työterveyshuollon piiriin kuului 58 yritysasiakasta ja sairaanhoitosopimuksen piiriin 204 yksityisasiakasta.

Kotorinnekoti tarjosi tehostettua ja kuntouttavaa palveluasumista mielenterveyskuntoutujille. Tehostetun palveluasumisen paikkoja on 11, josta 1 paikka toimii intervallipaikkana. Lisäksi palveluasumista tuotettiin alueella asuville kuntoutujille sekä tukea päivätoiminnan ollessa suljettuna. Tuulensuun päivätoimintakeskus on avohuollon tukipiste, joka tarjosi kuntouttavaa päivätoimintaa, ryhmiä sekä kotikäyntejä mielenterveyskuntoutujille.

HENKILÖSTÖ

Terveysterveysto: Vastaava terveydenhoitaja, terveydenhoitaja (7 htv), terveyskeskuslääkäri (0,82 htv) terveyskeskusavustaja (0,25 htv), johtava hoitaja (0,1 htv)

Sairaanhoito: Ylilääkäri (0,16 htv), terveyskeskuslääkäri (4,95 htv), johtava hoitaja (0,15 htv), osastonhoitaja, sairaanhoitaja (7 htv), diabetes-, sydän-, haava- ja päihdehoitaja (3,9 htv), perushoitaja (1 htv), terveyskeskusavustaja (2 htv) ja atk-kanslisti

Työterveyshuolto: Terveydenhoitaja (2 htv), terveyskeskusavustaja (0,75 htv), työterveyslääkäri (0,68 htv), fysioterapeutti (0,3 htv)

Kotorinnekoti: sosiaalipsykiatristen palveluiden päällikkö (0,5 htv), psykiatrinen sairaanhoitaja (1 htv), mielenterveyshuollon ohjaaja / lähihoitaja (6,5 htv)

Tuulensuun päivätoimintakeskus: sosiaalipsykiatristen työn esimies (0,5 htv), mielenterveyshuollon ohjaaja (1,5 htv)

päihdetyönohjaaja (0,5 htv), päihdesairaanhoitaja

TAVOITTEET

Sähköinen potilasjärjestelmäkokonaisuus toimii moitteettomasti

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Järjestelmän toimimattomuudesta johtuvat merkittävät toimintakatkot / manuaaliset potilaskirjaamisten määrät 	<ul style="list-style-type: none"> Ei merkittäviä toimintakatkoksia, joiden johdosta kirjaaminen / toiminta häiriintyy, lukuarvo 0 	<ul style="list-style-type: none"> 46 kpl

Sähköisen ajanvarauksen käyttöönotto kouluterveydenhuollossa ja hammashuollossa

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Tehdyt sähköiset varaukset 	<ul style="list-style-type: none"> 100 % 	<ul style="list-style-type: none"> palvelun käyttöönotto siirtyi vuodelle 2017

Omalääkärille päivittäiset akuuttivastaanottoajat

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Toimintatilastot 	<ul style="list-style-type: none"> 2 vapaata aikaa/pv 	<ul style="list-style-type: none"> Ei toteutunut

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden tehostetun palveluasumisen tarpeen väheneminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Seurantaportti 	<ul style="list-style-type: none"> Ostopalveluiden vähentäminen ja oman toiminnan lisääminen 	<ul style="list-style-type: none"> Samalla tasolla

Laadukkaiden palveluiden tuottaminen taloudellisesti mielenterveys- ja päihdepalveluissa

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Työntekijöiden mielenterveysalan koulutus 	<ul style="list-style-type: none"> Vakituisella mielenterveysalan koulutus, sijaisilla mielenterveysalan koulutus tai kokemus 	<ul style="list-style-type: none"> Toteutunut vakituisten ja pitkäaikaisten sijaisten osalta
<ul style="list-style-type: none"> Hoitopäivän hinta 	<ul style="list-style-type: none"> Kotorinnekodin tehostetun palveluasumisen käyttöpäivän hinta laskee 10 % vuodesta 2013 	<ul style="list-style-type: none"> Tietoa ei vielä saatavilla
<ul style="list-style-type: none"> Asiakastytyväisyyskysely 	<ul style="list-style-type: none"> Tulos 3,5 (asteikko 1-5) 	<ul style="list-style-type: none"> Tulos 3,63

Asiakkaiden aktivoiminen oman kuntoutumiseensa mielenterveys- ja päihdepalveluissa

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Palvelu- ja kuntoutussuunnitelman tarkistus 1-2 kertaa vuodessa 	<ul style="list-style-type: none"> 95 % 	<ul style="list-style-type: none"> Toteutui

Määrälliset

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Terveystuotoikäennit 	<ul style="list-style-type: none"> 11 600 	<ul style="list-style-type: none"> 9 274
<ul style="list-style-type: none"> Lääkärikäynnit 	<ul style="list-style-type: none"> 23 000 	<ul style="list-style-type: none"> 17 953
<ul style="list-style-type: none"> Sairaanhoitajakäynnit 	<ul style="list-style-type: none"> 10 000 	<ul style="list-style-type: none"> 10 625
<ul style="list-style-type: none"> Työterveyshoitokäynnit 	<ul style="list-style-type: none"> 1 000 	<ul style="list-style-type: none"> 1 030

Suun terveydenhuolto

vastaava hammaslääkäri Eija Lammi

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	1 129 500	1 133 600	1 076 700
Tulot	385 300	399 000	381 900
Netto	744 200	735 100	694 800

Suun terveydenhuolto tuottaa hammashoitopalveluita kuntalaisille hoitotakuun määäämissä rajoissa.

Kyröskosken hammashoitolassa toiminta päättyi toukokuussa vuonna 2016. Suuhygienistin työtila on terveyskeskuksen neuvolan tiloissa. Kyröskosken hoituhuoneen siirto ja kesälomakausi aiheuttivat kiirettömään hammashoitoon pääsyn ruuhkautumisen yli 6 kk:n rajan. Jonojen purkuun ostettiin akuutin hoidon jatkoaikoja yksityispuolelta kunnes saatiin rekrytoitua 60 % työajalla hammaslääkäri. Vaikeat hammaspoistot ostettiin edelleen yksityispuolelta ja viikonloppu- ja arki-iltapäivystykset Tampereen ympäristökuntien yhteisellä sopimuksella Acutasta Attendolta.

HENKILÖSTÖ

terveyskeskushammaslääkäri (4,2 htv), vastaava terveyskeskushammaslääkäri (oikomishoidon erikoishammaslääkäri) (0,4 htv), hammashoitaja (5), hammashoitaja oppisopimuksella ja suuhygienisti

TAVOITTEET

Hoidon saatavuus, pääsy kiirettömään hammashoittoon

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
▪ Aika; kuukautta hoitotakuu	▪ Alle 6 kuukautta	▪ 4 - 10 kk

Määrällinen tavoite

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
▪ Potilaskäynnit	▪ 12 000	▪ 10 789

12-vuotiaan henkilön vaurioituneiden hampaiden lukumäärä (myös paikattujen sekä reikiintymisen tai onnettomuuden vuoksi poistetut)

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
▪ DMF-indeksi	▪ DMF-indeksi 12-vuotiaille alle 1,3	▪ 0,73

Vuodeosastot

johtava hoitaja Tarja Soukko

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	4 023 800	4 275 200	4 330 400
Tulot	1 114 300	1 113 600	1 032 200
Netto	2 909 500	3 161 600	3 298 300

Vuodeosasto 1:llä on potilaspaiikkoja 25. Osasto kykeni ottamaan joustavasti erikoissairaanhoidosta potilaita jatkohoitoon, joten siirtoviivemaksuja ei ollut. Ajoittain, erityisesti infektiotaikana, potilaita oli ylipaikoilla. Lisäksi akuuttivuodeosaston palvelua pystyttiin tarjoamaan Ikaalisten, Ylöjärven ja Nokian potilaille. Syöpäpotilaiden palliatiivisen hoidon painopistettä siirrettiin perusterveydenhuollon akuuttivuodeosastolle.

Toimintaa kehitettiin ja henkilökuntaa koulutettiin vastaamaan vaativan hoidon tarpeeseen. Kinnestetiikkaa (potilaan omia voimavaroja hyödyntävä toimintamalli) hyödyntämällä potilaat saivat uusia kuntoutumismahdollisuuksia. SAS-työryhmä (selvitä-arvioi-sijoita) sijoitti asiakkaita tarkan harkinnan mukaan omiin ja yksityisiin hoitopaikkoihin.

Toiminta- ja henkilöstösuunnitelmaa toteutettiin suunnitelmallisesti. Osasto 2:lle suunnitellut potilaspaiikan vähennykset (4 paikkaa) toteutuivat syyskuun alusta 24 ja joulukuun alusta 22 potilaspaiikkaan. Tilanteen mukaan paikkoja käytettiin kuntoutuspotilaiden ja intervallipotilaiden hoitoon sekä jatkosijoituspaikkaa odottaville. Toiminnan supistuttua yhden eläkkeelle siirtyneen ja kahden muihin tehtäviin siirtyneen työntekijän toimia ei vakinaistettu.

Dialyysipotilaiden (hoitopaikkoja 6) määrä lisääntyi ja myös ilta-aikoja annettiin kysynnän mukaan. Yhtä hoitopaikkaa voitiin käyttää eristyspaikkana. Potilaiden osallistaminen dialyysin hoitoihin edistyi ja potilaiden keskinäinen vertaistuki lisääntyi. Etävastaanotto toiminta alkoi joulukuussa 2016 osana terveyskeskuksen kehittämistyötä.

HENKILÖSTÖ

vuodeosastot: ylilääkäri (0,04 htv), osastonlääkäri (0,08 htv), erikoistuva lääkäri (0,6 htv), johtava hoitaja (0,2 htv) osastonhoitaja, apulaisosastonhoitaja (2 htv), sairaanhoitaja (15 htv), perushoitaja (24 htv), terveyskeskusavustaja ja sairaanhoitaja (3 htv) varahenkilöinä dialyysiyksikkö: terveyskeskuslääkäri (0,04 htv), sairaanhoitaja (3 htv).

TAVOITTEET

Toimiva hoidon porrastus

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Asiakas pääsee omalta poliklinikalta samana päivänä osastolle ▪ Asiakas pääsee erikoissairaanhoidosta vuorokauden kuluessa osastolle 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 99 % ▪ Siirtoviivemaksu < 1000 euroa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Toteutui ▪ 0 euroa

Tyytyväinen asiakas

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Asiakastyytyväisyyskysely 	<ul style="list-style-type: none"> > 3 (asteikko 1-5) 	<ul style="list-style-type: none"> 3,4

Hoitoneuvottelujen käyminen hoivaosastolla

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Käyten neuvottelujen määrä 	<ul style="list-style-type: none"> >80 % potilaista ja/ tai heidän omaisistaan osallistunut hoitoneuvotteluun. 	<ul style="list-style-type: none"> Ei ole toteutunut (potilastietojärjestelmän kehittäminen veinulta arv. enemmän työpanosta)

Järjestetään uusille oman kunnan ja lähikuntien dialyysipotilaille hoitopaikka heti kun se on potilaalle mahdollista

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Asiakas pääsee viikon kuluttua ilmoituksesta dialyysihoitoon 	<ul style="list-style-type: none"> 99 % 	<ul style="list-style-type: none"> Toteutui

Tyytyväinen asiakas

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Asiakastyytyväisyyskysely 	<ul style="list-style-type: none"> > 3 (asteikko 1-5) 	<ul style="list-style-type: none"> 3

Potilaan osallistuminen hoitoon

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Potilas pystyy itse suorittamaan hoidon aloituksessa vaadittavat toimenpiteet ja kokoamaan dialyysikoneen 	<ul style="list-style-type: none"> 70 % pystyy tekemään aloituksessa vaadittavat toimenpiteet. 30 % pystyy kokoamaan dialyysikoneen itse. 	<ul style="list-style-type: none"> 80 % on pystynyt tekemään vaadittavat toimenpiteet 30 % koonnut koneen itse

Tavoitteet: määrälliset	Tavoitetaso 2016	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Hoitopäivät, omat Hoitojaksot Dialyysihoidot Myydyt dialyysit 	<ul style="list-style-type: none"> 20 370 750 1 660 1 400 	<ul style="list-style-type: none"> 17 821 905 1 613 1 092

Täydentävät palvelut

johtava hoitaja Tarja Soukko

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	812 700	839 500	868 600
Tulot	133 500	120 200	140 700
Netto	679 200	719 300	728 000

- Röntgen
- Välinehuolto
- Keskusvarasto
- Laitoshuolto

Röntgenissä tehtiin keuhko-, luusto- ja hammasröntgen- sekä ultraäänitutkimuksia pääasiassa oman kunnan asukkaille terveyskeskuslääkärin läheteellä. Tutkimuksia tehtiin yhteensä 4 324 (4 328)

Fysioterapiassa toteutettiin eri-ikäisille asiakkaille yksilöllisiä fysioterapian ja apuvälinehuollon palveluita erilaisissa liikkumis- ja toimintakyvyn ongelmassa avohoidossa ja vuodeosastoilla. Apuvälinearviot ovat lisääntyneet aikaisemmista vuosista ja vastaavasti terveyskeskuksen laitospäivien työpanoksesta suuri osa kohdistuu apuvälinehuoltoon. Fysioterapiaa ja neuvontaa toteutettiin sekä yksilö- että ryhmätoimintana.

Keskusvarasto hoiti keskitetysti hoito-, puhdistus- ja siivoustarvikkeiden tilaukset ja toimitukset nopeasti eri osastoille.

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fysioterapiakäynnit ▪ Röntgentutkimukset 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 8 500 ▪ 4 500 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 6 818 ▪ 4 324

HENKILÖSTÖ

Röntgen: Röntgenhoitaja (2 htv)

Välinehuolto: Välinehoitaja

Fysioterapia: Fysioterapeutti (3,2 htv), kuntahoitaja

Keskusvarasto: Varastonhoitaja (0,5 htv), johtava farmaseutti (0,3 htv)

Laitoshuolto: Laitosmies

Erikoissairaanhoito

Ylilääkäri Pekka Nokso-Koivisto

Ylilääkäri Tuomas Parmanen 1.3.2016 alkaen

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	12 392 200	13 176 900	12 077 100
Tulot			
Netto	12 392 200	13 176 900	12 077 100

Lisämääräraha 1 600 000 euroa.

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin toiminta-ajatuksena on luoda edellytyksiä terveyttä ja toimintakykyä edistävälle erikoissairaanhoidolle, erityistason sairaanhoidolle, tieteelliselle tutkimukselle ja koulutukselle ylläpitämällä Tampereen yliopistollista sairaalaa ja tähän kuuluvia Vammalan ja Valkeakosken somaattisen erikoissairaanhoidon sairaaloita sekä Pitkänniemen psykiatrista erikoissairaanhoitoa.

Sairaanhoitopiirin tilaus tapahtuu tilaaja-tuottajamallin mukaisesti Kolmostien renkaassa, johon Hämeenkyrö kuuluu. Tilaus tehdään kuitenkin kuntakohtaisesti. Kustannusten jakamisen perusteena lopullisessa laskutuksessa PSHP käyttää kunkin kunnan kyseessä olevan vuoden todellisen erikoissairaanhoidon käyttöä.

Vuonna 2016 yhteistyötä erikoissairaanhoidon kanssa tiivistettiin säännöllisillä kunnan ja PSHP:n johdon välisin neuvotteluin. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välistä vuorovaikutusta kehitettiin, tavoitteena saada erikoissairaanhoidon tietoon kunnan omat voimavarat, lääketieteellinen tutkimuslaajuus ja ammattitaito sekä perusterveydenhuollon hoitopolut potilaiden hoitoa koskien.

Hämeenkyrön väestöpohja on liian pieni, jotta tarkkoja ennustuksia kustannuksista voitaisiin tehdä. Vuonna 2016 erikoisalajat, jotka olivat kalliita vuonna 2015, olivat nyt kustannuksiltaan kohtuullisia. Kustannusten nousua oli selvästi esimerkiksi gastrokirurgiassa ja sydänkeskuksen toiminnassa. Näitä sisältöjä käsiteltiin tarkkaan ja todettiin, että kustannuksiin ei olisi voinut perusterveydenhuollon keinoin vaikuttaa edes ennaltaehkäisevästi.

Hämeenkyrön erikoissairaanhoitoa korvattiin osittain yksityislääkärikonsultaatiolla ja tutkimuksilla ja harkinnan varaisilla toimenpiteillä sekä aktiivisilla jatkohoitajärjestelyillä terveyskeskuksessa. Yksityisen erikoissairaanhoidon konsultaatioiden käytön periaate on, että kustannushyöty tulee julkisen erikoissairaanhoidon kustannusten leikkauksesta. Näillä maksusitoumusostoilla sujuvoitetaan, nopeutetaan hoitoketjuja sekä parannetaan asiakaskokemusta ja turvataan työtai toimintakyvyn nopeampi palautuminen.

TAVOITE

Kustannusten kasvun hillitseminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
▪ Erikoissairaanhoidon nettomenot/asukas	▪ 1069 e/asukas	▪ 1132 e/asukas

2.4.4 Sosiaalipalvelut

Palvelujohtaja sosiaalijohtaja Taina Niiranen

Sosiaalipalvelut yhteensä

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	15 401 600	16 796 600	16 427 100
Tulot	3 803 500	4 691 000	4 873 100
Netto	11 598 100	12 105 600	11 590 000

Sosiaalipsykiatrinen työ, päihdetyö ja päihdesairaanhoito yhdistyivät mielenterveys- ja päihdepalveluiden yksiköksi ja siirtyi perusterveydenhuoltoon. Sosiaalipsykiatrinen työ ja päihdepalvelut sisältyvät TP 2015 lukuihin, mutta ei TA 2016 ja TP 2016 lukuihin.

Sosiaalipalveluiden tavoitteena on tuottaa laadukkaat ja oikea-aikaiset sosiaalipalvelut ja kehittää palveluja vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin.

Sosiaalipalvelut järjestetään kunnan asukkaille sosiaalihuoltolain ja erityislakien mukaisesti muuttuvissa olosuhteissa eri elinkaaren vaiheissa. Sosiaalipalveluiden avulla edistetään ja ylläpidetään kaikkiin väestöryhmiin kuuluvien kansalaisten ja yhteisöjen hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta. Samalla pyritään tukemaan yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen omaehtoista toimintaa, vahvistamaan tuen tarpeessa olevien voimavaroja ja ehkäisemään sosiaalisia ongelmia.

Sosiaalityö ja perhepalvelut

johtava sosiaalityöntekijä Päivi Niemi

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	5 678 700	6 779 700	6 434 600
Tulot	1 061 300	1 699 800	1 511 400
Netto	4 617 400	5 079 800	4 923 200

Lisämäärärahaa haettiin 70 000 euroa.

Organisaatiomuutos tehtiin 1.1.2016 alkaen. Tällöin asumispalveluiden ostot siirtyvät Asumispalvelu -yksikköön, päihdetyö siirtyi mielenterveys- ja päihdepalveluiden yksikköön ja vammais- ja kehitysvamma palvelut yhdistyivät.

Sosiaalityön ja perhepalveluiden vastuualueelle kuuluu

- Sosiaalityö
- Perhepalvelut
- Vammaispalvelut

Sosiaalipäivystys ostetaan Tampereen kaupungilta, sosiaaliasiamiespalvelut tuotetaan Ikaalisten ja Parkanon kaupungeille ja Kihniön kunnalle, kunnan potilasasiamiespalvelu, adoptioneuvonnan osto Pelastakaa Lapset ry:ltä

Vuoden aikana on pyritty muokkaamaan toimintaa uuden sosiaalihuoltolain tavoitteiden mukaiseksi ja merkittävä asiakkaita koskeva muutos oli perustoimeentulotuen käsittelyn siirtyminen Kelalle vuoden 2016 - 2017 vaihteessa.

Sosiaalityö

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	3 005 800	3 678 200	3 140 000
Tulot	898 800	1 524 000	1 302 400
Netto	2 107 000	2 154 100	1 837 600

Sosiaalityö muodostuu seuraavista kokonaisuuksista:

- Sosiaalityö ja siihen liittyvät toimistopalvelut
- Lastenvalvojan palvelut; isyysasiat ja lasten huolto- ja elatusasiat
- Välitystilien hoito
- Sosiaalityön asumispalvelut; omat tukiasunnot ja tukiasumisen ostot
- Y-Säätiön asuntojen välivuokraus ja kunnan omat asunnot sekä ensi- ja turvakotien ostot
- Lastensuojelu
- Toimeentulotuki
- Perheryhmäkoti

Lastenvalvoja on sosiaalialan asiantuntija lapsen huoltoon ja tapaamisoikeuteen sekä elatukseen liittyvissä asioissa. Lastenvalvoja avustaa vanhempia elatus- ja huoltosopimusten laatimisessa ja vahvistaa sopimuksia. Lastenvalvoja vahvisti 255 (189) elatus- ja huoltosopimusta. Vuoden 2016 alusta isyyslakia muutettiin siten, että lapsen voi tunnustaa jo ennen syntymää joko äitiysneuvolassa tai lastenvalvojan luona. Lastenvalvoja vastaa kaikkien isyyden tunnustamista koskevien asiakirjojen lähettämisestä maistraattiin ja hoitaa myös muita isyysasioihin liittyviä tehtäviä. Lastenvalvoja käsitteli 57 (48) isyysasiaa.

Lastensuojeluilmoituksia tuli 188 (148) ja yhteydenottoja tuen tarpeen arvioimiseksi 6 (8). Ennakollisia lastensuojeluilmoituksia tuli 2 (4). Lastensuojelun avohuollon asiakkaana oli vuoden aikana 44 (50) lasta ja palvelutarpeen arviointeja tehtiin vuoden aikana 70 (59) lapselle. Vuoden aikana sijoitettuna kotiin ulkopuolelle oli yht. 33 (32) lasta tai nuorta. Huostaanottoja tehtiin vuoden aikana yksi (3) ja huostassa oli vuoden lopussa 19 (19) lasta. Kiireellisiä sijoituksia tehtiin yhteensä neljä (5). Lastensuojelutyö tehtiin lain edellyttämässä määrääjoissa. Lapsiperheiden sosiaalihuollon sosiaalityön asiakkaana oli 30 (11) lasta.

Toimeentulotukea sai 410 (344) kotitaloutta ja bruttomenot olivat 730 227 (730 226,59) euroa. Hämeenkyrössä toimeentulotuen menot ja asiakasmäärät ovat sijoittuneet valtakunnallisten keskiarvojen alapuolelle. Toimeentulotuen tarpeen syynä ovat työttömyys, opiskelu, sairaus, ensisijaisten etuuksien viivästyminen tai perustulojen vähäisyys. Välitystiliasiakkaita oli vuoden aikana 35 (37). Lain työllistymistä edistävästä yhteispalvelusta (1369/2014) mukaisesti käynnistettiin syksyllä 2016 TYP-toiminta. Tämä työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu on TE-toimiston, kunnan ja Kelan yhteinen toimintamalli, joka palvelee pidempään työttömänä olleita. Vuoden 2016 syksyllä panostettiin toimeentulotuen Kelalle siirtymistä koskevaan tiedottamiseen ja loppuvuonna avustettiin asiakkaita toimistossa ja puhelimitse tekemään perustoimeentulotukihakemukset Kelalle.

Syksyllä 2015 Hämeenkyrössä aloitti toimintansa SPR:n alaikäisenä, ilman huoltajaa maahan tulleiden ja kansainvälistä suojelua hakevien vastaanottoyksikkö. Marraskuussa 2015 ELY-keskus esitti kunnalle oleskeluluvan saaneille alaikäisille tarkoitetun perheryhmäkodin perustamista ja sopimuksen tekemistä alaikäisten oleskeluluvan saaneiden kuntaan osoittamiseksi. Tämä sopimus allekirjoitettiin 29.2.2016. Sopimus perheryhmäkodin perustamisesta allekirjoitettiin 29.3.2016 ja SPR:n Hämeen piiri valittiin palvelun tuottajaksi 13.4.2016. Sopimus kattaa perheryhmäkotipalvelut, tuetun asumisen palvelut ja 18 vuotta täyttäneiden jälkihuollon palvelut. Vuoden 2016 lopussa perheryhmäkodilla asui 11 oleskeluluvan saanutta nuorta, kolme nuorta asui tuetussa asumisessa ja jälkihuollon piirissä oli seitsemän nuorta. Kolme nuorta oli saanut

kuntapaikan, mutta he asuivat edelleen alaikäisyksikössä. Kaikille nuorille on laadittu lain vaatima kotoutumissuunnitelma. Nuoret osallistuivat kotouttavaan koulutukseen Hämeenkyrön yhteiskoulun nivelluokalla, ammatti-instituutti Iisakin VALMA-ryhmässä tai Tampereella Tredun järjestämissä valmistavissa opetusryhmissä.

HENKILÖSTÖ

Johtava sosiaalityöntekijä (0,8 htv), sosiaalityöntekijä (4 htv), toimistos sihteeri (2 htv)

Perhepalvelut

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	338 900	378 300	448 300
Tulot	3 500	2 200	6 400
Netto	335 400	376 100	442 000

Perheneuvontapalvelut on suunnattu perheille, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia ja nuoria. Käynnit ovat maksuttomia, asiakkaat varaavat itse aikaa eikä erillistä lähetettä tarvita. Hämeenkyrössä perheneuvonnan asiakkaita ei laiteta jonoon vaan ensimmäinen aika annetaan ajanvarauksen yhteydessä. Tavoitteena on tarjota ensimmäinen aika 4 viikon sisällä, mutta tämä ei kiireisimpinä aikoina toteudu.

Perheneuvonnan palveluita käytti v. 2016 yhteensä 267 (252) hämeenkyröläistä perhettä. Alle 18-vuotiaita asiakkaita oli yhteensä 242 ja aikuisia 331. Puheterapeutin asiakkaat olivat pääsääntöisesti alle kouluikäisiä ja alakoululaisia sekä heidän vanhempiaan. Psykologien ja lastenpsykiatrin asiakkaista suurin osa oli peruskouluikäisiä tai aikuisia. Aikuisten käynnit olivat lasten käynteihin liittyvää vanhemmuuden tukea sekä perheen ja/tai parisuhteen ongelmiin liittyviä käyntejä tai vanhempien omia käyntejä. Elokuussa 2016 perheneuvonta siirtyi neuvolan tiloihin terveyskeskuksen yhteyteen.

Elokuussa 2015 työssä aloittanut Hämeenkyrön ja Ikaalisten yhteinen toisen asteen opiskeluhuollon psykologi on ollut edelleen mukana perheneuvonnan työryhmässä. Toisen asteen psykologin työpiste Hämeenkyrössä on Iisakissa, mutta käyntejä on myös Osaran maaseutuopetusyksikössä.

Kahden perhetyöntekijän työ on suuntautunut sosiaalihuoltolain mukaiseen perhetyöhön ja koululaisten perheohjaukseen 36 (45) perhettä, joihin kotikäyntejä tehtiin 272 (499) ja lastensuojelun perhetyöhön 27 (29) perhettä, joille kotikäyntejä ja tapaamisia 370 (403). Lisäksi työntekijät tekivät kotipalveluna annettu perhetyötä 7 perheeseen, joihin käyntikertoja oli 95 (67). Asiakkaat ohjautuivat perhetyöhön lähinnä sosiaalityön, lastenneuvolan, perheneuvonnan ja koulun kautta sekä itse hakeutumalla.

HENKILÖSTÖ

Puheterapeutti, perhetyön ohjaaja, perhetyöntekijä ja lähihoitaja (2 htv)
Ostopalveluna perheneuvonnan kolme psykologia (2 htv) ja lastenpsykiatrin palvelut

TAVOITTEET**Sosiaalihuolto- ja lastensuojelulain määräajoissa pysyminen**

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Käsittelyaika 	<ul style="list-style-type: none"> Arviointi aloitetaan 7:ntenä arkipäivänä asian vireilletulosta ja arviointi valmistuu 3 kk kuluessa vireilletulosta 	<ul style="list-style-type: none"> Toteutui lain edellyttämässä määräajassa

Toimeentulotukilain edellyttämässä määräajoissa pysyminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Käsittelyaika 	<ul style="list-style-type: none"> Asian käsittely 7:ntenä arkipäivänä hakemuksen saapumisesta 	<ul style="list-style-type: none"> Toteutui lain edellyttämässä määräajassa

Perheneuvonnassa asiakkaat hoidetaan ilman jonoa

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Viikko 	<ul style="list-style-type: none"> Ensimmäinen tarjottu aika 1-4 viikon sisällä 	<ul style="list-style-type: none"> Ei ole toteutunut

Laadukkaat palvelut

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Asiakastyytyväisyyskysely 	<ul style="list-style-type: none"> Palautteen keskiarvo 3,25 (asteikko 1-5) 	<ul style="list-style-type: none"> Sosiaalityö 4,34 Perhetyö 4,42 Perheneuvonta 4,40

Vammaispalvelut

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	2 334 100	2 723 200	2 846 300
Tulot	159 000	173 600	202 600
Netto	2 175 100	2 550 000	2 643 700

Lisämääräraha 50 000 euroa.

Hämeenkyrön vammaispalvelut palvelivat sekä vaikeavammaisia että kehitysvammaisia kuntalaisia. Vammaispalveluiden tavoitteena on mahdollistaa vaikeavammaiselle ja kehitysvammaiselle kuntalaiselle mielekäs ja muihin kuntalaisiin nähden tasa-arvoinen elämä sekä mahdollisimman omatoiminen suoriutuminen. Palvelut yhdistettiin organisatorisesti 1.1.2016 alkaen.

Vammaispalvelulain mukaisissa palveluissa henkilökohtaisen avun piiriin tuli uusia asiakkaita, mm. kehitysvammaisia henkilöitä, ja avustajapäätösten määrä lisääntyi olennaisesti. Avustajapalveluita ostettiin myös yksityiseltä palveluntuottajalta. Henkilökohtaisen avun päätös oli 31 (21) asiakkaalla. Vammaispalvelulain mukaisia kuljetuspalveluita sai 135 (145) henkilöä ja sosiaalihuoltolain mukaisia kuljetuspalveluita 7 (5) henkilöä. Vaikeavammaisten palveluasumispalvelun piirissä oli vuoden aikana 8 (8) henkilöä. Vammaispalvelulain mukaisessa päivätoiminnassa kävi 3 (3) henkilöä ja asunnon muutostöitä myönnettiin 14 (6) henkilölle.

Palveluohjaajan palvelut kohdentuivat lähinnä kehitysvammaisille asiakkaille ja heidän lähiverkostolle. Palveluohjaajan resurssia hyödynnettiin tehokkaasti ja tavoitetason mukaisesti.

Pähkinäpolun päivätoimintayksikkö tarjosi vaikeasti kehitysvammaisille henkilöille kuntouttavaa päivätoimintaa. Päivätoiminnassa kävi 21 asiakasta. Kehitysvammaisille henkilöille tarjottiin sekä ympärivuorokautista että tuettua asumista. Kunnan omana palveluna toimi ympäri vuorokauden valvottu Oikopolun asumisyksikkö, joka muutti huhtikuussa 2016 entiseen ikäihmisten asumisyksikköön Jaakonkotiin. Jaakonkodissa on 8 asuinpaikkaa ja yksi kiinteä tukiasunto viereisessä rivitalossa. Jaakonkodin henkilökunta tarjosi tukea ja ohjausta kuudelle muualla asuvalle kehitysvammaiselle henkilölle. Lisäksi ostettiin tehostettua palveluasumista, laitoshoidtoa sekä tuettua asumista ja perhehoitoa.

Asiakastyytyväisyyskyselyä ei toteutettu erikseen vammaispalveluissa. Sosiaalityön asiakastyytyväisyyskyselyn osana tiedusteltiin tyytyväisyyttä vammaispalvelujen sosiaalityöhön, mutta tuloksia ei ole eritelty.

HENKILÖSTÖ

Sosiaalityöntekijä (0,5 htv), palveluohjaaja, ohjaaja (10 htv)

TAVOITTEET

Palveluohjaajan resurssin tehokas hyödyntäminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
▪ Asiakaskäyntien määrä	▪ 400	▪ 433

Asiakkaiden palveluntarpeen arviointi/asiakassuunnitelmat sekä erityishuolto-ohjelmat ajan tasalla

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
▪ Tarkistaminen asiakas-kohtaisesti 1-2 vuoden välein tai tarvittaessa	▪ 90 %	▪ Toteutui

Laadukkaat palvelut

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
▪ Asiakastyytyväisyyskysely	▪ 3,25 (asteikko 1-5)	▪ Kyselyä ei toteutettu

Kotihoito

kotihoidon päällikkö Sirpa Hiltunen

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	2 199 200	2 456 900	2 528 100
Tulot	664 000	683 300	807 100
Netto	1 535 200	1 773 700	1 720 900

Organisaatiomuutos 1.1.2016. Tehostettu palveluasuminen siirtyi Asumispalvelut -yksikköön.

Kotihoidon vastuualueelle kuului asiakkaiden kotona tapahtuva hoiva, hoito ja huolenpito: asiakkaina lapsiperheet, vanhukset, vammaiset, pitkäaikaissairaat, päihde- ja mielenterveyskuntoutuvat. Kotona asumista tukevana tukipalveluina tarjottiin ateria-, sauna-, saatto-, pyykki- ja siivouspalveluja sekä ryhmätoimintaa eri asiakasryhmille. Työpajan siivouspalvelut siirtyivät osaksi kotihoitoa ja siivoustyötä tekevät työntekijät aloittivat siivoustyön ohella laitoshuoltajan oppisopimuskoulutuksen. Veteraanien palvelut järjestettiin omana toimintana ja valtiolta saatavalla erillisellä määrärahalla siten, että kukin veteraani sai itse valita oman palvelutarpeensa mukaisesti tarvitsemansa palvelut ja palveluntuottajan.

Kotiin annettavilla palveluilla ja erilaisilla tukipalveluilla tuettiin ja autettiin asiakkaita selviytymään omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Palvelut järjestettiin 1-3 päivässä, jotta laitoshoidojakso jäi mahdollisimman lyhyeksi. Kotiin annettavia palveluita järjestettiin paljon toimintakykyä menettäneille henkilöille, pääasiassa vanhuksille, jotka tarvitsivat apua monta kertaa päivässä tai useasti viikossa. Kotona asumista tukevia palveluja kehitettiin eri tavoin; omaishoitoperheiden tukeminen, lääkepalveluautomaatti, muistisairaahan hoitopolku, päiväkeskuksen toiminnan kehittäminen ”olohuoneeksi”, erilaiset ryhmätoiminnot ja kuntoutuminen sekä Green Care-ajattelun laajentaminen.

Kotihoidon säännöllisen palvelun piirissä oli 287 (290) asiakasta, joista 41 (62) asiakasta tarvitsi ainoastaan kotisairaanhoidajan säännöllisiä käyntejä. Tilapäistä kotisairaanhoidoa sai 169 (182) asiakasta sisältäen muistitestiä. Tukipalveluita sai 273 (214) asiakasta, joista yli 65-vuotiaita oli 249 (188). Lapsiperheiden kotipalvelua sai 9 perhettä.

Kurjenmäen päivätoiminta siirtyi vuoden alusta osaksi kotihoidon palveluita. Päivätoiminta sai joulukuussa uudet tilat Tunnelikujalta ja toiminnan uudeksi nimeksi vaihtui Päiväkeskus Aurinkorinne. Vuoden aikana päiväkeskuksen asiakkaina oli 86 eri asiakasta ja hoitopäiviä toteutui 2028.

Omaishoidontukea maksettiin 75 (74) hoitajalle. Omaishoitajista 65- ja yli 65-vuotiaita oli 40 (42) henkilöä. Omaishoidontukea maksettiin yhteensä 270 644,24 (256 874) euroa.

Kotorinteen alueella sijaitsevassa asumiskokeiluvasunnossa/kuntoutusasunnossa asui vuoden aikana 7 (9) eri asukasta. Palvelun tavoitteena on kotiuttaa asiakas turvallisesti ja kuntouttavasti laitoshoidosta kotikokeiluun sekä samalla arvioida hänen kokonaisvaltaista toimintakykyään. Syyskuussa Kotorinteen alueella alkoi asuntojen putkiremontti, jonka johdosta kotiutusasunto toimi ns. väistöasuntona.

Tehostetun palveluasumisen yksikön Jaakonkodin toiminta päättyi huhtikuussa 2016. Henkilökunta sijoittui kotihoitoon ja tehostettuun palveluasumiseen. Asukkaat siirtyivät kunnan omiin tehostetun palveluasumisen yksiköihin tai heille ostettiin asuinpaikka.

Palvelujen tuotekehittäjän oppisopimuskoulutuksessa aloitti keväällä viisi työntekijää. Lähihoitajan oppisopimuskoulutuksessa olleet neljä työntekijää, joista kaksi vakituista hoitajaa, valmistuivat helmikuussa.

HENKILÖSTÖ

kotihoidon päällikkö, palveluohjaaja, terveydenhoitaja (2 htv), sairaanhoitaja (2 htv), kodinhoitaja (4 htv), lähihoitaja (19 htv), fysioterapeutti (0,5 htv), hoiva-avustaja (1 htv), päivätoiminnan ohjaaja, lähihoitajan oppisopimushenkilö (4 kk/v), tukipalveluissa laitoshuoltaja (2 htv)

TAVOITTEET**Lakisääteiset kotiin annettavat palvelut tuotetaan taloudellisesti**

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Kotihoidon talousarvio 	<ul style="list-style-type: none"> Talousarvion toteutuminen vastaa tavoitetta 	<ul style="list-style-type: none"> Netto 97,03 %

Henkilöstön hyvä koulutustaso

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Ammatillinen koulutus 	<ul style="list-style-type: none"> Toimet täytetään pätevillä työntekijöillä 	<ul style="list-style-type: none"> Toteutui
<ul style="list-style-type: none"> Täydennyskoulutus 	<ul style="list-style-type: none"> Täydennyskoulutusvelvoite täyttyy 	<ul style="list-style-type: none"> Toteutui

Laadukkaat palvelut

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Asiakastyytyväisyyskysely 	<ul style="list-style-type: none"> 3,25 (asteikko 1-5) 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakkaat 3,39 Omaisat 3,55

Asumispalvelut**asumispalveluiden päällikkö Satu Vina**

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	6 100 700	6 084 300	6 131 100
Tulot	1 726 200	1 975 200	2 209 000
Netto	4 374 500	4 109 100	3 922 000

Organisaatiomuutos 1.1.2016. Tehostettu palveluasuminen siirtyi Asumispalvelut -yksikköön.

Asumispalveluiden toiminta-alueet

- tehostettu palveluasuminen: Kurjenmäkikoti ja Siljankoti
- kuntouttava lyhytaikaishoito
- asumispalveluiden ostot

Kunnan ikäihmisten tehostetun palveluasumisen yksiköt ja asumispalveluiden ostojen koordinaatio siirrettiin perusturvan organisaatiomuutoksen yhteydessä omaksi palvelualueekseen 1.1.2016 ja tehostetun palveluasumisen yksiköt saivat omat palveluvastaavansa.

Kurjenmäkikodin neljässä ryhmäkodissa asui vuoden aikana 56 eri ikäihmistä, hoitopäivät yhteensä 16 295 ja kuntouttavaa lyhytaikaishoitoa tarjottiin 110 eri asiakkaalle yhteensä 2 658 (2 593) hoitopäivää. Kurjenmäkikodin tilojen saneeraussuunnitelmat aloitettiin ja toiminnan sisältöä kehitettiin mm. henkilöstön palvelujen tuotekehittäjä- sekä kinestetiiikan koulutusten myötä (Kinestetiiikka on voimavaralähtöinen toimintamalli, joka perustuu ihmisen luonnollisten liikemallien ja aistitoimintojen ymmärtämiseen, ihmisen kunnioittavaan kohtaamiseen sekä näiden merkitykseen oppimiselle ja itsehallinnalle).

Siljankodissa asui vuoden aikana 33 eri ikäihmistä, hoitopäiviä kertyi yhteensä 6693. Siljankodissa keskityttiin edellisten vuosien tapaan muistisairaiden asukkaiden mielekkään arjen kehittämiseen ja henkilökunnasta osa osallistui mm. kinestetiiikan koulutukseen.

Jaakonkodin toiminta ikäihmisten tehostetun palveluasumisen ryhmäkotina päättyi huhtikuussa 2016, yksikkö muuttui kehitysvammaisten asumisyksiköksi. Jaakonkodin ikäihmiset sijoittuivat asumaan kunnan omiin tehostetun palveluasumisen yksiköihin ja ostopalveluihin.

Palveluasumista ikäihmisille ostettiin yksityisiltä palveluntuottajilta 63 eri henkilölle yhteensä 15 745 hoitopäivää.

HENKILÖSTÖ

- Asumispalvelut yhteiset: Asumispalveluiden päällikkö (0,5 htv), palveluohjaaja (1 htv), toimistos sihteeri (0,9 htv)
- Kurjenmäkikoti: Asumispalveluiden päällikkö (0,3 htv), palveluvastaava (1 htv) sairaanhoitaja (3 htv), kuntohoitaja (1 htv), lähihoitaja (19 htv), perushoitaja (2 htv) ja osastoapulainen (3 htv)
- Jaakonkoti 10.4.2016 asti: kodinhoitaja (2 htv), lähihoitaja (3 htv)
- Siljankoti: Asumispalveluiden päällikkö (0,2 htv), palveluvastaava (0,5 htv), sairaanhoitaja (0,5 htv) lähihoitaja (13 htv)

TAVOITTEET

Henkilöstön hyvä koulutustaso

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ammatillinen koulutus ▪ Täydennyskoulutus 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Toimet täytetty pätevillä työntekijöillä ▪ Täydennyskoulutusvelvoite 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Toteutui ▪ Toteutui

Riittävä henkilöstömäärä hoitajaa/asukas

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vanhuspalvelulain ohjeistuksen mukainen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 0,55 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Toteutui

Kuormitus

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
▪ Prosentti	▪ 98 - 100 %	▪ Toteutui

Laadukkaat palvelut

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
▪ Asiakastyytyväisyyskysely	▪ 3,25 (asteikko 1-5)	▪ 3,7

Työllisyyspalvelut**Työllisyyspalveluiden päällikkö Jaana Helminen**

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	1 423 000	1 476 000	1 333 300
Tulot	352 000	332 700	310 000
Netto	1 071 000	1 143 000	1 023 800

Lisämääräraha 140 000 euroa.

- työpaja
- starttipaja
- etsivä nuorisotyö

Kotisiivouspalvelutoiminta siirtyi kotihoidon alaiseksi toiminnaksi 1.1.2016. Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminta siirtyi työpajalle 1.1.2016 alkaen.

Työpajan tavoitteena on edistää asiakkaiden työllistymistä sekä ammatilliseen koulutukseen hakeutumista. Toimintaan kuuluvat palveluohjaus, työ- ja yksilövalmennus, työkykyneuvonta, palkkatukityöllistäminen, kuntouttava työtoiminta sekä opiskeluun liittyvät työssäoppimisjaksot. Työkykyneuvonta alkoi elokuussa 2 016 ja asiakkaita oli 34. Kuntouttavaa työtoimintaa järjestettiin työpajan ja kunnan muiden yksiköiden lisäksi paikallisissa yhdistyksissä sekä ryhmätöimintana ostopalveluna. Kuntouttavan työtoiminnan sopimuksia tehtiin 169 ja käyttöpäivien määrä oli 6 978.

Työpaja järjesti myös työtoimintaa aikuisille kehitysvammaisille. Käyttöpäivien määrä oli 2 333. Tammikuussa asiakkaita oli 24 ja joulukuussa 16. Asiakasmäärän väheneminen johtui ikärakenteesta sekä työkyvyn heikkenemisestä. Asiakkaat profiloitiin iän ja työkyvyn perusteella joko työ- tai päivätoimintaan.

Starttipajatoiminta on tarkoitettu 17 - 29 -vuotiaille nuorille. Toiminnan tavoitteena on tukea nuorten elämänhallintaa. Starttipaja toimii nuorisokeskus Prikassa.

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tukea alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivää nuorisotyötä toteutettiin yhteistyössä Ikaalisten kaupungin kanssa. Hankkeelle saatiin Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston jatkorahoitus.

HENKILÖSTÖ

vakainainen henkilöstö: työllisyyspalveluiden päällikkö, palveluohjaaja, työvalmentaja (3 htv), työvalmentaja (0,7 htv) yhteistyössä kehitysvammaisten toimintakeskuksen kanssa, toimistotyöntekijä (0,1 htv) sekä kierrätyskeskuksenhoitaja.

palkkatukihenkilöstö: työnsuunnittelija (4 htv)

määräaikainen henkilöstö: Etsivä nuorisotyö nuoriso-ohjaaja (2 htv), Starttipaja ohjaaja (1 htv)

TAVOITTEET**Työpajan palvelut tavoittavat mahdollisimman monia henkilöitä**

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Palveluohjaus-, startti- valmennus, työvalmennus- ja työtoimintapalvelua käyttävien työttömien määrä 	<ul style="list-style-type: none"> 150 	<ul style="list-style-type: none"> 192

Asiakkaiden ja yhteistyötahojen kanssa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Työllistyneiden ja opiskelun aloittaneiden määrä 	<ul style="list-style-type: none"> 15 	<ul style="list-style-type: none"> 27
<ul style="list-style-type: none"> Työpajalta ja starttipajalta muihin kunnan yksiköihin tai yhdistykseen/yrityksiin siirtyneiden määrä (kuty, tk) 	<ul style="list-style-type: none"> 10 	<ul style="list-style-type: none"> 24

Laadukkaat palvelut

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Asiakastyytyväisyyskysely 	<ul style="list-style-type: none"> 33,25 (asteikko 1 - 5) 	<ul style="list-style-type: none"> 3,59

2.5 Sivistyspalvelut

Palvelujohtaja: sivistysjohtaja Kati Halonen
Lautakunta: sivistyslautakunta

Sivistyslautakunta

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	21 424 900	21 645 500	21 549 600
Tulot	1 866 200	1 585 500	1 760 000
Netto	19 558 800	20 060 00	19 789 700

Sivistyspalveluiden tehtävänä on järjestää kuntalaisille esi- ja perusopetuspalveluja, varhaiskasvatuspalveluja, lukiokoulutuspalveluja ja elämänlaatu palveluita. Näiden palveluiden mahdollistajana olivat hallinto- ja toimistopalvelut. Suurin osa sivistyspalvelujen toiminnasta on kunnan lakisääteistä toimintaa, jota järjestetään kunnan omalla henkilöstöllä. Palvelut ovat pääosin käyttäjille maksuttomia tai käytöstä peritään vain osa todellisista kustannuksista. Palveluja käyttävät kaikenikäiset kuntalaiset pääpainotuksen ollessa lapsissa ja nuorissa.

Hämeenkyrön monitoimikeskus Silta otettiin käyttöön vaiheittain ennakkoon suunniteltua nopeammalla aikataululla kesällä 2016. Ensin uusissa tiloissa aloitti kirjasto, sitten varhaiskasvatus ja lopulta elokuun alkupuolella esi- ja perusopetus. Alkuperäisen suunnitelman mukaisesti opetustoiminnan piti alkaa elokuussa 2016, muiden palveluiden aloitusajankohta oli 1.1.2017. Kevättä 2016 kuvasikin hyvin mittavien muutosten suunnittelu ja organisointi sekä uusien tilojen kalustaminen ja varustaminen. Sillan valmistumisen myötä ennakkosuunnitelman mukaisesti opetustoiminta loppui Kaipion koulussa ja varhaiskasvatustoiminta Kirkonkylän päiväkodin Koulukadun toimipisteessä, Pappilanmetsän ja Kaipion päiväkodeissa, Kettupolun vuoropäiväkodissa ja perhepäivähoidon varakodissa.

Suunnitelman mukaisesti edettiin myös perusopetuksen ja lukiokoulutuksen uusien opetussuunnitelmien ja tuntijakojen käyttöön ottamisissa. Lukiokoulutuksessa siirryttiin osin sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin. Yksin maahan tulleille perusopetusikäisille turvapaikanhakijoille järjestettiin vielä kevätlukukaudella 2016 perusopetukseen valmistavaa opetusta.

Mahnalan Ympäristökoulun rakentaminen käynnistyi loppuvuonna 2016. Koko palvelualue on osallistunut suurella työmäärällä kaikkien rakennushankkeiden käyttäjäsuunnitteluun, toiminnan aloittamisen valmisteluun ja hankkeiden kokonaisvaltaisen toteutumisen eteenpäin viemiseen ja maaliin saattamiseen. Mahnalaan hankittiin syyslukukauden alussa 4-luokkatilainen siirtorakennus entisen 3-luokkatilaisen sijaan. Samalla rakennus siirrettiin työmaan tieltä pois.

Sivistyspalveluiden toiminta järjestettiin alkuperäisessä talousarviossa hyväksytyjen määrärahojen puitteissa. Tekninen määrärahamuutos tarvittiin ainoastaan liikuntapalveluiden traktorin hankkimiseen. Sivistyslautakunta alitti talousarvion 264 600 eurolla.

Sivistyslautakunta sai vuodelle 2016 ohjeita toiminnallisten muutosten tekemiseen. Lautakunta on vuoden 2016 aikana päättänyt mm. seuraavista sopeuttamis- ja tasapainotustoimista:

- Kuntakohtaista perusopetuksen tuntijakoa pienennettiin 226 vuosiviikkotuntiin
- Tuntikehystä vähennettiin 116 h edelliseen vuoteen verrattuna
- Yläkoulun opetusryhmien kokoa kasvatettiin keskimäärin 22 oppilaaseen
- Valinnaisen A2-kielen järjestämisestä luovuttiin
- Koululaisten iltapäivätoiminnan maksuja korotettiin
- Avoimen päiväkodin toiminta lopetettiin silloin käytössä olleessa muodossa

- Päiväkotien käyttöasteiden laskenta linjattiin
- Subjekttiivista päivähoito-oikeutta rajattiin enintään 20 tuntiin viikossa
- Muista kunnista hankittavien päivähoitopaikkojen ostamista rajattiin
- Otettiin käyttöön yli 3-vuotiaiden ryhmissä uusi ryhmäkokomuutos suhteessa kasvatushenkilöstön määrään
- Tuntiperusteisen päivähoitolaskutuksen tuntiportaita muutettiin ja tuntiperusteisuutta laajennettiin

Hanke- ja kehittämistoimintaa järjestettiin entistä monipuolisemmin: tiimiopettajuutta, liikkuvaa koulua, kerhoja, kansainvälisyshankkeita, oppimisympäristöjen kehittämistä ja mm. henkilökunnan oppisopimuskoulutusta. Kehittäminen on palvelualueen normaalia arkista toimintaa, joka kuuluu jokaisen työntekijän velvollisuuteen.

Henkilöstökuluihin käytettiin 191 200 euroa ennakoitua vähemmän määrärahoja. Palkkamenot toteutuivat lähes suunnitellusti toteutumaprosentin ollessa 100,43. Sairauspoissaolot nostivat näitä menoja. Koko palvelualueella palvelujen ostoihin käytettiin 198 000 ja asiakaspalveluiden ostoihin 107 800 euroa suunniteltua enemmän. Palvelujen ostoissa matkustus- ja kuljetuspalvelut ylittivät budjetin 140 600 eurolla. Nousu johtuu uudesta oppilaskuljetusten sopimuskaudesta sekä palveluverkko- ja lukuvuosimuutoksista. Sisäisiin ravitsemispalveluihin kului 80 200 euroa arvioitua enemmän määrärahoja. Varhaiskasvatuksessa maksettiin ruuasta 146 700 euroa arvioitua enemmän. Nousua vuoden 2015 tilinpäätökseen on 150 900 euroa ja vuoden 2014 tilinpäätökseen 327 900 euroa. Ravitsemiskulut laskutetaan aina toteutuneiden ruokailijamäärien mukaan. Tuottoja palvelualueelle tuli 174 400 euroa arvioitua enemmän hankerahoituksen takia.

Hallinto- ja toimistopalvelut

**hallintopäällikkö Maarit Huhtinen
vs. hallintopäällikkö Liisa Mäntylä**

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	484 700	574 500	464 600
Tulot	400	0	1 200
Netto	484 300	574 500	463 400

Henkilöstökulut ja asiakaspalvelujen ostot toteutuivat alle talousarvion. Joukkoliikenneasioiden siirtymistä kunnan yleishallintoon ryhdyttiin valmistelemaan syksyllä. Sivistystoimiston organisaatiomuutosta valmisteltiin järjestelemällä hallintopalvelujen ja varhaiskasvatustalvelujen toimistosihteerien tehtäviä ja toimenkuvia uudella tavalla.

Hallinto- ja toimistopalvelujen vastuualueelle kuuluvat osavastuualueet

- hallintopalvelut
- psykologi- ja kuraattoripalvelut
- ammatillisen koulutuksen määräraha

Hallintopalvelut vastaa toimialan yhteisten asioiden (hallinto-, talous- ja toimistopalvelut) hoidosta, tehtävien koordinoinnista sekä lautakuntatyöskentelystä. Se on tuottanut laadukkaita palveluja oikea-aikaisella ja kustannustietoisella päätöksenteolla.

Sivistyslautakunnan kokouksia oli 10 kpl. Elokuun kokouksen yhteydessä lautakunta tutustui Monitoimikeskus Siltaan. Joulukuun kokouksessa siirryttiin käyttämään sähköistä CaseM -asianhallintaohjelmaa.

Koulupsykologin tehtävänä on mm. oppilaan tai opiskelijan oppimisedellytysten arviointi sekä oppilasryhmien pulmatilanteisiin puuttuminen. Kuraattorin työn tavoitteena on tukea ja auttaa

oppilasta erilaisissa sosiaalisissa ja elämänhallintaan liittyvissä ongelmatilanteissa ja edistää oppilaan sosiaalista hyvinvointia ja kehitystä. Koulupsykologin tehtävänä on oppilaiden ja opiskelijoiden oppimisedellytysten ja oppimisen tukitoimien arviointi.

Hämeenkyrön kunta on osakkaana Sastamalan koulutuskuntayhtymässä. Vuonna 2016 kului 100 000 euroa 15 vuotta sitten puretun Itä-Satakunnan ammatillisen koulutuskuntayhtymän aikaisiin eläkemenoperusteisiin eläkemaksuihin.

HENKILÖSTÖ

- sivistysjohtaja, hallintopäällikkö, toimistonhoitaja (0,6) 30.9.2016 asti, toimistosiihteeri, yhteensä 3,6
- koulupsykologi ja koulukuraattori, yhteensä 2

TAVOITTEET

Vaikuttavuus

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Asioiden valmistelu, esittely, päätöksenteko ja tiedottaminen. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Oikea-aikaisuus, ei keskenäisiä päätettäviä asioita. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Asiat on valmistelu päätöksentekoa varten määräajassa, keskenäisiä asioita ei ole. Tiedottamisesta on vastannut vastuualueen esimies.

Laatu

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Itsearviointi ja palautekysely 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 4 (asteikko 1-5) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lautakunnan palautekyselyn osalta tavoite täyttyi. Joulukuun lautakunnassa käytiin lomaketta täydentävä arviointikeskustelu ▪ Kunnan henkilökuntakyselyn tulokset julkaisematta (6.3.2017)

Psykologi- ja kuraattoripalvelut

Laatu

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Verkostoyhteistyön onnistuminen ▪ Aktiivinen vaikuttaminen koulujen yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ennaltaehkäisevä, oppilaan ja opiskelijan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävä työ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tavoitteen mukaista työtä on tehty aktiivisesti verkostoyhteistyössä ja yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä

Esi- ja perusopetus

koulut ja niiden rehtorit

Heinijärvi	Riikka Sirkka
Kaipio	Marita Rantamäki 31.7.2016 asti
Kirkonkylä	Timo Mäkelä
Kyröskoski	Ilkka Jyväsjärvi
Mahnala	Annukka Alppi
Pinsiö	Teija Paldan-Piipponniemi
Yhteiskoulu	Kari Lähde 31.7.2016 asti, Taina Salonen 1.8.2016 alkaen (vs.)

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	11 475 000	11 694 000	11 704 400
Tulot	799 000	461 000	676 000
Netto	10 676 000	11 233 000	11 028 400

Esi- ja perusopetuksen kokonaismenoihin kuuluvat hankemenot, esiopetuksen menot, koulu-kohtaiset menot, muualla tapahtuvan perusopetuksen menot (mm. kotikuntakorvausmenot) ja koululaisten iltapäivätoiminnan menot.

31.12.2016 toiminnassa oli viisi vuosiluokkien 1-6 koulua ja yksi vuosiluokkien 7-9 koulu. Opetuksen järjestäminen loppui Kaipion koulussa 31.7.2016. Esiopetusta järjestettiin kaikissa alakouluissa, paitsi Mahnalassa ja Pinsiössä, joiden esioppilaat aloittivat syyslukukautensa lukuvuoden 2015-2016 tapaan Sasin päiväkodin tiloissa. Tilapäisjärjestely on voimassa uuden koulun valmistumiseen asti. Iltapäivätoiminta tuotettiin kokonaan kolmannen sektorin toimesta 1.8.2015 alkaen. Iltapäivätoiminnan menot olivat 98 600 euroa.

Esi- ja perusopetusta on järjestetty uuden voimassa olevan opetussuunnitelman ja uuden tuntijaon mukaisesti 1.8.2016 alkaen. Vuosiluokilla 7-9 uudet ainekohtaiset opetussuunnitelmat astuvat voimaan vaiheittain 1.8.2017 alkaen.

Perusopetukseen valmistavan koulutuksen järjestäminen päättyi keväällä 2016. Tämän jälkeen oppivelvollisuusikäisten maahanmuuttajien ja oleskeluluvan saaneiden perusopetus järjestettiin omana uutena perusopetusryhmänä osana Yhteiskoulun toimintaa.

Oppimisen ja koulukäynnin tuen palvelut:

Oppimisen ja koulukäynnin tukipalvelut on jaettu kolmeen portaaseen: yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Tehostettua tukea tarvitsevien oppilaiden osuus kaikista oppilaista on 12,1 % ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden 7,85 %. Edelliseen vuoteen verrattuna tehostetun tuen tarve on lisääntynyt ja erityisen vähän vähentynyt.

Osa-aikaista erityisopetusta järjestetään kaikissa kouluissa ja luokkamutoista erityisopetusta (=pienluokkaopetus) Kirkonkylän ja Kyröskosken kouluissa (1-6), Yhteiskoulussa (7-9) ja Kyröskartanossa.

Oppimisen ja koulukäynnin yhtenäinen tukilomakeisto on kaikissa kouluissa käytössä WILMA-ohjelman kautta. Tämän avulla tehdään myös kodin ja koulun välistä yhteistyötä sekä tiedotetaan erilaisista asioista. Ohjaaja- ja avustajapalvelut on järjestetty pääosin samalla tavalla kuin edellisinä vuosina.

Opiskeluhoolto:

Opiskeluhooltolaki ja -opetussuunnitelma muuttuivat lukuvuoden 2014 aikana. Opiskeluhoillon kokoontumiset jaettiin yhteisöllisiin ja yksilökohtaisiin kokouksiin, jolloin myös niiden kirjaaminen muuttui. Opiskeluhoiltoa ohjaa nyt kunnan ohjausryhmän lisäksi Ikaalisten kaupungin kanssa yhteinen vastaava kuraattori

Kehittämishankkeet:

- Kerho-hanke: koulujen kerhotoiminnan kehittäminen (avustus 25 000 euroa)
- Opettajien pedagoginen ICT-tuki -hanke vuosille 2014-2016 (avustus 5 500 euroa)
- Liikkuva koulu -hanke (avustus 25 000 euroa)
- Erityisopetuksen laadun kehittäminen 2015-2016 (avustus 19 900 euroa)
- Vaativaan erityisopetukseen liittyvä koulutus 2015-2016 (avustus 4 400 euroa)
- Kirkonkylän koulu on mukana kansainvälisessä EU:n Erasmus -hankkeessa 2016-2018 (avustus 32 690 euroa)

Hankerahoituksen lisäksi on saatu erityisavustusta Esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin (avustus 21 000 euroa).

Kerhohankkeen ja pedagogisen ICT -hankkeen rahoittaa pääosin Opetushallitus. Koulujen kerhotoiminta on Hämeenkyrössä erittäin vireää. Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt erityisavustukset tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja erityisopetuksen laadun kehittämiseen sekä siihen liittyvään koulutuksen järjestämiseen. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on myöntänyt rahoituksen Liikkuva koulu -hankkeelle. EU-hankkeesta vastaa Suomessa CIMO. Kaikki hankkeet vaativat talousarvioon varattavat omarahoitusosuudet sekä koordinoitiin kullat määrärahat.

Hankeyhteistyötä on tehty lisäksi mm. Sastamalan koulutuskuntayhtymän hallinnoiman Osaava hankkeen (Opetushenkilöstön täydennyskoulutus) ja valtakunnallisen kehittämiskouluverkosto Majakan kanssa. Kouluilla on paljon myös omia kunta- ja koulukohtaisia kehittämishankkeita; esimerkiksi tiimiopettajuus, oppikirjattomuus ja pelillisuus opetuksessa sekä mm. Vihreä lippu -ympäristökasvatushanke. Yhteistyötoimintaa on jatkettu edelleen mm. Kurjenmäkikodin kanssa.

Henkilöstö (syyslukukausi 2016)

Virkarehtorit	3	(3 htv)
Opettajat	95	(93 htv)
	8 esikoulussa	(8 htv)
	40 vuosiluokat 1-6	(39,4 htv)
	33 vuosiluokat 7-9	(32,6 htv)
	13 erityis- ja erityisluokanopettajaa vuosiluokilla 1-9	(13 htv)
Kasvatusohjaaja	0,8	lisäksi 0,2 sosiaalipalveluiden työtä
Koulunkäyntiohjaajat ja -avustajat	25	(20,7 htv)
Koulusihteerit	2,7	lisäksi 0,3 lukion työtä

Henkilöstön määrä vaihtelee vuosittain esim. perusopetusryhmien määrien ja ainevalintojen mukaan.

Perusopetuksen oppilasmäärät ja koulukohtaiset nettomenot

Koulu	Oppilaita 20.9.		Menot euroa/oppilas	
	2015	2016	2015	2016
Heinijärvi	74	72	7 141	7 443
Kaipio	36	0	8 775	8 615
Kirkonkylä	243	273	8 297*	8 659*
Kyröskoski	255	245	7 046	7 355
Mahnala	97	102	7 906	8 213
Pinsiö	61	62	6 991	7 242
Yhteiskoulu	391	418	10 475	11 000
Yhteensä	1157	1178	8 090	8 361

* Kirkonkylän kouluun on keskitetty alakoulujen neljästä pienluokasta kolme. Yksi luokista on sijoitettu Kyröskoskelle. Oppilasmäärissä ovat mukana myös vieraskuntalaiset oppilaat. Koulukohtaiset nettomenot eivät sisällä hankemenoja.

Esiopetuksen oppilasmäärät

Koulu	Oppilaita 20.9.	
	2015	2016
Heinijärvi	16	12
Kaipio	9	0
Kirkonkylä	46	45
Kyröskoski	30	32
Mahnala	30	29
Pinsiö	10	0
Hämeenkyrössä esiopetusta saavat yhteensä	141	118

Oppilasmäärissä ovat mukana myös vieraskuntalaiset esioppilaat.

TAVOITTEET**Talousarvion seuranta ja toteutuminen**

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Toimintakulut euroa/oppilas 	<ul style="list-style-type: none"> Pirkanmaan maalaiskuntien keskitaso (opetus-toimen kustannusraportit 2015 - mukaan) 	<ul style="list-style-type: none"> Hämeenkyrö 8 361 euroa/oppilas, Pirkanmaan kaikkien kuntien keskiarvo 8 416 e/oppilas Kustannukset ovat vuoden 2015 Kuntamaisema -vertailussa matalat

Vaikuttavuus; päättötodistuksen saaneet

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> % / ikäluokka 	<ul style="list-style-type: none"> 100 % 	<ul style="list-style-type: none"> 100 %

Määrä, ryhmäkoko

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Oppitunnin oppilasmäärä (keskiarvo) 	<ul style="list-style-type: none"> 16 (0-2 lk), 21 (3-6 lk) ja 19 (7-9 lk) 	<ul style="list-style-type: none"> 1-2 lk: 15,7 3-4 lk: 15,6 5-6 lk: 17,0 7-9 lk: 18,7

Laatu

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Oppilaskysely 	<ul style="list-style-type: none"> 4 (asteikko 1-5) 	<ul style="list-style-type: none"> Oppilaskysely toteutetaan keväällä 2017.
<ul style="list-style-type: none"> Henkilökuntakysely 	<ul style="list-style-type: none"> 4 (asteikko 1-5) 	<ul style="list-style-type: none"> Kunnan henkilökuntakyselyn tulokset julkaisematta (6.3.2017)

Perusopetuksen kehittäminen valtuuston palveluverkkopäätöksen perusteella

Toteutuminen
Toteutuneet suunnitelmien mukaisesti. Silta valmistui ja Mahnalan rakentaminen käynnistyi.

Lukiokoulutus

rehtori Kari Lähde 31.7.2016 asti, vs. Taina Salonen 1.8.2016 alkaen

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	1 174 800	1 273 100	1 131 100
Tulot	14 900	7 200	8 200
Netto	1 159 900	1 265 900	1 122 900

F.E. Sillanpään lukio on yleislukio, joka tarjoaa laadukasta lukio-opetusta ja antaa opiskeluvalmiuksia sekä korkeakouluopintoihin että ylioppilaspohjaisiin ammatillisiin opintoihin ja läpi elämän jatkuvaan koulutukseen. Yleissivistävän tehtävän toteuttamisen lisäksi F.E. Sillanpään lukio painottaa toiminnassaan äidinkieltä ja kirjallisuutta ja kielten opiskelua. Lukio toimii samassa koulurakennuksessa Yhteiskoulun kanssa ja henkilöstö on pääosin yhteistä. 1.8.2016 otettiin käyttöön lukion uusi opetussuunnitelma ja syksyn ylioppilaskirjoituksissa osa aineista kirjoitettiin ensimmäistä kertaa sähköisesti.

Hämeenkyrön kunta ja Ikaalisten kaupunki ovat tehneet yhteistyötä mm. yhteisen Voimavara -hankkeen kautta. F. E. Sillanpään lukio on verkostoitunut myös muiden pirkanmaalaisten lukioiden kanssa Pirkanmaan avoin oppimiskulttuuri -hankkeen kautta. Verkoston kautta on mahdollista saada vertaistukea ja koulutusta tieto- ja viestintätekniikan opetuskäyttöön liittyen.

Henkilöstö: Opettajia 11 (9 htv) ja yksi koulusihteeri (0,3 htv)

Opiskelijamäärä

Opiskelijoita 20.9.		Menot euroa/opiskelija	
2015	2016	2015	2016
160	157	7 249	7 152
Erotus	-3	Erotus	- 97

TAVOITTEET

Talousarvion seuranta ja toteutuminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Kokonaismäärärahat: nettomenot euroa/opiskelija 	<ul style="list-style-type: none"> Nykyinen taso 	<ul style="list-style-type: none"> 2016: 7151 e/opiskelija 2015: 7250 e/opiskelija Opiskelijakohtaiset kustannukset ovat hieman laskeneet

Vaikuttavuus

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Ylioppilastutkinnon suorittaneet Lukion päättötodistuksen saaneet 	<ul style="list-style-type: none"> 100 % 100 % 	<ul style="list-style-type: none"> 95,45 % 97,72 %

Määrä

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Lukiokoulutukseen ha- keutuminen Luokan koko Oppilasryhmän koko 	<ul style="list-style-type: none"> 45 % 24 oppilasta 16,4 oppilasta 	<ul style="list-style-type: none"> 43,1 % 23 oppilasta 18,2 oppilasta

Laatu

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Valtakunnalliset ylioppi- laskoetulokset Opiskelija- ja kurssipa- laute) Henkilöstökysely 	<ul style="list-style-type: none"> Yleisarvosana Magna cumlaude Tyytyväiset opiskelijat (4 asteikolla 1-5) 	<ul style="list-style-type: none"> Cum Laude Opiskelijakysely to- teutetaan keväällä 2017 Kunnan henkilökunta- kyselyn tulokset jul- kaisematta (6.3.2017)

Elämänlaatu palvelut**Kirjastotoimenjohtaja Liisa Mäntylä**

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	1 672 200	1 723 700	1 775 400
Tulot	289 600	212 000	252 800
Netto	1 382 600	1 511 700	1 522 700

Vastuualueen taloutta tasapainotettiin loppuvuodesta hankintakiellolla. Muutto Monitoimikeskukseen puoli vuotta etuajassa ja muut tilajärjestelyt nostivat kirjaston ja kansalaisopiston vuokria arvioidusta. Tilamuutokset näkyivät myös muissa toimintakuluissa.

Monitoimikeskuksen kalusteiden ja muuton suunnittelua, muuttoa ja vanhojen tilojen tyhjentämistä tehtiin suurelta osin omien työntekijöiden ja talkootyön voimin normaalien työtehtävien ohella. Pikkusilta (ent. Pappilanmetsän päiväkotit) otettiin kansalaisopiston käyttöön. Kansalaisopiston toimintaa siirrettiin myös esim. Osaran maaseutuopetusyksikköön.

Monitoimikeskus Sillassa avattiin kirjasto 13.6.2016. Liikuntaseuroille jaettiin toisen täysimittaisen salin liikuntavuoroja syyskuusta alkaen. Kirjaston ja kulttuuripalvelujen yhteistyönä järjestettiin tapahtumia kirjastossa ja koululla.

Elämänlaatupalvelujen avustuksia jaettiin 97 190 eurolla, josta Jäähalliyhtiön avustus oli 60 000 euroa. Lautakunnan päättämien avustusten lisäksi alle 500 euron kohdeavustuksia jaettiin 8 kappaletta ja kylien jääkaukaloiden hoitoon jaettiin 300 euroa kaikille hakemuksen jättäneille hakijoille.

Nuorisotilan valvonta ja toiminta ostettiin ostopalveluna Settlementti ry:ltä. Musiikkiopiston ope-
tuspaiikat ostettiin Pirkanmaan musiikkiopistolta. Kirjastoauton palveluja myytiin Ikaalisille yh-
tenä päivänä viikossa. Kesällä järjestettiin liikuntakerho Mukila yhteistyössä liikuntaseurojen
kanssa.

Liikkuva Hämeenkyrö -teemalla järjestettiin kesällä liikuntakerho Mukila yhteistyössä liikunta-
seurojen kanssa. Seuroille jaettavien avustusten painopistettä muutettiin niin, että 60% seuro-
jen toiminnan pisteytyksestä tuli lasten ja nuorten osuudesta jäsenissä ja paikallisesta ohjaus-
ja harjoitustoiminnassa. Nuorisopalvelut järjestivät lapsia ja nuoria aktivoivaa rentoa, matalan
kynnyksen liikuntatoimintaa.

Kansalaisopisto järjesti opetusta 5 332 tuntia. Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuutta
myönnettiin 225 000 euroa.

Nuorisovaltuusto kokoontui 10 kertaa. Tämän lisäksi Nuva oli tarkastuslautakunnan kuultavana
sekä järjesti tapaamisen sivistyslautakunnan kanssa. Nuorisovaltuuston edustaja osallistui sivi-
tyslautakunnan ja valtuuston kokouksiin.

Elämänlaatupalvelut osallistui neljän kunnan (Punkalaidun, Hämeenkyrö, Sastamala ja Huitti-
nen) yhteiseen Meidän Leffa -projektiin. Projektissa 13 -17 -vuotiaat nuoret valmistivat joka
kunnassa oman elokuvan Suomi 100 -vuotta kunniaksi. Hämeenkyrön vastuuhenkilö oli nuoriso-
ohjaaja, ja kevääseen 2017 kestäväan projektiin osallistuu 20 nuorta.

Kunnan taidekokoelma saatiin kartoitettua. Ahlforsin aseverstaalla saatiin päätökseen esinekor-
tiston digitointi ja sitä jatkettiin kotiseutumuseolla.

Nuorisopalvelut järjestivät erilaisia retkiä ja tapahtumia, mm. kuplajalkapalloa Kosken Sykkeellä
ja retken Linnanmäelle. Lukukoira -toiminta alkoi kirjastossa. Koko Elämänlaatupalvelut osallis-
tui Perheiden päivään ja nuorisopalvelujen järjestämään Koskiralliin.

Liikuntapalveluissa jatkettiin ohjattua terveystoimintaa ja muuta ohjattua liikuntapalvelua kai-
kenikäisille. Kesällä järjestettiin uimakoulu ja palloilukoulu lapsille. Betonisen skeittialueen
suunnitteluiltaan osallistui 18 nuorta.

HENKILÖSTÖ

Elämänlaatupalveluissa työskenteli 14 koko-aikaista työntekijää. Kansalaisopiston tuntiopettajina
työskenteli 56 opettajaa.

Kirjastossa työskenteli harjoittelijoina turvapaikanhakijoita, oppilaita tet-jaksolla sekä kirjasto-
alan opiskelijoita. Kesäksi oli palkattu lomasijainen 7 viikon ajaksi, koska vuosilomat jouduttiin
pitämään muuton takia lyhemmällä ajalla. Kuntouttavaa työtoimintaa hyödynnettiin liikunta-
paikkojen kunnossapidossa, kirjastossa ja kulttuuripalveluissa. Museopalveluissa työskenteli
Museoviraston avustuksella esinekortiston digitointia 3 kuukauden ajan sekä kaksi osa-aikaista
opasta kesällä.

TAVOITTEET**Asiakastyytyväisyys, vaikuttavuus hyvinvointiin ja elämänlaatuun**

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Asiakaskyselyt, palautteen seuraaminen ja muu kerätty asiakastieto 	<ul style="list-style-type: none"> 4 (asteikolla 1-5) 	<ul style="list-style-type: none"> Tavoitetaso toteutui

Kävijämäärät

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Kansalaisopiston opiskelijat, kirjastossa käynnit, museoiden ja kulttuurilaisuuksien kävijämäärät, ohjatun liikunnan osallistujamäärät, musiikkiopiston oppilasmäärä, nuorisotilojen kävijät 	<ul style="list-style-type: none"> Vuoden 2015 taso 	<ul style="list-style-type: none"> Toteutui liikunta-, museo-, nuoriso- ja kirjastopalvelujen kohdalla. Kansalaisopiston ja musiikkiopiston kohdalla opiskelijamäärä laski hieman. Ohjatun liikunnan osallistujamäärät alle tavoitetason

Laatu. Asiakaskyselyt, palautteen seuraaminen ja muu kerätty asiakastieto

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Asiakaskyselyt Henkilökuntakysely 	<ul style="list-style-type: none"> 4 (asteikko 1-5) 4 (asteikko 1-5) 	<ul style="list-style-type: none"> Tavoitetaso toteutui Kunnan henkilökuntakyselyn tulokset julkaisematta (6.3.2017). Työinnostuskyselyn perusteella tavoite toteutui.

Toiminnan tehokkuus

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Toimintakulut/ asiakas 	<ul style="list-style-type: none"> Vuoden 2015 taso 	<ul style="list-style-type: none"> Asukaskohtaiset toimintakulut nousivat 6%

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen johtaja Kaisa Ojanen

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	6 618 200	6 380 200	6 474 100
Tulot	762 200	905 300	821 800
Netto	5 856 000	5 474 800	5 652 300

Vuodelle 2016 varhaiskasvatukseen budjetoitiin 5 474 800 euroa. Se oli 381 100 euroa vähemmän kuin vuoden 2015 tilinpäätös. Vuoden 2016 tilinpäätös ylittyi budjetoidusta 182 100. Talousarviossa ennakoitiin varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain muutosta, joka olisi nostanut hoitopäivämaksutuottoja. Lakimuutoksen kariuduttua jäivät maksutuotot 112 300 euroa alle talousarvion, mutta kasvoivat vuoteen 2015 verrattuna 53 100 eurolla. Varhaiskasvatuspaikkojen ostaminen yksityisiltä palvelun tuottajilta ja muilta kunnilta päättyi 31.7.2016, lukuunottamatta lakisääteisiä paikkoja ruotsia äidinkielenään puhuville lapsille (2). Asiakaspalvelujen ostot jäivät kokonaisuudessaan 11 200 euroa alle talousarvion.

Kotihoidon tuen suuruudeksi arvioitiin talousarviossa 620 000 euroa, joka ei riittänyt, vaan tukea maksettiin 683 800 euroa. Sisäiset ruokapalveluiden ostot ylittyivät 146 700 euroa, koska toteutuneiden ruokailujen määrä on ollut suurempi kuin talousarvioon ilmoitettu määrä, joka oli vuoden 2015 tasolla.

Henkilöstökulut toteutuivat 6 600 euroa alle talousarvion. Tähän vaikuttivat palveluverkon tiivistyminen, isojen yksiköiden sisäinen sijaistaminen, lomien keskittäminen syksyn 2016 aikana ja määräaikaisten työsuhteiden vähentyminen.

Varhaiskasvatustilanne muuttui 1.8.2016 alkaen ja se mahdollisti kunnille oikeuden rajata subjektiivista varhaiskasvatusoikeutta 20 tuntiin viikossa sekä kasvattaa 3-6 vuotiaiden lasten ryhmäkokoja 21 lapsesta 24 lapseen. Sivistyslautakunta päätti 17.2.2016, että nämä otetaan Hämeenkyrössä käyttöön 1.8.2016 alkaen.

Varhaiskasvatuksen toimintaa linjaa varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelma sekä yksikkötasolla lasten varhaiskasvatussuunnitelmat, joita kaikkia päivitetään kaksi kertaa vuodessa. Vuoden 2016 painopisteitä olivat liikunta, ympäristökasvatus, kiusaamisen ehkäisy sekä digiloikka. Koko kunnan varhaiskasvatus on ollut mukana Ilo kasvaa liikkuen -hankkeessa, jonka myötä henkilöstöä koulutetaan liikuttamaan lapsia enemmän ja liikuntaa lisätään varhaiskasvatukseen sisältöalueisiin. Ympäristökasvatus ja Vihreän lipun toiminta laajeni koko varhaiskasvatukseen ja Suomen ympäristöopisto Syklin ympäristökasvattaja-koulutukseen osallistui työntekijöitä joka alueelta. Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma valmistui ja se ohjaa toimintaa tunne-, vuorovaikutus- ja kaveritaitojen kehittämiseksi lapsilla. Hämeenkyrö on mukana Opetushallituksen valtakunnallisessa Loisto-kehittämisverkostossa 125 muun kunnan kanssa. Verkoston tarkoituksena on tuoda koulutusta ja ideoita kunnan oman kehittämistoiminnan tueksi.

Opetushallitus määräsi 18.10.2016 uusista varhaiskasvatussuunnitelman perusteista 1.8.2015 voimaan tulleen varhaiskasvatustilanteen mukaisesti. Uuden kuntakohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen käynnistyi keväällä 2016 työryhmän perustamisella. Varhaiskasvatussuunnitelmatyön ympärille on Opetushallitus järjestänyt koulutusta. Uusi Hämeenkyrön varhaiskasvatussuunnitelma otetaan käyttöön 1.8.2017.

Vuonna 2016 Hämeenkyrön varhaiskasvatuksessa oli 30.11.2016 tilaston mukaan 452 lasta, josta päiväkodeissa 359 lasta, perhepäivähoidossa 26 lasta, esiopetuksen päivähoitossa 65 lasta ja ostopalveluissa 2 lasta. Vuoteen 2015 verrattuna lapsia on ollut noin 20 lasta vähemmän. Alle kolmevuotiaiden määrä on laskenut yhdeksällä lapsella.

Työntekijöitä kolmella alueella on ollut yhteensä 100.

Varhaiskasvatuksen johtaja	1	1 htv
Varhaiskasvatusyksikön päällikkö	3	3 htv
Varhaiskasvatusyksikön varapäällikkö	1,5	1,5 htv
Varhaiserityisopettaja	3	3 htv
Varhaiskasvatuksen perheohjaaja	1	1 htv
Lastentarhanopettaja	25,5	25,3 htv
Päivähoitaja	50	48,54 htv
Ryhmäperhepäivähoitaja ja päiväkodissa työskentelevä perhepäivähoitaja	10	9,53 htv
Omassa kodissaan työskentelevä perhepäivähoitaja	31.7.2016 asti 11 1.8.2016 alkaen 5	11 htv 5 htv
Yhteensä 1.8.2016	100	97,87 htv

Kirkonkylän alue tiivistyi 1.8.2016 kuudesta yksiköstä yhteen, kun monitoimikeskus Silta avattiin ja Kirkonkylän uusi päiväkotitoiminta aloitti toimintansa. Kettupolun, Pappilanmetsän, Kaipion, Torikeskuksen sekä Kirkonkylän päiväkodin Koulukadun ryhmät sulkeutuivat 31.5.2016. Perhepäivähoidon varahoito siirtyi varakodista päiväkoteihin. Kyröskosken alueeseen kuuluu Koskilinnan päiväkotitoiminta, Heinijärven päiväkotitoiminta, Kyröskosken esiopetuksen päivähoito sekä 1.8.2016 alkaen perhepäivähoito. Sasin alueella toimii Sasin päiväkotitoiminta. Sasin päiväkodin toiminta vakiintui vuonna 2016, käyttöasteen ollessa keskimäärin 89 %. Kevätkaudella omassa kodissaan työskenteleviä perhepäivähoitajia oli 11, syyskaudella määrä väheni viiteen. Perhepäivähoitajista kolmen määräaikainen työsuhde päättyi ja kolme siirtyi työskentelemään päiväkoteihin. Avointen päiväkodin toiminta päättyi 1.1.2016.

Sähköisiä palveluita kehitetään jatkuvasti vastaamaan käyttäjien tarpeita. 1.8.2016 alkaen vanhemmat alkoivat ilmoittaa lapsensa hoitoajat Päikky – järjestelmän kautta. Tämä mahdollistaa tarkemman henkilöstösuunnittelun yksiköissä. Varhaiskasvatuksen internet-sivut uudistuivat syksyllä 2016 ja yksiköt tiedottavat toiminnastaan myös sosiaalisen median välityksellä asiakkailleen.

TAVOITTEET

Talousarvion toteutuminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Täyttöaste/yksikkö ▪ euroa/lapsi, ▪ euroa/ asukas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pirkanmaan maalaiskuntien keskitaso 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Täyttöaste 108,45 ▪ 9087 e/lapsi (Kuntamaisema 2015) ▪ 530 e / asukas (TP 2016)

Määrä

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Käyttöaste, ryhmäkoot/henkilökunta 	<ul style="list-style-type: none"> 90 % (ei vuoroahoito eikä esioppilaiden päivähoito) 	<ul style="list-style-type: none"> 86,16 (pelkkä päivähoito) 92,64 (sis. vuoroahoito ja esiopetuksen päivähoito). Syyskauden laskennassa on käytetty uusia suhdelukuja.

Laatu

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Asiakastyytyväisyyskyselyt, asiakaspalaute, henkilökuntakyselyt 	<ul style="list-style-type: none"> 4 (asteikolla 1-5) 	<ul style="list-style-type: none"> 4,3

Varhaiskasvatuksen kehittäminen valtuuston palveluverkkopäätöksen perusteella

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Varhaiskasvatuksen kehittäminen valtuuston palveluverkkopäätöksen perusteella 	<ul style="list-style-type: none"> Rakennushankkeiden valmistuminen suunnitellussa aikataulussa 	<ul style="list-style-type: none"> Monitoimikeskus Silta otettu käyttöön 8/2016

2.6 Tekniset palvelut

Palvelujohtaja: tekninen johtaja Satu Hyötylä
vs. tekninen johtaja Hannu Niemelä 14.3.2016 alkaen
Lautakunnat: tekninen lautakunta ja ympäristölautakunta

Tekniset palvelut yhteensä (ilman vesihuoltolaitosta)

Tekninen lautakunta ja ympäristölautakunta

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	9 219 800	9 802 100	9 589 000
Tulot	9 021 000	9 115 600	8 956 600
Netto	198 800	686 500	632 400

Hallinto- ja toimistopalvelut

Toimistopäällikkö Pirkko-Liisa Vääntinen

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	214 900	228 100	221 000
Tulot	162 400	162 300	162 100
Netto	52 500	65 800	58 900

Hallinto- ja toimistopalvelut tuottaa toimistopalvelut teknisille palveluille ja vesihuoltolaitokselle. Palkkausmenoja jaetaan sisäisesti eri palveluyksiköille.

Talousarviossa on määrärahat toimistohenkilöstön palkkaukseen sekä teknisen lautakunnan ja tiejaoston kuluihin. Tekninen lautakunta kokoontui 16 kertaa. Tiejaosto ei kokoontunut yhtään kertaa.

HENKILÖSTÖ:

Toimistopäällikkö ja toimistosihteerit (3) sekä tekninen johtaja 0,05 lautakunnan esittelijänä.

TAVOITTEET

Uusien it-järjestelmien omaksuminen (asiakirjahallintajärjestelmä, hankintajärjestelmä, Factan uudet osiot, työajanseurantajärjestelmä)

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Henkilökunnan arvio 	<ul style="list-style-type: none"> Työajan käytön tehostuminen 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakirjahallintajärjestelmän käyttöönotto viivästyi ja otettiin käyttöön v. 2017 alusta. Hankintajärjestelmä ei koske toimistohenkilökuntaa. Factan ympäristöosio ja karttaosio otettiin käyttöön. Työajanseurantajärjestelmän käyttöönotto viivästyi, koska henkilökunta joutui muuttamaan toimipaikkaa. Tavoite saavutettiin vain Factan osioiden suhteen.

Kiinteistötoimi

Tekninen johtaja Satu Hyötylä, vs. tekninen johtaja Hannu Niemelä 14.3.2016 alkaen

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	4 866 700	3 976 400	3 952 300
Tulot	6 091 800	6 151 300	6 013 900
Netto	+ 1 225 100	+ 2 174 900	+ 2 061 500

Kiinteistötoimi vastaa kunnan omistamien ja omassa käytössä olevien rakennusten hoidosta ja kunnossapidosta sekä kiinteistöjen piha-alueiden hoidosta. Lautakunta vahvistaa vuosittain kunnan toimitilojen sisäiset vuokrat.

Kiinteistötoimi vastaa kunnan toimintoihin ulkopuolisilta vuokrattujen toimitilojen hoidosta ja kunnossapidosta sopimusten mukaisessa laajuudessa sekä näiden tilojen vuokrauksesta ja hallinnoinnista.

Yksikkö vastaa kiinteistötoimen rakennuttamistehtävistä.

Kiinteistötoimeen kuuluvat lisäksi metsät, pellot ja muut maa-alueet.

Siivouspalvelut siirrettiin vuoden 2016 alusta Siivous- ja ruokapalvelut -vastuualueelle.

- Monitoimikeskus Silta aloitti toimintansa kesällä, Kaipion koulu ja päiväkotitoimivat vain kevätkauden, Torikeskuksen päiväkodin ja esiopetuksen vuokrasopimukset päättyivät kesällä, Kettupolun ja Koulukadun päiväkodit lopettivat toimintansa kesällä.
- Keskuskoulu ja kirjasto purettiin.
- Vuokrasopimukset päättyivät Kyröskosken terveysasemalta ja Oikopolun asuntolalta. Uusia vuokratiloja ovat teknisen toimiston tilat Kyrönsarventielle, Mahnalan koulun lisätila ja kotipalvelun toimipiste Tupalassa.

HENKILÖSTÖ

Tekninen johtaja (0,95), rakennuspäällikkö, kiinteistöpäällikkö, kiinteistöhoitajat (7), rakennustyöntekijät (2), puutarhastyöntekijä. Rakennusmestarin jäätyä eläkkeelle tehtävää ei enää täytetty.

TAVOITTEET

Kiinteistöjen huoltokirjajärjestelmän käyttöönotto

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Arvio sähköisen järjestelmän käyttötä- sosta 	<ul style="list-style-type: none"> Suunnitelmallinen kiin- teistönpito. 	<ul style="list-style-type: none"> Kiinteistöjen piirustukset li- sättiin Haahtela-järjestel- mään. Valmisteltiin kiinteistöjen huolto-ohjelmien käyttöön- ottoa. Huolto-ohjelmien käyttöönotto tapahtuu v. 2017.

Vuokrasopimusten päivittäminen/laatiminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Puuttuvien vuokra- sopimusten määrä 	<ul style="list-style-type: none"> Kiinteistöjen vuokrasopi- musten ajantasaisuus. 	<ul style="list-style-type: none"> Kiinteistöjen vuokrasopi- mukset ovat ajan tasalla.

Siivous- ja ruokapalvelut

Ruokapalvelupäällikkö Jennileena Lähteenmäki

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	2 305 300	3 563 500	3 582 300
Tulot	2 339 100	2 429 800	2 412 300
Netto	+33 800	1 133 700	1 170 000

Siivouspalvelut siirrettiin vuoden alusta Siivous- ja ruokapalveluihin (ent. Ruokapalvelut).

Ruokapalvelut -osavastuualueen tehtävänä on tuottaa ateriapalvelut kunnan yksiköille perusturvassa ja sivistyspalveluissa. Yksikköön kuuluu 4 keskuskeittiötä (Yhteiskoulun, Kyröskosken koulun, Kirkonkylän koulun/Sillan ja terveyskeskuksen keittiöt) sekä palvelu- ja jakelukeittiötä kouluilla ja päiväkodeilla.

Siivouspalvelut -osavastuualueen tehtävänä on tuottaa siivouspalvelut kunnan kiinteistöissä, osin kunnan omana työnä ja osin ostopalveluna.

- Perusturvan siivouspalvelut päätettiin siirtää vuoden 2017 alusta perusturvalle ja pesulatoiminta päätettiin lopettaa.

HENKILÖSTÖ

Ruokapalvelut: ruokapalvelupäällikkö, ruokapalveluesimiehet (2), ruokapalvelutyöntekijät (34)
Siivouspalvelut: siivospäällikkö, laitoshuoltajat (20), pesulanhoitaja

TAVOITTEET**Taloudellinen kouluateria**

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Opetushallituksen tilasto 2014 (ei vielä julkaistu) 	<ul style="list-style-type: none"> Pirkanmaan keskitasoa Opetushallituksen tilasto v. 2013, 3,18 e 	<ul style="list-style-type: none"> Toteutunut hinta 2,93 e

Asiakastyytyväisyys, kotiateriapalvelu

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Kysely asiakkaille 	<ul style="list-style-type: none"> Asteikolla 1-5 tavoitetaso 4 	<ul style="list-style-type: none"> Kyselyä ei toteutettu

Asiakastyytyväisyys, Yhteiskoulun siivous

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Kysely henkilökunnalle 	<ul style="list-style-type: none"> Asteikolla 1-5 tavoitetaso 4 	<ul style="list-style-type: none"> Kyselyä ei toteutettu

Palvelusopimukset, ruoka- ja siivouspalvelut

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Sopimukset valmiit ja käytössä 	<ul style="list-style-type: none"> Toiminnan selkeyttäminen ja asiakaspalvelun parantaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Varhaiskasvatuksen palvelusopimus on allekirjoitettu 1/2017. Perusopetuksen ja perusturvan palvelusopimukset ovat valmisteilla

Kunnallistekniikka**Kunnallistekniikan rakennuspäällikkö Jari Luoma**

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	1 016 400	1 057 700	909 500
Tulot	257 300	179 300	217 200
Netto	759 100	878 300	692 300

Kunnallistekniikka -yksikkö vastaa kaavakatuja ja hoitosopimuksiin perustuen yksityisteiden kunnossapidosta, avustaa yksityisteitä, edistää liikenneturvallisuutta, ylläpitää kunnan konekeskusta ja varastoa, hoitaa puistot, leikkikentät, katujen ja teiden viheralueet, venepaikat, matonpesupaikat sekä torin.

Yksikkö vastaa toimialueensa rakennuttamistehtävistä.

HENKILÖSTÖ

Kunnallistekniikan rakennuspäällikkö (0,35), maanrakennusmestari, traktorinkuljettaja, maanrakennustyöntekijät (2), puistotyöntekijät (2), kausityöntekijät (3) ja torivalvoja/siivoaja.

TAVOITTEET**Konekeskuksen koneiden käyttöasteen nostaminen**

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Valtran ja Avantin käyttöasteet 	<ul style="list-style-type: none"> Valtra 80 %, Avant 65 % 	<ul style="list-style-type: none"> Valtran käyttöaste 75 % Avantin käyttöaste 46 %

Valtran käyttöasteessa ei päästäne 80 %:iin, koska kesäkaudella kuljettajalla ei ole sijaista. Avantin käyttöaste laskettiin nyt ensimmäisen kerran. Tavoitetaso oli ehkä liian korkea. Käyttöasteeseen vaikuttaa myös kunnan hoidossa olevien kiinteistöjen määrän väheneminen.

Kaavakatuja ja puistojen hoitoluokitus

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Hoitoluokitus tehty 	<ul style="list-style-type: none"> Alueiden hoidon selkeyttäminen ja taloudellisuus 	<ul style="list-style-type: none"> Hoitoluokitus on tehty ja taloudellisuus parantunut.

Vesihuoltolaitos

Kunnallistekniikan rakennuspäällikkö Jari Luoma

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	1 171 400	1 043 200	1 156 800
Tulot	1 840 300	1 739 400	2 017 400
Netto	+ 668 900	+ 696 200	+ 860 600

Vesihuollolla tarkoitetaan veden hankintaa ja johtamista, käsittelyä ja toimittamista talousvetenä käytettäväksi sekä viemärintiä eli jäteveden poisjohtamista ja käsittelyä. Vesihuoltolaitos hoitaa lisäksi kunnan vastuulla olevan hulevesien poisjohtamisen.

Vesihuollon piirissä oli vuoden vaihteessa 3 052 kulutuspistettä, lisäystä vuodessa 26. Talousvettä laskutettiin 306 570 m³ (v. 2015 laskutus 302 251 m³) ja jätevettä laskutettiin 323 703 m³ (v. 2015 laskutus 303 193 m³).

HENKILÖSTÖ

Kunnallistekniikan rakennuspäällikkö (0,55), puhdistamonhoitaja ja laitosmiehet (3).

TAVOITTEET

Putkistojen korjaustarpeiden kartoittaminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Vuoden aikana kartoitetut putkistot 	<ul style="list-style-type: none"> Vesihuollon pitkän tähtäyksen suunnitelma (pts-suunnitelma) 	<ul style="list-style-type: none"> Kartoitettiin verkostoja Hämeenkyrön kirkonkylän taa-jaman osalta

Verkostokartat sähköiseen muotoon

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Vuoden aikana sähköiseen muotoon saadut osaverkostot 	<ul style="list-style-type: none"> Koko vesihuoltoverkosto sähköisessä muodossa 	<ul style="list-style-type: none"> Kaikki uudet vesi- ja viemäriinjat sekä haja-asutusalueiden runkovesijohdot ovat sähköisessä muodossa

Laitoksen talous tasapainossa

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Tilinpäätös 	<ul style="list-style-type: none"> Vesihuoltolaitoksen menot katetaan sen omilla tuloilla 	<ul style="list-style-type: none"> Tuloslaskelman 2016 mukainen alijäämä on 769 798 e

Laadultaan hyvä talousvesi

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Vesinäytteiden tutkimustulokset 	<ul style="list-style-type: none"> Laatusuosituksen mukainen taso 	<ul style="list-style-type: none"> Vesinäytteet olivat tutkituilta osin hyvää talousvettä

Hyvä jäteveden puhdistustulos

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Jätevesinäytteiden tutkimustulokset 	<ul style="list-style-type: none"> Ympäristöluvan mukaiset raja-arvot 	<ul style="list-style-type: none"> Tulostaso oli pääsääntöisesti selvästi ympäristöluvan vaatimusten mukainen typpituloksia lukuun ottamatta

Ympäristöpalvelut
rakennustarkastaja Timo Mäkelä

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	283 100	350 100	364 600
Tulot	128 900	178 900	142 500
Netto	154 200	171 200	222 000

Ympäristöpalvelut vastaa kunnan rakennusvalvontaan ja ympäristönsuojeluun liittyvistä viranomaistehtävistä.

HENKILÖSTÖ

Rakennustarkastaja, tarkastusinsinööri, kunnallistekniikan rakennuspäällikkö (0,10), ympäristötarkastaja ja Kolmen Helmen Joet -hankkeessa hankekoordinaattori Ulla Helimo 1.9.2016 alkaen.

TAVOITTEET**Rakennuslupien käsittely viivytyksettä**

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Käsittelyaika 	<ul style="list-style-type: none"> 2-3 viikkoa 	<ul style="list-style-type: none"> Tavoite toteutui

Pohjavesialueella olevien maa-aineslupien riittävä valvonta

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Tarkastusten lukumäärä 	<ul style="list-style-type: none"> 6 perusteellista tarkastusta vuodessa (lupia 19 kpl) 	<ul style="list-style-type: none"> Suoritettiin 5 perusteellista tarkastusta

Ympäristönsuojelulain mukaisten lupa-asioiden asianmukainen käsittely viivytyksettä

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Käsittelyaika 	<ul style="list-style-type: none"> Meluilmoitukset 1 - 3 kk, ympäristöluvat 4 - 8 kk 	<ul style="list-style-type: none"> Meluilmoitukset 1-2 kk Ympäristöluvat 5 kpl, joista kolmen käsittelyaika kuulemisineen 1-3,5 kk Kaikkien lupien käsittelyajan keskiarvo 8,3 kk

Maankäyttö ja kaavoitus

kaavoitusarkkitehti Helena Ylinen 1.4.2016 alkaen

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	294 000	326 500	289 600
Tulot	41 600	14 000	8 600
Netto	252 500	312 500	281 000

Maankäyttö hoitaa kunnan maanhankintaa ja -myyntiä, kunnan mittauspalveluita, maa-aineslain mukaisia tehtäviä sekä muita maankäyttöä koskevia asioita.

Kaavoitus hoitaa kunnan raakamaan jalostamisen myytäviksi tonteiksi sekä edesauttaa kunnan toimintojen ja alueiden kehittämistä. Kaavoitus hoitaa kunnan asema- ja yleiskaavoitusta.

HENKILÖSTÖ

Kaavoitusarkkitehti, kaavasuunnittelija, maankäyttöinsinööri, mittamies ja kartoittaja/mittamies.

TAVOITTEET

Kunnan tarkoituksenmukainen kaavoittaminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Kaavoitusohjelman toteutuminen 	<ul style="list-style-type: none"> Tonttikysyntään vastaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Tontteja oli määrällisesti riittävästi

Kaavoituksen lupa-asioiden käsittely viivytyksettä

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Käsittelyaika < 2 kk 	<ul style="list-style-type: none"> Viivytyksetön ratkaisu 	<ul style="list-style-type: none"> Tavoite toteutui

Omakoti- ja rivitalorakentamisen mahdollistaminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Myyntiaika < 3 kk 	<ul style="list-style-type: none"> Määrällisesti ja alueellisesti riittävä tonttivaranto 	<ul style="list-style-type: none"> Myyntivalmius oli selvästi alle 3 kk. Omakoti- ja rivitalotontteja on tarjolla taajaman eri osissa usealla alueella

Ympäristöterveydenhuolto

tekninen johtaja Satu Hyötylä, vs. tekninen johtaja Hannu Niemelä

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	239 400	269 000	269 700
Tulot	0	0	0
Netto	239 400	269 000	269 700

Pirkkalan kunnan hallinnoima seudullinen palveluyksikkö Pirteva hoitaa ympäristöterveydenhuoltoa, elintarvikevalvontaa ja eläinlääkintähuoltoa sekä eläinsuojeluvalvontaa Hämeenkyrön alueella. Hämeenkyrön osuus on asukasluvun perusteella 9 % terveystalvonnan kokonaiskuluista ja 35 % eläinlääkintähuollon kuluista.

2.7 Yhteenvedo valtuuston hyväksymien määrärahojen toteutumisesta

	Sitovuus N/B	Määrärahat				
		Alkup. talousarvio	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
KÄYTTÖTALOUSOSA						
Hallintopalvelut	N	3 133	0	3 133	2 970	-163
Perusturvapalvelut	N	32 335	1 860	34 195	32 542	-1 653
Sivistyspalvelut	N	20 060	0	20 060	19 790	-270
Tekniset palvelut	N	686	0	686	632	-54
Vesihuoltolaitos	N	+696	0	+696	+861	164
TULOSLASKELMAOSA						
Verotulot		35 800		35 800	36 125	325
Valtionosuudet		21 900		21 900	22 307	407
Korkotulot		110		110	93	-17
Muut rahoitustulot		300		300	315	15
Korkomenot		500		500	276	-224
Muut rahoitusmenot		50		50	188	138
Satunnaiset erät						
INVESTOINTIOSA						
Hallintopalvelut						
Kiinteistöjen hankinta		150		150	33	-118
Kiinteistöjen myynti		-150		-150	-24	-126
ATK-ohjelmahankinnat ja päivitykset		60		60	44	-16
Perusturvapalvelut						
ATK-ohjelmahankinnat ja päivitykset		100		100	116	16
Irtaimistohankinnat		120		120	30	-90
Kuntosalilaitteet, Päivätoimintakeskus		0		0	65	65
* tulona avustus		0	-70	-70	-65	-5
Sivistyspalvelut						
Opetuksessa käytettävät laitteet ja kalusto		20		20	18	-2
Kuntosalilaitteiden uusinta		30		30	31	1
Betonisen skeittiparkin suunn. ja toteutus		10		10	0	-10
Hämeenkyrön toimintakeskus, monitoimikenttä		26		26	26	0
* tulona avustus					-10	10
Traktori liikuntapalveluille		0	54	54	55	1
Vanhan traktorin myyntitulo		0		0	-54	54
Tekninen lautakunta						
lautakunnan irtaimisto		100		100	15	-85
Tekniset palvelut, kiinteistötoimi						
Kiinteistötoimen rakennushankkeet, alle 500 000 euron hankkeet		400	65	465	430	-35
Terveyskeskus, neuvolan saneeraus ja lopun saneeraamattomat tilat						
Vanhusten päivätoimintakeskus						
Kirkonkylän monitoimikeskus		6 500		6 500	6 300	-200
* tulona avustus					-11	11
Vanhusten päivätoimintakeskus		550	300	850	870	20
Mahnalan ympäristökoulu		6 000		6 000	146	-5 854
Terveyskeskus		500		500	246	-254
Koskilinna, työn rikastamo		95		95	107	12
* tulona avustus		-82	-17	-65	-57	-9
Kyröskosken urheilukeskuksen huoltora- kennuksen peruskorjaus		50		50	10	-40

Kurjenmäkikodin peruskorjaus		50		50	36	-14
Teknisen toimiston tilajärj., varikon katto		50		50	11	-39
Tekniset palvelut, tiestö						
Tiestöhankkeet		400		400	334	-66
Mahnalan kevyen liikenteen väylä, suunn.		60		60	56	-4
Vesihuoltolaitos						
Vesihuoltohankkeet		200		200	150	-50
Viemäriverkoston laajennus; Sasi- Mahnala-Kyröspohja-Heinijärvi		1 500		1 500	437	-1 063
* tulona avustus		-175		-175	-376	201
Jätevedenpuhdistamon pihan asfaltointi		12		12	14	2
RAHOITUSOSA						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset						
Antolainasaamisten vähennykset		100		100	62	-38
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		16 000		16 000	0	-16 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		1 800		1 800	1 839	39
Lyhytaikaisten lainojen muutos					7 500	7 500
Oman pääoman muutokset						
Vaikutus maksuvalmiuteen					180	180

2.8 Tuloslaskelman toteutuminen (1 000 e)

	TA 2016 alkuperäinen	TA 2016 muutettu	TP 2016
Varsinainen toiminta			
Toimintatulot	10 326	11 194	11 530
Valmistus omaan käyttöön	122	122	132
Toimintamenot	-65 966	-68 693	-66 736
Toimintakate	-55 518	-57 378	-55 074
Verotulot	35 800	35 800	36 125
Valtionosuudet	21 900	21 900	22 307
Rahoitustulot ja -menot			
Korkotulot	110	110	93
Muut rahoitustulot	300	300	315
Korkomenot	-500	-500	-276
Muut rahoitusmenot	-50	-40	-188
Vuosikate	2 042	182	3 303
Poistot ja arvonalentumiset	-4 600	-4 600	-6 022
Satunnaiset erät			
Tilikauden tulos	-2 558	-4 418	-2 719
Poistoeron vähennys	77	77	77
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 481	-4 341	-2 642

2.9 Investointien toteutuminen

KIINTEÄ OMAISUUS	aikaisemmat investoinnit	TA 2016	käyttö-suunnitelma	TP 2016	kokonais-kustannus	lisätiedot
Kiinteistöjen hankinta		150 000	150 000	32 500		
Tonttien myyntikuntoon saattaminen				-3 067		
Kiinteistöjen myynti		-150 000	-150 000	-26 872		
Yhteensä		0	0	8 695		

IRTAIMISTO	aikaisemmat investoinnit	TA 2016	käyttö-suunnitelma	TP 2016	kokonais-kustannus	lisätiedot
Hallintopalvelut						
Atk-ohjelmahankinnat ja päivitykset		60 000	60 000	43 507		Maksuliikennejärjestelmän uusiminen, taloushallintojärjestelmän ja raportoinnin nykyaikaistaminen, konserniohjelman uusiminen, asiakirjahallintajärjestelmän hankinta ja käyttöönotto sekä kunnan kotisivujen rakentaminen ja käyttöönotto.
Yhteensä		60 000	60 000	43 507		

Perusturvapalvelut	aikaisemmat investoinnit	TA 2016	käyttö-suunnitelma	TP 2016	kokonais-kustannus	lisätiedot
Atk-ohjelmahankinnat ja päivitykset		100 000	100 000	116 386		Ohjelmahankinnat ja päivitykset
Irtaimistohankinnat		120 000	120 000	29 972		Ultraäänilaite 29 972 euroa, röntgenputkea sekä keskusyksikköä ja valonlähdettä ei hankittu.
Kuntosalilaitteet, päivätoimintakeskus		0	0	65 124		
*tulona avustus		0	-70 000	-65 124		Testamenttivarat
Menot		220 000	220 000	211 482		
Tulot		0	-70 000	-65 124		
Yhteensä		220 000	150 000	146 358		

Sivistyspalvelut	aikaisemmat investoinnit	TA 2016	käyttö-suunnitelma	TP 2016	kokonais-kustannus	lisätiedot
Opetuksessa käytettävät laitteet ja kalusto		20 000	20 000	17 754		
Kuntosalilaitteiden uusinta		30 000	30 000	31 189		Hanke jatkuu vuonna 2017.
Betonisen skeittiparkin suunnittelu ja toteutus		10 000	10 000	0		Siirretty käyttötalouteen 2 111 euroa.
Hämeenkyrön monitoimikeskus, monitoimikenttä		25 500	25 500	25 500		
*tulona avustus				-10 000		S-ryhmä, Pirkanmaan Osuuskauppa ja Suomen Palloliitto monitoimikentän rakennusavustus
Traktori liikuntapalveluille			54 000	54 758		
Varastetun traktorin vakuutuskorvaus				-54 158		
Menot		85 500	139 500	129 202		
Tulot		0	0	-64 158		
Yhteensä		85 800	139 500	65 044		

Tekniset palvelut	Aikaisemmat investoinnit	TA 2016	käyttö-suunnitelma	TP 2016	kokonais-kustannus	lisätiedot
Irtaimisto		100 000	100 000	15 467		Määrärahan käytöstä päätettiin lautakunnan käyttösuunnitelmassa: uutta tielanaa/höylää ei hankittu arvioitua korkeamman hinnan takia, osoitekartta sähköiseen muotoon ei toteutunut - käytetään maanmittauslaitoksen kartta-aineistoa, terveyskeskuksen keittiön yhdistelmäuuni 15 467 euroa.
Yhteensä		100 000	100 000	15 467		

TEKNISET PALVELUT Rakennushankkeet	aikaisemmat investoinnit	TA 2016	käyttö- suunnitelma	TP 2016	kokonais- kustannus	lisätiedot
Kiinteistötoimen rakennushankkeet, alle 500 000 euron hankkeet		400 000				Määräraha jaettu alla oleville kohteille. Käyttösuunnitelmassa määräraha yhteensä 465 000 euroa, käytetty yhteensä 429 459 euroa.
<i>Terveyskeskus, hammaslääkärin hoituhuone</i>			65 000	57 293	57 293	<i>Hanke on valmis. Alkuperäinen lisämääräraha 45 000 euroa, tekla 9.8. siirsi 20 000 euroa Kyröskosken esiopetuksen lvi-korjauksista.</i>
<i>Kotorinne, A-talon putki- ja märkätilaremontti</i>			210 000	201 985	201 985	<i>Hanke on valmis. Alkuperäinen määräraha 150 000 euroa, tekn.joht. päätöksellä jaettavasta 85 000 eurosta on tähän siirretty 60 000 euroa.</i>
<i>Kyröskosken koulun alakerta</i>	10 969		15 000	9 211	20 180	<i>Hanke on valmis.</i>
<i>Yhteiskoulu, C-siiven tiivistystyöt</i>			12 000	11 726	11 726	<i>Hanke on valmis. Alkuperäinen määräraha 25 000 euroa, tekla 13.12. siirsi 13 000 euroa Koskilinnan ulkopintoihin.</i>
<i>Kyröskosken esiopetuksen LVI-korjaukset</i>			20 000	15 973	15 973	<i>Hanke on valmis. Alkuperäinen määräraha 40 000 euroa. Tekla siirsi 9.8. 20 000 euroa hammaslääkärin hoituhuoneeseen.</i>
<i>Myllykolun katos</i>			20 000	7 823	7 823	<i>Hanke jatkuu vuonna 2017. Lisämääräraha valtuusto 14.11.</i>
<i>Eläinlääkäritilan vesivahingon korjaus</i>			8 000	11 035	11 035	<i>Hanke jatkuu vuonna 2017. Tekn.joht. määrarahasta.</i>
<i>Koskilinnan ulkopinnat</i>			53 000	53 205	53 205	<i>Hanke on valmis. Alkuperäinen määräraha 35 000 euroa, tekla 13.12. siirsi 13 000 euroa kohteelta Yhteiskoulu, C-siiven tiivistystyöt ja tekn.joht. rahasta 5 000 euroa.</i>
<i>Torikioskin kunnostustyöt</i>			62 000	61 298	61 298	<i>Hanke on valmis. Alkuperäinen määräraha 50 000 euroa, tekn.joht. päätöksellä jaettavasta 85 000 eurosta on tähän siirretty 12 000 euroa.</i>
Kirkonkylän monitoimikeskus	12 839 442	6 500 000	6 500 000	6 299 530	19 339 442	Hanke on valmis.
*tulona avustus				-10 569		Ely, uusiutuvan energiakäytön investointituki, aurinkosähköjärjestelmä
Vanhusten päivätoimintakeskus (Siljankodin alakerta)	94 103	550 000	850 000	869 907	964 010	Hanke on valmis. Alkuperäinen määräraha 550 000 euroa, lisämääräraha 300 000 euroa.
Mahnalan ympäristökoulu	192 779	6 000 000	6 000 000	146 233	339 012	Hanke jatkuu vuonna 2017.
Terveyskeskus		500 000	500 000	246 030	246 030	Hanke jatkuu vuonna 2017.
Koskilinna, työn rikastamo	15 636	95 000	95 000	106 936	64 811	Hanke on valmis.
*tulona avustus		-82 000	-66 500	-57 761		Ely, Avustus pieninfrastruktuurin luominen, parantaminen ja laajentaminen

Kyröskosken urheilukeskuksen huoltorakennuksen peruskorjaus	50 000	50 000	9 956	9 956	Hanke jatkuu vuonna 2019.
Kurjenmäkikodin peruskorjaus	50 000	50 000	36 324		Hanke jatkuu vuonna 2017.
Teknisen toimiston tilajärjestelyt, varikon katto	50 000	50 000	11 381	11 381	Hanke jatkuu vuonna 2017. Varikon katto.
Menot	14 195 000	14 560 000	8 155 847		
Tulot	-82 000	-66 500	-68 330		
Yhteensä	14 113 000	14 493 500	8 087 517		

TIESTÖ Rakennushankkeet	aikaisemmat investoinnit	TA 2016	käyttö-suunnitelma	TP 2016	kokonais-kustannus	lisätiedot
Mahnalan kevyen liikenteen väylä, suunnittelu		60 000	60 000	55 602	55 602	Hanke jatkuu vuonna 2017.
Tiestöhankkeet		400 000				Määräraha jaettu alla oleville kohteille. Käytetty yhteensä 334 336 euroa.
Leikkikenttien kunnostus			67 000	66 742	66 742	Hanke on valmis. Alkuperäinen määräraha 50 000 euroa. Tekla 13.12. siirsi 17 000 euroa kevyen liikenteen väylien saneerauksista.
Kevyen liikenteen väylien saneeraus			13 000	14 926	14 926	Hanke on valmis. Alkuperäinen määräraha 30 000 euroa. Tekla 13.12. siirsi leikkikenttiin 17 000 euroa.
Kyröskosken koulun saattoliikenne			10 000	8 865	8 865	Hanke jatkuu vuonna 2017. Tekla jakoi 11.10. Katuverkoston ja valaistuksen saneerauksesta.
Eljaalantien perusparannus, suunnitelma			20 000	19 554	19 554	Hanke jatkuu vuonna 2018.
Katuvalaistus, Nuijamiestentien alue			60 000	38 757	38 757	Hanke on valmis.
Katuverkoston ja valaistuksen saneeraus			50 000	0		Alkuperäinen määräraha 115 000 euroa. Katuvalaistuksen saneeraus 25 000 euroa, klv:ien saneeraus 30 000 euroa, Kyröskosken saattoliikenne 10 000 euroa.
Katuvalaistuksen saneeraus	17 426		25 000	25 602	43 028	Tekla 11.10. jakoi Katuverkoston ja valaistuksen saneerauksesta.
Asfaltoinnit			135 000	140 461	140 461	
Kaavakatuja viimeistely ja vihertyö			20 000	19 430	19 430	
Yhteensä		460 000	460 000	389 938		

VESIHUOLTOLAITOS Rakennushankkeet	aikaisemmat investoinnit	TA 2016	käyttö- suunnitelma	TP 2016	kokonais- kustannus	lisätiedot
Vesihuoltohankkeet		200 000				Jaetaan teknisen lautakunnan käyttösuunnitelmassa: verkostojen saneeraukset ja laitteistot saneeraussuunnitelman mukaan
Ahrolan paineenkorotusase. atm			12 000	10 273	10 273	Hanke on valmis.
Viemäriverkoston ja laitteiston saneeraus			94 000	79 353	79 353	
Vesijohtoverkosto: sulkuventtiilien uusiminen			12 000	12 877	12 877	
Jätevesipumppaamojen saneeraus, suunnittelu			12 000	13 568	13 568	Hanke jatkuu vuonna 2017.
Vesijohtoverkon ja laitteiston saneeraus			25 000	14 084	14 084	
Radiomodeemien uusiminen			25 000	19 760	19 760	Hanke on valmis.
Kyröspohjan vesijohto	43 378		20 000	0	43 387	Hanke jatkuu vuonna 2017.
Viemäriverkoston laajennus: Sasi - Mahnala - Kyröspohja - Heinijärvi		1 500 000	1 500 000	436 779		
*tulona avustus		-175 000	-175 000	-376 005		Ely, avustus yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin
Jätevedenpuhdistamon pihan asfaltointi		12 000	12 000	14 115	14 115	Hanke on valmis.
Menot		1 712 000	1 712 000	600 809		
Tulot		-175 000	-175 000	-376 005		
Yhteensä		1 537 000	1 537 000	224 804		
Yhteensä menot		16 982 500	17 401 500	9 581 818		
Yhteensä tulot		-407 000	-461 500	-600 490		
Yhteensä netto		16 575 500	16 940 000	8 981 328		

2.10 Rahoituslaskelman toteutuminen (1 000 e)

	TA 2016 alkuperäinen	TA 2016 muutettu	TP 2016
Toiminta ja investoinnit			
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	2 042	182	3 303
Satunnaiset erät			
Tulorahoituksen korjauserät			-13
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-16 521	-17 402	-9 582
Rahoitusosuudet investointimenoihin		312	519
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	417	150	94
Toiminta ja investoinnit, netto	-13 794	-16 758	-5 679
Rahoitustoiminta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäys			
Antolainasaamisten vähennys	100	100	61
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	16 000	16 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 800	-1 800	-1 839
Lyhytaikaisten lainojen muutos			7 500
Oman pääoman muutokset			0

3 Tilinpäätöslaskelmat

TULOSLASKELMA	2016	2015
Toimintatuotot		
Myyntituotot	4 452 671,68	4 047 734,70
Maksutuotot	4 494 953,07	4 263 730,59
Tuet ja avustukset	911 340,27	880 204,69
Muut toimintatuotot	1 671 355,64	1 597 618,77
Toimintatuotot yhteensä	11 530 320,66	10 789 288,75
Valmistus omaan käyttöön	132 030,20	138 372,40
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-23 904 745,82	-24 405 866,57
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-5 627 839,11	-5 799 879,52
Muut henkilöstösivukulut	-1 493 967,59	-1 250 926,42
Henkilöstökulut yhteensä	-31 026 552,52	-31 456 672,51
Palvelujen ostot	-27 092 321,43	-25 668 877,92
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 182 059,76	-3 937 750,10
Avustukset	-2 719 720,74	-2 622 824,58
Muut toimintakulut	-1 715 488,74	-1 828 450,22
Toimintakulut yhteensä	-66 736 143,19	-65 514 575,33
TOIMINTAKATE	-55 073 792,33	-54 586 914,18
Verotulot	36 124 837,20	35 767 197,12
Valtionosuudet	22 307 111,00	21 184 675,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	92 924,26	183 814,78
Muut rahoitustuotot	315 484,91	349 991,67
Korkokulut	-275 676,60	-323 170,28
Muut rahoituskulut	-188 340,37	-187 869,02
Rahoitustuotot ja -kulut	-55 607,80	22 767,15
VUOSIKATE	3 302 548,07	2 387 725,09
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 038 724,67	-3 383 488,75
Kertaluonteiset poistot	-855 256,52	-245 416,54
Arvonalentumiset	-127 969,98	0,00
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-6 021 951,17	-3 628 905,29
TILIKAUDEN TULOS	-2 719 403,10	-1 241 180,20
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	77 211,22	77 211,22
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-2 642 191,88	-1 163 968,98

RAHOITUSLASKELMA	2016		2015	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	3 302 548,07		2 387 725,09	
Tulorahoituksen korjaukset	-12 577,60	3 289 970,47	-120 557,95	2 267 167,14
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-9 581 817,62		-20 678 261,20	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	519 459,20		876 485,83	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	93 608,08	-8 968 750,34	332 911,00	-19 468 864,37
Toiminnan ja investointien rahavirta		-5 678 779,87		-17 201 697,23
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	0,00		-9 000,00	
Antolainasaamisten vähennys	61 751,02	61 751,02	45 182,56	36 182,56
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00		20 000 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 839 310,00		-1 839 310,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	7 500 000,00	5 660 690,00	-2 496 250,00	15 664 440,00
Oman pääoman muutokset		0,00		0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-53 924,20		6 315,66	
Vaihto-omaisuuden muutos	24 740,43		19 523,76	
Saamisten muutos	747 816,64		374 414,62	
Korottomien velkojen muutos	-539 108,05	179 524,82	1 899 378,39	2 299 632,43
Rahoituksen rahavirta		5 901 965,84		18 000 254,99
Rahavarojen muutos		223 185,97		798 557,76
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	7 157 021,90		6 933 835,93	
Rahavarat 1.1.	6 933 835,93	223 185,97	6 135 278,17	798 557,76

TASE	2016	2015
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	196 418,43	128 510,86
Muut pitkävaikutteiset menot		
Muut pitkävaikutteiset menot	681 607,86	656 425,40
Aineettoman hyödykkeet yhteensä	878 026,29	784 936,26
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	7 468 423,09	7 459 728,29
Rakennukset	45 598 244,32	29 019 282,10
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11 905 223,17	13 478 363,67
Koneet ja kalusto	1 189 353,19	776 113,02
Muut aineelliset hyödykkeet	2 000,00	2 000,00
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 551 682,22	15 113 152,17
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	68 714 925,99	65 848 639,25
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	7 314 252,71	7 314 252,71
Muut lainasaamiset	328 050,92	389 801,94
Pitkäaikaiset sijoitukset yhteensä	7 642 303,63	7 704 054,65
Pysyvät vastaavat yhteensä	77 235 255,91	74 337 630,16
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	4 903,52	14 210,20
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	216 376,15	259 432,23
Toimeksiantojen varat yhteensä	221 279,67	273 642,43
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	196 478,45	221 218,88
Vaihto-omaisuus yhteensä	196 478,45	221 218,88
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	32 500,00	35 000,00
Pitkäaikaiset saamiset	32 500,00	35 000,00
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 063 035,81	1 169 969,46
Lainasaamiset	13 000,00	0,00
Muut saamiset	1 261 983,97	1 724 102,78
Siirtosaamiset	547 852,25	737 116,43
Lyhytaikaiset saamiset	2 885 872,03	3 631 188,67
Saamiset yhteensä	2 918 372,03	3 666 188,67
Rahoitusarvopaperit		
Joukkovelkakirjalainasaamiset	1 080 622,88	1 628 910,38
Muut arvopaperit	2 732 150,77	2 732 150,77
Rahoitusarvopaperit yhteensä	3 812 773,65	4 361 061,15

Rahat ja pankkisaamiset	3 344 248,25	2 572 774,78
VASTAAVAA	87 728 407,96	85 432 516,07
	2016	2015
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	31 081 895,99	31 081 895,99
Muut omat rahastot	322 286,41	322 286,41
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	2 535 805,81	3 699 774,79
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 642 191,88	-1 163 968,98
Oma pääoma yhteensä	31 297 796,34	33 939 988,21
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 580 997,27	1 658 208,49
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset yhteensä	1 580 997,27	1 658 208,49
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	4 903,52	14 210,20
Muut toimeksiantojen pääomat	207 147,71	304 127,99
Toimeksiantojen pääomat yhteensä	212 051,23	318 338,19
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	28 959 899,00	30 799 209,00
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	28 959 899,00	30 799 209,00
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	13 500 000,00	6 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 839 310,00	1 839 310,00
Saadut ennakot	600,00	600,00
Ostovelat	4 569 549,38	3 654 314,93
Muut velat	1 079 906,45	1 020 814,70
Siirtovelat	4 688 298,29	6 201 732,55
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	25 677 664,12	18 716 772,18
Vieras pääoma yhteensä	54 637 563,12	49 515 981,18
VASTATTAVAA	87 728 407,96	85 432 516,07

KONSERNITILINPÄÄTÖS

KONSERNIN TULOSLASKELMA	2016	2015
Toimintatuotot	34 877 077,39	33 530 857,12
Toimintakulut	-87 293 914,52	-85 569 065,77
Osuus osakkuusyritysten voitosta (tappiosta)	17 072,01	1 477,16
TOIMINTAKATE	-52 399 765,12	-52 036 731,49
Verotulot	36 061 636,71	35 705 348,43
Valtionosuudet	22 307 111,00	21 184 675,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	92 359,22	184 317,56
Muut rahoitustuotot	320 015,83	354 624,26
Korkokulut	-473 495,20	-561 059,49
Muut rahoituskulut	-281 692,25	-283 388,68
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-342 812,40	-305 506,35
VUOSIKATE	5 626 170,20	4 547 785,59
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 477 220,33	-5 058 594,28
Omistuksen eliminointierot	0,00	1 897,50
Arvonalentumiset	-192 783,60	-113,03
Satunnaiset erät	52 644,43	0,00
TILIKAUDEN TULOS	-1 991 189,31	-509 024,22
Tilinpäätössierrot	5 065,36	18 516,42
Tilikauden verot	-55 012,79	-42 031,19
Laskennalliset verot	-39 907,43	-52 642,62
Vähemmistöosuudet	-81 452,23	-9 857,19
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-2 162 496,39	-595 038,80

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA		2016	2015	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	5 626 170,20		4 547 785,59	
Satunnaiset erät	52 644,43		0,00	
Tilikauden verot	-55 012,79		-42 031,19	
Tulorahoituksen korjauserät	3 251,10	5 627 052,93	-222 721,46	4 283 032,94
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-13 776 012,12		-22 464 871,30	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	530 782,49		878 621,19	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	227 587,93	-13 017 641,70	461 176,52	-21 125 073,59
Toiminnan ja investointien rahavirta		-7 390 588,77	-16 842 040,65	
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-35 961,68		-9 000,00	
Antolainasaamisten vähennys	61 751,02	25 789,35	45 182,56	36 182,56
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 372 000,00		20 000 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 661 787,95		-2 794 453,63	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	7 424 517,30	8 134 729,36	-2 494 489,90	14 711 056,47
Oman pääoman muutos		-7 799,36		153 584,79
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-43 000,99		19 006,30	
Vaihto-omaisuuden muutos	32 825,15		39 117,72	
Saamisten muutos	817 890,06		997 130,43	
Korottomien velkojen muutos	-92 728,34	714 985,88	1 750 191,31	2 805 445,76
Rahoituksen rahavirta		8 867 705,23		17 706 269,58
RAHAVAROJEN MUUTOS		1 477 116,46	864 228,93	
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	12 035 436,29		10 558 319,83	
Rahavarat 1.1.	10 558 319,83	1 477 116,46	9 694 090,90	864 228,93

KONSERNITASE

VASTAAVAA	2016	2015
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	553 023,10	460 103,60
Muut pitkävaikutteiset menot	894 097,63	849 330,15
Ennakkomaksut	0,00	3 002,81
	1 447 120,73	1 312 436,56
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	8 313 402,05	8 091 225,43
Rakennukset	66 126 421,48	48 423 871,88
Kiinteät rakenteet ja laitteet	12 114 642,60	13 667 112,09
Koneet ja kalusto	2 131 025,71	1 747 530,43
Muut aineelliset hyödykkeet	11 857,95	14 017,56
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 184 741,78	15 848 596,27
	92 882 091,57	87 792 353,66
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	138 849,14	18 986,66
Muut osakkeet ja osuudet	592 178,61	590 257,85
Muut lainasaamiset	31 824,00	0,00
Muut saamiset	14 088,96	9 951,29
	776 940,71	619 195,80
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	127 179,70	102 813,12
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	219 739,11	262 842,30
	346 918,81	365 655,42
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	436 521,82	480 104,99
Keskeneräiset tuotteet	68 150,46	57 456,28
Muu vaihto-omaisuus	150 569,84	150 506,00
	655 242,12	688 067,27
SAAMISET		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	0,00	16,54
Laskennalliset verosaamiset	5 830,15	2 915,07
Muut saamiset	3 215,77	29,99
Siirtosaamiset	0,00	2 318,74
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	2 111 586,32	2 316 394,60
Lainasaamiset	1 346,77	1 014,66
Laskennalliset verosaamiset	46,80	46,80
Muut saamiset	1 528 136,45	1 961 871,35
Siirtosaamiset	825 716,49	1 006 245,98
Saamiset yhteensä	4 475 878,75	5 290 853,73
Rahoitusarvopaperit		
Joukkovelkakirjalainasaamiset	1 160 240,91	1 708 472,66
Muut arvopaperit	2 750 655,62	2 750 504,67
	3 910 896,53	4 458 977,33
Rahat ja pankkisaamiset	8 124 539,77	6 099 342,49
VASTAAVAA YHTEENSÄ	112 619 628,99	106 626 882,27

	2016	2015
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	31 081 895,99	31 081 895,99
Arvonkorotusrahasto	7 657,32	7 657,32
Muut omat rahastot	339 108,95	344 311,52
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	7 384 542,83	8 031 601,50
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 162 496,39	-595 038,80
	36 650 708,70	38 870 427,53
VÄHEMMISTÖOSUUDET	733 285,53	641 673,08
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	865 826,56	829 498,23
	865 826,56	829 498,23
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	4 903,53	14 210,20
Lahjoitusrahastojen pääomat	300 477,41	86 096,33
Muut toimeksiantojen pääomat	129 581,73	396 393,73
	434 962,67	496 700,26
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	39 880 072,54	40 565 983,74
Lainat julkisyhteisöiltä	41 711,85	13 067,95
Lainat muilta luotonantajilta	2 358 000,08	1 049 400,05
Saadut ennakot	0,00	672,00
Ostovelat	41 230,01	0,00
Liittymismaksut ja muut velat	163 357,07	5 814,70
Laskennalliset verovelat	9 917,34	10 461,69
	42 494 288,89	41 645 400,13
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	13 500 000,00	6 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 731 397,62	2 687 531,37
Lainat julkisyhteisöiltä	4 091,96	1 232,83
Lainat muilta luotonantajilta	9 141,62	10 719,35
Saadut ennakot	50 355,57	52 445,26
Ostovelat	5 887 076,57	4 727 415,02
Liittymismaksut ja muut velat	1 657 410,24	1 550 054,33
Siirtovelat	7 107 044,24	8 662 800,73
Laskennalliset verovelat	494 038,82	450 984,16
	31 440 556,64	24 143 183,05
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	112 619 628,99	106 626 882,27

4 Liitetiedot

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintameno vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelmanmukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuuston hyväksymä poistosuunnitelma on otettu käyttöön 1.1.2013. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelmanmukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset ja sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintameno tai sitä alempaan arvoon.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuuden inventointi suoritetaan fyysisenä tilikausittain. Varastokirjanpidossa käytetään keskihintamenetelmää, minkä mukaisena vaihto-omaisuus on merkittynä taseeseen.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimusten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksen. Koronvaihtosopimus on tehty suojaamistarkoituksessa, tasesuojauksena 20 milj. nimellisarvolle. Sopimuksella on sidottu vaihtuva korko kiinteään korkoon.

Korkojohdannaisesta aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen oikaisuksi. Sopimus on voimassa 24.10.2022 saakka, mikä jälkeen pankilla on oikeus mutta ei velvollisuutta jatkaa sopimusta 23.10.2045 saakka.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenoon vähennykseksi.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden tiedot ovat vertailukelpoiset edellisen tilivuoden tietoihin.

Aikaisempia tilikausia koskevien virheiden käsittely tilinpäätöksessä

Tilinpäätöksessä ei ole aiempiin tilikausiin kohdistuvien virheiden korjauksia.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Konsernitilinpäätöksen laatimisessa on noudatettu yleisohjetta kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta 2015.

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt ja kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Kuntayhtymät on yhdistetty lukuarvoiltaan omistusosuuden mukaisesti konsernitilinpäätökseen. Osakkuusyhteisöomistuksia ei ole.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on eliminoitu, sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Sisäisiä katteita pysyvissä vastaavissa ei ole ollut.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa ja vähemmistöosuuden erottamisessa.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty konserniyleisohjeen mukaisella kuntiin sovelletulla hankintamenomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Tytäryhteisö Kiinteistö Oy Hämeenkyrön Teollisuustalon aineellisten hyödykkeiden poistot (rakennukset) on oikaistu kunnan poistosuunnitelman mukaisiksi, yhteisön oman ilmoituksen perusteella. Yhtiö ei kirjaa suunnitelmapoistoja omassa kirjanpidossaan. Jäännösarvon ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien ylijäämän oikaisuksi.

Muita poistoja ei ole oikaistu; tytäryhtiöt sekä säätiö kirjaavat suunnitelmapoistot omassa kirjanpidossaan.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Vertailutiedot 2015 tilivuodelta on korjattu tasekirjaan Sastamalan koulutuskyntayhtymän ilmoittaman laskennallisten verojen korjauksen jälkeisen tilanteen mukaiseksi. Tilikauden tiedot ovat vertailukelpoiset edellisen tilivuoden tietoihin.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

6. Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni 2016	Konserni 2015	Kunta 2016	Kunta 2015
Yleishallinto	294 453,08	293 949,41	191 668,55	205 261,02
Perusturvapalvelut	27 598 982,07	25 992 523,77	7 220 761,87	6 280 714,67
Opetus- ja kulttuuripalvelut	4 408 072,27	4 589 934,32	1 723 580,16	1 825 677,19
Yhdyskuntapalvelut	510 533,18	797 160,06	510 533,18	797 160,06
Muut palvelut	130 340,94	115 176,91	0,00	0,00
Vesihuoltolaitos	1 934 695,85	1 740 097,65	1 883 776,90	1 680 475,81
Toimintatuotot yhteensä	34 877 077,39	33 530 857,12	11 530 320,66	10 789 288,75

7. Verotulojen erittely

	2016	2015
Kunnan tulovero	32 558 658,34	32 308 778,87
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 263 516,19	1 207 938,05
Kiinteistövero	2 302 662,67	2 250 480,20
Verotulot yhteensä	36 124 837,20	35 767 197,12

8. Valtionosuuksien erittely

	2016	2015
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	23 683 182,00	22 714 821,00
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien taseus	5 577 264,00	5 242 848,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-1 376 071,00	-1 530 146,00
Valtionosuudet yhteensä	22 307 111,00	21 184 675,00

9. Palvelujen ostot eriteltyinä

	2016	2015
Asiakaspalvelujen ostot	18 362 942,42	17 983 305,04
Muiden palvelujen ostot	8 729 379,01	7 685 572,88
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	27 092 321,43	25 668 877,92

11. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Kunnanvaltuusto on vahvistanut poistosuunnitelman käytettäväksi 1.1.2013 alkaen.

Investointiraja on 10 000 euroa. Tätä pienemmät hankinnat kirjataan vuosikuluina käyttötalouteen. Ensikertaisen kalustamisen osalta ei noudateta rakennuksen poistoaikaa vaan kaluston.

Poikkeava poisto-aika: Monitoimikeskus Silta 33 vuotta, perustuen tehtyyn palvelusopimukseen kestoaltaan 13 vuotta minkä jälkeen alkaa poistosuunnitelman mukainen laitosrakennuksen poisto-aika 20 vuotta, yhteensä 33 vuotta. Poistot aloitettu 5/2016.

Poistosuunnitelmassa arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

OMAIUUSLAJI	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuosina	Poisto %
Aineettomat hyödykkeet			
Kehittämismenot	tasa	2	
Aineettomat oikeudet	tasa	5	
Liikearvo	tasa	2	
Muut pitkävaikutteiset menot		5-20	
Tietokoneohjelmistot	tasa	2	
Muut	tasa	2	
Aineelliset hyödykkeet			
Rakennukset			
Asuinrakennukset	tasa	30	
Hallinto- ja laitosrakennukset	tasa	20-30	
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasa	20	
Muut rakennukset/talouksrakennukset	tasa	10	
Rakennusten peruskorjaukset/ vanhana ostetut rakennukset	tasa	10-30	
Perusparannusmenon poistoaikaa koskeva määrittely tehdään hankkeen taloudelliseen merkitykseen perustuen, hankesuunnitelman tai talousarvion hyväksynnän yhteydessä.			
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Maa- ja vesirakenteet			
Kadut, tiet, torit, puistot	menoj.		20
Sillat, laiturit, uimalat	menoj.		25
Muut maa- ja vesirakenteet	menoj.		20
Johtoverkostot ja laitteet			
Vedenjakelu verkosto	menoj.		10
Viemäriverkosto	menoj.		10
Kaukolämpöverkko	menoj.		15
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	menoj.		20
Puhelin- ja tietoliikenneverkko, keskusasema ja alakeskukset	menoj.		22
Maakaasuverkko	menoj.		15
Muut putki- ja kaapeliverkot	menoj.		20
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet			
Sähkö-, vesi- yms. laitojen koneet ja laitteet	tasa	10	
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	tasa	15	
Liikenteen ohjauslaitteet	tasa	10	
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	tasa	10	
Koneet ja kalusto			
Kuljetusvälineet			
Rautaiset alukset	tasa	15	
Puiset alukset ja uivat työkonet	tasa	8	
Muut kuljetusvälineet (autot)	tasa	4	
Muut liikkuvat työkonet	tasa	5	
Muut raskaat koneet/kuorma-autot	tasa	10	
Muut kevyet koneet	tasa	5	
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	tasa	5	
Atk-laitteet	tasa	3	
Muut laitteet ja kalusteet	tasa	3	
Muut aineelliset hyödykkeet			
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto		
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa		

12. Pakollisten varausten muutokset

	Konserni 2016	Konserni 2015	Kunta 2016	Kunta 2015
Eläkevastuu 1.1.	0,00	366,34		
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00		
Vähennykset tilikaudella	0,00	366,34		
Eläkevastuu 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Potilasvahinkovastuuvaraus 1.1. (ky)	815 755,38	810 214,44		
Lisäykset tilikaudella	10 975,44	5 540,94		
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00		
Potilasvahinkovastuuvaraus 31.12. (ky)	826 730,82	815 755,38	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 1.1.	13 742,85	14 874,75		
Lisäykset tilikaudella	27 832,15	0,00		
Vähennykset tilikaudella	-2 479,26	-1 131,90		
Muut pakolliset varaukset 31.12.	39 095,74	13 742,85	0,00	0,00
Pakolliset varaukset yhteensä	865 826,56	829 498,23	0,00	0,00

13. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot

	Konserni 2016	Konserni 2015	Kunta 2016	Kunta 2015
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	12 577,60	137 605,18	12 577,60	137 605,18
Rakennusten myyntivoitot	0,00	2 156,94	0,00	2 156,94
Muut myyntivoitot	24 459,54	144 880,04	0,00	30 611,00
Myyntivoitot yhteensä	37 037,14	284 642,16	12 577,60	170 373,12
Muut toimintakulut				
Rakennusten myyntitappio	0,00	49 815,17	0,00	49 815,17
Muut myyntitappiot	21 031,91	6 027,40	0,00	0,00
Myyntitappiot yhteensä	21 031,91	55 842,57	0,00	49 815,17

14. Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät erät

	Konserni 2016	Konserni 2015	Kunta 2016	Kunta 2015
Satunnaiset tuotot				
Tullinkulman työterveys Oy liiketoiminnan myynti	11 700,00	0,00	0,00	0,00
Suomen yliopistokiinteistöt	27 889,43	0,00	0,00	0,00
Tuomi Logistiikka Oy liiketoiminnan myynti	15 527,09	0,00	0,00	0,00
Satunnaiset tuotot yhteensä	55 116,52	0,00	0,00	0,00
Satunnaiset kulut				
Parkanon teollisuustalo Oy:n myyntitappio	2 472,09	0,00	0,00	0,00
Satunnaiset kulut yhteensä	2 472,09	0,00	0,00	0,00
Satunnaiset erät yhteensä	52 644,43	0,00	0,00	0,00

15. Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	2016	2015
Osinkotuotot muista yhteisöistä	19 510,84	18 386,24
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	88 691,66	88 691,66
Yhteensä	108 202,50	107 077,99

---

16. Erittely poistoeron muutoksista

	2016	2015
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	77 211,22	77 211,22
Poistoeron muutokset yhteensä	77 211,22	77 211,22

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

19. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet						
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	128 510,86	656 425,40	784 936,26	7 459 728,29	29 019 282,10	13 478 363,67	776 113,02	2 000,00	15 113 152,17	65 848 639,25
Lisäykset tilikauden aikana	108 519,70	0,00	108 519,70	32 500,00	0,00	0,00	54 758,06	0,00	9 382 972,66	9 470 230,72
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-519 459,20	-519 459,20
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	-23 805,20	0,00	0,00	-54 158,09	0,00	0,00	-77 963,29
Siirrot erien välillä	50 807,49	201 984,68	252 792,17	0,00	19 693 960,04	440 577,38	1 037 653,82	0,00	-21 424 983,41	-252 792,17
Tilikauden poisto	-91 419,62	-176 802,22	-268 221,84	0,00	-3 023 587,29	-1 977 158,43	-625 013,63	0,00	0,00	-5 625 759,35
Arvonlennukset ja niiden palautus	0,00	0,00	0,00	0,00	-91 410,53	-36 559,45	0,00	0,00	0,00	-127 969,98
Poistamaton hankintameno 31.12.	196 418,43	681 607,86	878 026,29	7 468 423,09	45 598 244,32	11 905 223,17	1 189 353,18	2 000,00	2 551 682,22	68 714 925,98
Kirjanpitoarvo 31.12.	196 418,43	681 607,86	878 026,29	7 468 423,09	45 598 244,32	11 905 223,17	1 189 353,19	2 000,00	2 551 682,22	68 714 925,99
Erittely olennaisista lisäpoistoista	0,00	0,00	0,00	0,00	848 039,86	0,00	7 216,66	0,00	0,00	855 256,52

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset		
	Konserniyhtiön osakkeet	Omistusyht. osakkeet	Kunta-yhtymäosuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Saamiset konserniyht.	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	2 092 287,69		4 942 818,41	257 926,61	7 293 032,71	389 801,94		389 801,94
Lisäykset	0,00		0,00	21 220,00	21 220,00	0,00		0,00
Vähennykset	0,00		0,00	0,00	0,00	-61 751,02		-61 751,02
Hankintameno 31.12.	2 092 287,69	0,00	4 942 818,41	279 146,61	7 314 252,71	328 050,92	0,00	328 050,92
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 092 287,69	0,00	4 942 818,41	279 146,61	7 314 252,71	328 050,92	0,00	328 050,92

Maa- ja vesialueet erittely

	Konserni 2016	Konserni 2015	Kunta 2016	Kunta 2015
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	256 112,43	255 368,55	0,00	0,00
Muut maa- ja vesialueet	8 057 289,62	7 835 856,88	7 468 423,09	7 459 728,29
Maa- ja vesialueet yhteensä	8 313 402,05	8 091 225,43	7 468 423,09	7 459 728,29

Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot

20. - 22. Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Kuntakonsernin osuus (1000 e)

	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus	omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikaud. voitosta/ tappiosta
20. Tytäryhteisöt						
Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy	H:kyrö	100,00	100,00	640	5 164	-2
Ki Oy Hämeenkyrön Jokimetsä	H:kyrö	65,49	65,49	281	1 935	0
Hämeenkyrön Yrityspalvelut Oy	H:kyrö	100,00	100,00	156	35	4
Ki Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo	H:kyrö	100,00	100,00	458	11	-14
Hämeenkyrön Jäähalli Oy	H:kyrö	52,00	52,00	59	418	-5
Hämeenkyrön Vesi Oy	H:kyrö	50,00	50,00	144	373	6
Hämeenkyrön Vanhustentalosäätiö	H:kyrö	100,00	100,00	489	1 004	41
	Yhteensä			2 227	8 940	30
21. Kuntayhtymät						
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri	Tampere	2,34	2,34	5 043	7 862	382
Pirkanmaan liitto	Tampere	1,96	1,96	33	20	2
Sastamalan koulutus kuntayhtymä	Sastamala	6,72	6,72	2 522	704	-7
	Yhteensä			7 599	8 586	377
22. Osakkuusyhteisöt						
--						

23. Saamisten erittely tytäryhteisöiltä, kuntayhtymistä sekä osakkuusyhteisöiltä

	2016		2015	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Lainasaamiset	340 799,90	40 751,02	388 050,92	36 751,02
Myyntisaamiset	0,00	670,54	0,00	3 425,10
Siirtosaamiset	0,00	10 609,58	0,00	0,00
Yhteensä	340 799,90	52 031,14	388 050,92	40 176,12
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	3 244,59	0,00	14 824,42
Siirtosaamiset	0,00	88 691,66	0,00	88 691,66
Yhteensä	0,00	91 936,25	0,00	103 516,08
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset yhteensä	340 799,90	143 967,39	388 050,92	143 692,20

24. Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset</i>				
Menoennakot	5 904,43	9 481,76	0,00	0,00
Siirtyvät korot	88 816,91	98 685,89	88 816,91	98 685,89
Kelan korvaukset	199 978,31	184 206,96	128 972,58	114 311,09
Valtion korvaukset	146 911,08	369 390,39	146 749,41	367 098,23
Projektisaatavia	115 657,49	39 962,79	77 760,85	33 000,00
Ulkopuolisen rahoituksen jaksotus	22 002,86	60 812,49	0,00	0,00
Lääkäreiden koulutuskorvaus	4 953,31	7 092,67	0,00	0,00
Palkkatuet	21 144,55	27 274,38	21 144,55	27 274,38
Takaus- ja vahingonkorvaukset, vak.korvaukset	3 731,92	0,00	0,00	0,00
Muut tulojäämät	204 020,45	209 338,64	84 407,95	96 746,84
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	825 716,49	1 006 245,98	547 852,25	737 116,43

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25. Oman pääoman erittely

	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Peruspääoma 1.1.	31 081 895,99	31 081 895,99	31 081 895,99	31 081 895,99
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	31 081 895,99	31 081 895,99	31 081 895,99	31 081 895,99
Arvonkorotusrahasito 1.1.	7 657,32	7 690,04	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	-32,72	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasito 31.12.	7 657,32	7 657,32	0,00	0,00
<i>Muut omat rahastot</i>				
Eläkerahasto 1.1.	238 192,45	238 192,45	238 192,45	238 192,45
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Eläkerahasto 31.12.	238 192,45	238 192,45	238 192,45	238 192,45
Vahinkorahasto 1.1.	84 093,96	84 093,96	84 093,96	84 093,96
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vahinkorahasto 31.12.	84 093,96	84 093,96	84 093,96	84 093,96
Muut omat rahastot 1.1.	22 025,11	41 662,19	0,00	0,00
Lisäykset	24,77	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	-5 227,34	-19 637,08	0,00	0,00
Muut omat rahastot 31.12.	16 822,54	22 025,11	0,00	0,00
<i>Muut omat rahastot yhteensä 31.12.</i>	<i>339 108,95</i>	<i>344 311,52</i>	<i>322 286,41</i>	<i>322 286,41</i>
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	7 387 010,24	8 037 781,15	2 535 805,81	3 699 774,79
Ed. tilik.virheen oikaisut, lisäykset	1 479,79	0,00	0,00	0,00
Ed. tilik.virheen oikaisut, vähennykset	-2 467,41	-6 179,65	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	7 384 542,83	8 031 601,50	2 535 805,81	3 699 774,79
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	-2 162 496,39	-595 038,80	-2 642 191,87	-1 163 968,98
Oma pääoma yhteensä	36 650 708,70	38 870 427,53	31 297 796,34	33 939 988,21

26. Erittely poistoerosta

	2016	2015
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	1 580 997,27	1 658 208,49
Verotuspoistoihin liittyvä poistoero	-	-
Poistoero yhteensä	1 580 997,27	1 658 208,49

27. Pitkäaikaiset velat

	2016	2015
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua (1.1.2022 jälkeen)		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 297 973,00	3 441 969,00
Pitkäaikaiset velat yhteensä	2 297 973,00	3 441 969,00

2015 vuonna nostettu bullet-laina 20 milj. erääntyy sopimuksen mukaan vuonna 2020.

29. Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Muut pakolliset varaukset				
Muut pakolliset varaukset (ky)	39 095,74	13 742,85	0,00	0,00
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu (ky)	826 730,82	815 755,38	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset yhteensä	865 826,56	829 498,23	0,00	0,00

30. Vieras pääoma, velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille ja osakkuusyhteisöille

	2016		2015	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöiltä				
Ostovelat	0,00	35 622,92	0,00	25 718,31
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>35 622,92</i>	<i>0,00</i>	<i>25 718,31</i>
Velat kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	91 289,44	0,00	120 240,59
Siirtovelat	0,00	754 707,20	0,00	1 776 894,42
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>845 996,64</i>	<i>0,00</i>	<i>1 897 135,01</i>
Velat osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Lainasaamiset	0,00		0,00	0,00
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Saamiset yhteensä	0,00	881 619,56	0,00	1 922 853,32

32. Muiden velkojen erittely

	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Muut velat				
Liittymismaksut	12 805,51	9 173,78	0,00	0,00
Muut velat	1 807 961,80	1 546 695,25	1 079 906,45	1 020 814,70
Muut velat yhteensä	1 820 767,31	1 555 869,03	1 079 906,45	1 020 814,70

33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat</i>				
Tuloennakot	272 612,05	250 848,66	272 612,05	250 848,66
Menojäämät				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotus	4 939 074,80	5 638 885,65	3 159 157,28	3 756 646,37
Korkojaksotukset	222 084,30	202 389,06	93 049,98	106 915,54
Potilasvahinkovakuutus	96 999,55	101 622,46	0,00	0,00
Valtionosuus	39 314,00	15 985,67	39 314,00	0,00
Rintamaveteraanikuntoutusvarat	6 867,12	3 311,31	6 867,12	3 311,31
Valtio, muut	109 221,35	54 617,59	109 221,35	0,00
Hankevarat, muut tuet ja avustukset	324 087,48	232 608,61	142 270,50	182 943,71
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri	737 047,05	1 745 903,03	754 707,20	1 787 482,36
Muut menojäämät	359 736,54	416 628,70	111 098,81	113 584,60
<i>Siirtovelat yhteensä</i>	<i>7 107 044,24</i>	<i>8 662 800,73</i>	<i>4 688 298,29</i>	<i>6 201 732,55</i>

Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

34. Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	728 730,89	833 088,80	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	2 726 363,76	2 876 363,76	0,00	0,00
<i>Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä</i>	<i>2 726 363,76</i>	<i>2 876 363,76</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

Velat, joiden vakuudeksi annettu osakkeita

	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta				
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Pantatut osakkeet yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

38. Vuokravastuut

	Konserni 2016	Konserni 2015	Kunta 2016	Kunta 2015
Vuokravastuut				
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	340 081,19	341 347,89	321 280,98	321 280,98
- myöhemmin maksettava osuus	2 831 711,36	3 362 865,88	1 664 541,84	2 307 103,80
Vuokravastuut yhteensä	3 171 792,55	3 704 213,76	1 985 822,82	2 628 384,78

Myöhemmin maksettavassa osuudessa on toistaiseksi voimassa oleville vuokrasopimuksille laskettu 5 vuoden laskennallinen voimassaolo.

Kokonaisvuokravastuu sisältää väliuokrauksen vuokravastuita noin 41th euroa.

Maa-alueiden vuokrissa ei ole merkittäviä vuokravastuita.

Leasingvastuut

- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	1 432 903,13	1 304 283,90	654 596,16	587 591,08
- siitä kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut	216 955,30	216 986,18	204 477,32	204 477,32
- myöhemmin maksettava osuus	1 981 719,70	2 785 910,34	833 424,42	1 155 762,73
- siitä kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut	491 734,50	620 439,36	323 755,76	528 233,08
Leasingvastuut yhteensä	3 414 622,82	4 090 194,24	1 488 020,58	1 743 353,81

Leasingsopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta.

Vuokra- ja leasingvastuut yhteensä	6 586 415,37	7 794 408,01	3 473 843,40	4 371 738,59
---	---------------------	---------------------	---------------------	---------------------

39.-40. Vastuusitoumukset

	Konserni		Kunta	
	2016	2015	2016	2015
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	0,00	0,00	11 602 455,32	10 102 455,32
Jäljellä oleva pääoma	0,00	0,00	8 751 060,24	7 681 953,72
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	298 218,40	298 218,40	0,00	200 000,00
Jäljellä oleva pääoma	85 599,50	93 123,15	0,00	7 128,92

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	2016	2015
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	51 436 034,00	50 598 021,03
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	-	-
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	38 393,59	36 056,44

41. Muut kuntaa koskevat taseen ulkopuoliset järjestelyt**Sopimusvastuut, Hämeenkyrön kunta**

Monitoimiekskus Silta, palvelusopimus, Lujatalo Oy, 4.7.2014

Sopimuksen tarkoituksena on sopia kohteen suunnittelusta ja rakentamisesta sekä investointijakson jälkeiseen palvelujaksoon kuuluvien palvelujen tuottamisesta kohteessa.

Palvelusopimuksessa on määritelty palvelujakson aikana palveluntuottajan toimittamat palvelut ja rajapinnat, osapuolten velvollisuudet, muutosten tekeminen palveluihin, muutosten tekeminen pts-suunnitelmaan, palvelumaksun suorittamiseen vaikuttavat vähennysoikeudet. Palvelusopimuksessa on sovittu myös palvelun laadun seurannasta ja toimenpiteistä poikkeamien johdosta.

Palvelunkuvauksessa on eritelty:

Kiinteistön hallinnointi- ja isännöintipalvelut, kiinteistön hoito ja kunnossapito, ulkoalueiden hoito ja kunnossapito, energian käyttö ja ohjaus, jätehuoltopalvelut, siivouspalvelut, tilojen vuokraustoiminta

Palvelusopimuksen mukainen investointijakso on päätynyt 30.5.2016 ja rakennus on vastaanotettu. Investointijakson jälkeinen palvelusopimus on tehty ajalle 1.6.2016 - 31.5.2029 + mahdollinen viiden vuoden optio. Sopimusvastuuseen ei ole laskelmassa huomioitu optiovuosia.

Palvelusopimus, Lujatalo Oy, 1.6.2016 - 31.5.2029

- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	448 800,00
- myöhemmin maksettava osuus	5 385 200,00
Sopimusvastuu yhteensä	5 834 000,00

Korkosuojauksiin liittyvät johdannaisopimukset, Hämeenkyrön kunta

Koronvaihtosopimus, Nordea Pankki Suomi Oyj, numero 1599329/2207953

Koronvaihtosopimus on tehty korkoriskin suojaamiseksi, tasesuojauksena 20 milj. lainapääoman nimellisarvolle. Sopimusta ei ole liitetty lainaan, mutta kunnan taseeseen sisältyy 20 milj. vastaavakorkoinen bullet laina. Sopimuksella on sidottu vaihtuva korko kiinteään korkoon.

Kunta maksaa pankille kiinteää korkoa -0,3% p.a., pankki maksaa kunnalle vaihtuvaa korkoa, euribor 3kk 24.10.2022 saakka. Pankin optiona ajalla 24.10.2022-23.10.2045 kunta maksaa pankille kiinteää korkoa 1,34% p.a., pankki maksaa kunnalle vaihtuvaa korkoa, euribor 3kk.

Jatkettava korkoswap, sopimus erääntyy 24.10.2022, minkä jälkeen pankilla on oikeus mutta ei velvollisuutta jatkaa sopimusta 23.10.2045 saakka. Pankin ilmoittama käypä arvo 31.12. sisältää oletuksen sopimuksen jatkumisesta 23.10.2045 saakka (pankin optio). Mikäli pankki jättää käyttämättä option, ei kunnalle synny velvoitteita 24.10.2022 jälkeen.

**Kunta
2016**

Koronvaihtosopimus	
- lainapääomaa vastaava nimellisarvo	20 000 000,00
- käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 743 931,00

Hämeenkyrön kuntakonserniin kuuluvien muiden yhteisöjen taseen ulkopuoliset järjestelyt

Muut taloudelliset vastuut, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri

Muu taloudelliset vastuut, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri

	2016	2015	H:kyrön konserni	
			2,34 % 2016	2,34 % 2015
Sopimusvastuut				
Coxa Oy maanvuokrasopimus/rakennuksen lunastusvelvollisuus	15 727 761,22	16 664 902,65	368 029,61	389 958,72
Maankäyttö Sopimus/Tampereen kaupunki	0,00	8 820 000,00	0,00	206 388,00
Potilasvakuutuskeskus				
- vammaispalvelulain mukaiset etuudet, tuleva tuettu asuminen	7 950 912,00	7 980 473,00	186 051,34	186 743,07
Sopimusvastuut yhteensä	23 678 673,22	33 465 375,65	554 080,95	783 089,79
Arvonlisäveron palautusvastuu	30 797,67	56 275,80	720,67	1 316,85

Korkosuojauksiin liittyvät johdannaissopimukset, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri

	Sopimuksen luonne	Päättymis päivä	Nimellisarvo 31.12.2016	Käypäarvo	H:kyrön konserni	
					2,34 % Nimellisarvo 31.12.2016	2,34 % Käypäarvo
Johdannaissopimukset						
OP Yrityspankki Oyj	koronvaihtosopimus	20.12.2021	1 724 137,93	-178 614,29	40 344,83	-4 179,57
Nordea Bank AB	koronvaihtosopimus	23.8.2021	3 448 278,00	-328 015,00	80 689,71	-7 675,55
Nordea Bank AB	koronvaihtosopimus	3.11.2036	6 597 938,00	-1 714 848,00	154 391,75	-40 127,44
Nordea Bank AB	purettava swap	27.1.2045	10 000 000,00	-505 048,00	234 000,00	-11 818,12
Nordea Bank AB	koronvaihtosopimus	9.12.2026	36 000 000,00	-376 504,00	842 400,00	-8 810,19
Kuntarahoitus Oyj	koronvaihtosopimus	1.11.2037	6 061 855,00	-1 352 058,00	141 847,41	-31 638,16
Kuntarahoitus Oyj	koronvaihtosopimus	1.5.2017	7 000 000,00	-1 317 041,00	163 800,00	-30 818,76
Yhteensä			70 832 208,93	-5 772 128,29	1 657 473,69	-135 067,80
Myöhemmin alkavat						
Kuntarahoitus Oyj	koronvaihtosopimus	25.4.2041	19 555 556,00	777 633,00	457 600,01	18 196,61
Yhteensä			90 387 764,93	-4 994 495,29	2 115 073,70	-116 871,19
OTC Cap sopimukset						
Nordea Bank AB	korkokatto	1.11.2021	13 195 877,00	7 424,00	308 783,52	173,72
Nordea Bank AB	korkokatto	1.11.2021	13 195 877,00	-11 453,00	308 783,52	-268,00
Yhteensä			26 391 754,00	-4 029,00	617 567,04	-94,28

Korkosuojauksiin liittyvät johdannaissopimukset, Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy

	Sopimuksen luonne	Alkamis päivä	Päättymis päivä	Nimellisarvo 31.12.2016	Käypäarvo 31.12.2016
Johdannaissopimukset					
Myöhemmin alkavat					
Nordea Suomi Oyj	koronvaihtosopimus	3.4.2017	2.4.2026	2 567 171,00	- - -

Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy maksaa pankille kiinteää korkoa 1,19% p.a.,
pankki maksaa Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy:lle vaihtuvaa korkoa 1 kk euribor.

Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot

42. Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2016	2015
Yleishallinto	18	17
Perusturvapalvelut	283	277
Opetus- ja kulttuuritoimi	292	294
Yhdyskuntapalvelut	103	104
Yhteensä	696	692

43. Henkilöstökulut

	2016	2015
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	31 026 552,52	31 456 672,51
Henkilöstökulut, mitkä aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	40 382,05	60 496,27
Henkilöstökulut yhteensä	30 986 170,47	31 517 168,78

44. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut (kuntalaki 82.3 §)

	2016
Kansallinen Kokoomus	4 428,00
Suomen Kristillisdemokraatit	651,00
Suomen Keskusta	2 986,00
Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue	1 618,00
Vasemmistoliitto	1 516,00
Vihreä liitto	513,00
Perussuomalaiset	1 260,00
Yhteensä	12 972,00

45. Tilintarkastajan palkkiot

	2016	2015
Tarkastusyhteisö, BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	12 223,00	10 997,00
Tilintarkastajan lausunnot	0,00	0,00
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	2 565,00	2 340,00
Muut palkkiot	0,00	0,00
Palkkiot yhteensä	14 788,00	13 337,00

5 Eriytetyt tilinpäätökset

5.0 Vesihuoltolaitos

5.1 Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus

Vesihuoltolaitoksen olennaiset tapahtumat toiminnassa taloudessa

Suurin investointi vuonna 2016 oli viemäriverkoston (runkoviemäri) laajentaminen haja-asutusalueelle välille Laitila - Herttua. Muita investointeja olivat mm. vesi- ja viemäriverkoston ja laitteistojen saneeraaminen, radiomodeemien uusiminen, sulkuventtiilien uusiminen ja jätevesipumppaamojen saneeraus.

Uusi jätevedenpuhdistamo oli käytössä ensimmäisen täyden vuoden ja se mahdollisti 1.1.2016 voimaan tulleen ympäristöluvan mukaisen jätevesien puhdistuksen. Ylöjärven kaupunki osallistui rakennusvaiheessa puhdistamon investointikustannuksiin ja heitä laskutetaan virtaamien suhteessa neljä kertaa vuodessa jäteveden puhdistamisesta, koska Viljakkalan jätevedet johdetaan Hämeenkyröön.

Viemäriverkoston rakentamisen välille Laitila - Herttua oli alun perin määrä valmistua marraskuun loppuun mennessä, mutta hankkeelle haettiin ja saatiin ELY:ltä jatkoaikaa, koska AVI ei ollut vielä myöntänyt Kallioistenselän alituslupaa. Hankkeen kustannukset vuonna 2016 olivat n. 437 000 euroa. Kustannuksissa on mukana myös edellisen vaiheen viimeistelytyökustannuksia. Hankkeeseen saadaan vielä valtion avustusta vuonna 2017 noin 120 000 €.

Vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavia tunnuslukuja

Lähikuntien vesimaksuja (tavallinen kulutus, käyttömaksu) €/m³ (alv 0 %):

kk/vuosi	6/2016
Hämeenkyrö	1,52
Ikaalinen	1,09
Parkano	1,45
Nokia	1,53
Ylöjärvi	1,75
Sastamala	1,72
Kyröskosken VH	1,05

Lähikuntien jätevesimaksuja (tavallinen kulutus, käyttömaksu) €/m³ (alv 0 %):

kk/vuosi	6/2016
Hämeenkyrö	2,38
Ikaalinen	2,20
Parkano	2,36
Nokia	1,89
Ylöjärvi	2,78
Sastamala	2,29

Tunnuslukuja:**Vesilaitos**

- Laskuttamattoman veden määrä prosentteina: $(1593+104-307-1308) / (1593+104-1308)*100 = 21,08\%$

Kaava, (1000m³/vuosi):

(Verkostoon pumpattu vesimäärä, + ostettu vesimäärä - laskutettu vesimäärä omilta asiakkailta - laskutettu vesimäärä muilta vesilaitoksilta) / (Verkostoon pumpattu vesimäärä + ostettu vesimäärä - laskutettu vesimäärä muilta vesilaitoksilta) *100

- Miharin vedenottamon toimintakulut (1000€) / verkostoon pumpattu vesimäärä (1000m³)
 $139 / 1076 = 0,13 \text{ €/m}^3$
- Vesilaitoksen toimintakulut (1000€) / laskutettu vesi omilta asiakkailta (1000m³)
 $461 / 307 = 1,50 \text{ €/m}^3$
- Vesilaitoksen toimintakulut (1000€) / kaikki laskutettu vesi (1000m³)
 $461 / 1356 = 0,34 \text{ €/m}^3$
- Miharin vedenottamon energiankulutus (MWh) / verkostoon pumpattu vesimäärä (1000m³)
 $586 / 1076 = 0,54 \text{ kwh / m}^3$

Jätevesilaitos

Jäteveden vuotovesimäärä prosentteina: $(617+3-324-82-15)/(617+3-82-15)*100 = 38,0\%$

Kaava (1000m³/vuosi)

(omalle jätevedenpuhdistamolle tuleva jätevesimäärä + muualle puhdistettavaksi johdettu jätevesimäärä - laskutettu jätevesimäärä omilta asiakkailta - laskutettu jätevesimäärä muilta laitoksilta - laskutettu jätevesimäärä loka-autoilta) / (omalle jätevedenpuhdistamolle tuleva jätevesimäärä + muualle puhdistettavaksi johdettu jätevesimäärä - laskutettu jätevesimäärä muilta laitoksilta - laskutettu jätevesimäärä loka-autoilta) *100

Viemärlaitoksen toimintakulut (1000€) / laskutettu jätevesi (1000m³)

$540 / (324 + 82 + 15) = 1,28 \text{ €/m}^3$

Puhdistamon toimintakulut (1000€) / puhdistamolle vastaanotettu jätevesimäärä (1000m³)

$379 / 614 = 0,62 \text{ €/m}^3$

Jäteveden puhdistamon energiankulutus (MWh)/ vastaanotettu jätevesimäärä (1000m³)

$996 / 614 = 1,62 \text{ kwh / m}^3$

Hulevesien viemärointi, tiedot hintatasosta

Huleveden perusmaksut/vuosi ovat olleet 1.1.2011 alkaen vesimittarikoon mukaan seuraavat:

- DN 25/ei mittaria 33,00 e (40,92 e)
- DN 32 42,00 e (52,08 e)

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Viemäriverkostoa laajennetaan haja-asutusalueelle vuonna 2017 niin, että kokoojaviemäriä rakennetaan alueille, missä liittymishalukkuus ja -tarve on suurinta. Vuosina 2014–2016 rakennettuun runkoviemäriin, yhteensä noin 24 km, odotetaan saatavan noin 500 kiinteistöä asiakkaiksi.

Vuoden 2016 jälkeen pääpaino jätevesipuolen investoinneissa tulee olemaan kokoojaviemäreiden rakentamisessa ja nykyisen jätevesiverkoston ja siihen liittyvien laitteiden saneerauksessa.

Puhdasvesipuolen pääpaino investoinneissa tulee olemaan nykyisen verkoston saneerauksessa. Miharin vedenottamolle kohdistuu pumppausmäärien lisäämiseen toiveita lähinnä Nokian kaupungin toimesta ja asiaa tullaan heidän kanssaan selvittämään.

Tehdyt suuret investoinnit aiheuttavat taksoihin nostopaineita poistojen kattamisen johdosta.

Maltillisilla vuosittaisilla hintojen nostoilla saadaan vesihuoltolaitoksen talous jälleen omat menot kattavaksi arviolta alle kymmenessä vuodessa.

Vesihuoltolaitoksen henkilöstö

- kunnallistekniikan rakennuspäällikkö (0,55)
- puhdistamonhoitaja
- laitosmies (3)
- Kesätöissä yksi nuori mittarinlukijana
- Jätevedenpuhdistamolla oli työharjoittelussa prosessitekniikan opiskelijoita

Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

RISKI	SEURAUUS	RISKIN SUURUUS	ESIINTYMINEN
Pohjaveden valuma- ja/tai muodostumisalueella satuttava pohjaveden laatua heikentävä onnettomuus	Pohjaveden käytölle voidaan joutua asettamaan käyttörajoituksia tai sen käyttö kielletään kokonaan	Vakava (epidemian mahdollisuus)	Harvinainen (kerran kymmenessä vuodessa)
Pohjaveden riittävyys	Pohjaveden toimittamista voidaan joutua rajoittamaan tai kokonaan lopettamaan	Huomattava (vähäinen ja tilapäinen terveydellinen haitta)	Harvinainen (kerran kymmenessä vuodessa)
Sähkökatkos	Verkostoveden jakelu keskeytyy; jäteveden johtaminen keskeytyy	Vähäinen (esteettinen haitta)	Todennäköinen (kaksi kertaa vuodessa)
Verkostovuoto	Häiriöitä veden laadussa, mahdollisia toimituskatkoksia; jätevettä pääsee maastoon	Huomattava (vähäinen ja tilapäinen terveydellinen haitta)	Todennäköinen (kaksi viidessä vuodessa)
Vedenkäsittely- ja desinfiointilaitteiden rikkoutuminen	Häiriöitä käsitellyn veden laadussa, mahdollisia toimituskatkoksia	Huomattava (vähäinen ja tilapäinen terveydellinen haitta)	Satunnainen (kerran viidessä vuodessa)
Soodan syötön liika-annostus	Käsitellyn veden toimittamista voidaan joutua rajoittamaan tai kokonaan lopettamaan	Vakava (epidemian mahdollisuus)	Harvinainen (kerran kymmenessä vuodessa)
Automaatio- ja/tai hälytysjärjestelmien toimintahäiriöt	Vedenottamon valvonta- ja hoitotyöt vaikeutuvat	Vähäinen (esteettinen haitta)	Todennäköinen (kaksi kertaa vuodessa)

Ilkivalta / terrori	Mahdollisia toimituskatkoksia ja muutoksia veden laadussa	Vakava (epidemian mahdollisuus)	Harvinainen (kerran kymmenessä vuodessa)
Puhdistamobakteerien tuhoutuminen	Puhdistamon toiminta keskeytyy; liehtekannan uudelleen kasvatus	Huomattava	Satunnainen (kerran viidessä vuodessa)
Jäteveden ohivirtaus / ympäristön saastuminen	Puhdistamattoman jäteveden joutuminen jokeen/ ympäristön saastuminen	Vakava	Todennäköinen (kaksi kertaa vuodessa)
Joen pinta korkealla	Jokivesi virtaa puhdistamoon	Huomattava	Satunnainen (kerran viidessä vuodessa)

Riskit on kartoitettu yksityiskohtaisemmin mm. Hämeenkyrön kunnan vesihuoltolaitoksen valmiussuunnitelmassa ja valvontatutkimusohjelmissa.

Ympäristötekijät

Pohjavesiensuojelusuunnitelma päivitettiin vuonna 2015.

Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien avulla pyritään ehkäisemään toiminta, joka pilaisi tai heikentäisi pohjaveden laatua tai määrää. Suojelusuunnitelmassa on selvitetty alueen hydrogeologiset ominaisuudet ja kartoitettu pohjavesialueilla sijaitsevat riskitekijät. Suunnitelmassa on esitetty tarvittavat toimenpidesuosituksot pohjavesialueella jo oleville sekä sinne mahdollisesti tuleville riskitekijöille.

Hanke on toteutettu yhteistyössä Pirkanmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus), Hämeenkyrön kunnan, Hämeenkyrön Vesi Oy:n, Kyröskosken Vesihuolto Oy:n ja Hämeenkyrön kunnan Vesihuoltolaitoksen kanssa.

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Vesihuoltolaitoksen taloutta valvotaan sisäisesti teknisten palveluiden toimesta käyttötalouden toteutumaa seuraamalla ja säännöllisesti saatavilla investointien toteutumaraporteilla. Raportit menevät tiedoksi myös tekniselle lautakunnalle.

Viranhaltijoiden lisäksi vesihuoltolaitoksen toimintaa seuraa ja valvoo kunnan hallintosäännössä määritetyllä tavalla omalta osaltaan tekninen lautakunta, tarkastuslautakunta, kunnanhallitus ja valtuusto.

Puhtaan veden laatua tarkkaillaan laitoksilta ja verkostosta otettavilla vesinäytteillä, jotka tutkitaan KVVY:n laboratoriossa Tampereella. Tulokset menevät automaattisesti aina tiedoksi myös valvovalle viranomaiselle Pirtevaan.

Näytteenotto ja muut laatua ja puhtautta koskevat toimintatavat on määritelty valvontatutkimusohjelmissa, jotka on laadittu yhteistyössä ympäristöterveydenhuollon (Pirteva) ja Hämeenkyrön kunnan vesihuoltolaitoksen kanssa.

Voimassa olevat valvontatutkimusohjelmat on laadittu vuosille 2015 - 2019.

Jätevedenpuhdistamon toimintaa tarkkaillaan näytteiden ottamisella jätevedestä. Näytteitä otetaan KVVY:n toimesta kerran kuussa ja lisäksi ELY:n toimesta 4-6 kertaa vuodessa. KVVY:n laboratoriotulokset ja kertaraportit menevät automaattisesti aina myös tiedoksi valvovalle viranomaiselle ELYyn. Näytteidenotto ja muut jätevedenpuhdistuksen vaatimat toimenpiteet on määritelty puhdistamon ympäristöluvassa.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen

Putkistojen korjaustarpeiden kartoittaminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Vuoden aikana kartoitetut putkistot	Vesihuollon pitkän tähtäyksen suunnitelma (pts-suunnitelma)	Kartoitettiin verkostoja Hämeenkyrön kirkonkylän taajaman osalta

Verkostokartat sähköiseen muotoon

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Vuoden aikana sähköiseen muotoon saadut osaverkostot	Koko vesihuoltoverkosto sähköisessä muodossa	Kaikki uudet vesi- ja viemärilinjat sekä haja-asutusalueiden runkovesijohdot ovat sähköisessä muodossa

Laitoksen talous tasapainossa

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Tilinpäätös	Vesihuoltolaitoksen menot katetaan sen omilla tuloilla	Tuloslaskelman 2016 mukainen alijäämä on 769 798 e

Laadultaan hyvä talousvesi

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Vesinäytteiden tutkimustulokset	Laatusuosituksen mukainen taso	Vesinäytteet olivat tutkituilta osin hyvää talousvettä

Hyvä jäteveden puhdistustulos

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Jätevesinäytteiden tutkimustulokset	Ympäristöluvan mukaiset raja-arvot	Tulostaso oli pääsääntöisesti selvästi ympäristöluvan vaatimusten mukainen typpituloksia lukuun ottamatta

5.2 Tilikauden tuloksen muodostuminen

5.2.1 Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma ja tunnusluvut

	2016	2015
LIIKEVAIHTO		
Myyntituotot, ulkoiset	1 907 386,90	1 674 430,73
Myyntituotot, sisäiset	116 299,46	138 136,85
Valmistus omaan käyttöön	17 308,00	21 736,00
Liiketoiminnan muut tuotot	3 390,00	6 045,08
Materiaalit ja palvelut		
Aineet ja tarvikkeet	-453 105,60	-395 976,10
Palvelujen ostot	-412 193,73	-388 827,66
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-189 491,87	-251 299,13
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	-44 540,42	-71 755,62
Muut henkilöstösivukulut	-12 005,11	-13 062,54
Poistot ja arvonalentumiset	-1 477 958,73	-781 690,26
Liiketoiminnan muut kulut	-45 468,03	-50 525,49
LIIKEYLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-590 379,13	-112 788,14
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korvaus peruspääomasta	-179 419,00	-179 419,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-769 798,13	-292 207,14
Tuloslaskelman tunnusluvut	2016	2015
Toimintatuotot/-kulut, %	184	158
Liikelylijäämä/poistot, %	-40	-14

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100 * toimintatuotot / (toimintakulut – valmistus omaan käyttöön)

Liikelylijäämä prosenttia poistoista

= 100 * vuosikate / poistot ja arvonalennukset

Kun tunnusluvun arvo on 100, tulorahoitus riittää poistojen kattamiseen. Oletus on kuitenkin pätevä vain silloin kun poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista investointimenoa.

5.2.2 Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma ja tunnusluvut

	2016	2015
Toiminnan rahavirta		
Liikelylijäämä (+) / alijäämä (-)	-590 379,13	-112 788,14
Poistot ja arvonalentumiset	1 477 958,73	781 690,26
Rahoitustuotot ja -kulut	-179 419,00	-179 419,00
	<u>708 160,60</u>	<u>489 483,12</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-600 808,96	-7 648 204,61
Rahoitusosuudet investointeihin	376 005,35	876 485,83
	<u>-224 803,61</u>	<u>-6 771 718,78</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	483 356,99	-6 282 235,66
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	6 282 235,66
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-483 356,99	0,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	0,00
	<u>-483 356,99</u>	<u>6 282 235,66</u>
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos	336 507,70	-337 293,35
Korottomien velkojen muutos	-26 761,65	41 351,50
	<u>309 746,05</u>	<u>-295 941,85</u>
Rahoituksen rahavirta	-173 610,94	5 986 293,81
Rahavarojen muutos	309 746,05	-295 941,85
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	-856 187,37	-1 165 933,42
Rahavarat 1.1.	-1 165 933,42	-869 991,57
	<u>309 746,05</u>	<u>-295 941,85</u>

Rahoituslaskelman tunnusluvut	2016	2015
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	-9 242	-9 579
Investointien tulo-rahoitus, %	-263	-2
Lainanhoitokate	-2,3	0,4

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €

Tunnusluku, joka on positiivinen, ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen määrä ilmaisee sen, että menoja katetaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoitukseen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus

$\% = 100 * \text{vuosikate} / \text{investointien omahankintameno}$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella.

Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Lainanhoitokate

$= (\text{liikeylijäämä} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kertoo tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Lainanhoitokate riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on yksi (1) tai suurempi. Lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2.

5.2.3 Vesihuoltolaitoksen tase ja tunnusluvut

VASTAAVAA	2016	2015
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Tietokoneohjelmistot	2 392,43	5 002,55
Aineettoman hyödykkeet yhteensä	2 392,43	5 002,55
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	1 718 878,17	1 810 551,69
Kiinteät rakenteet ja laitteet	9 001 213,63	10 249 737,43
Koneet ja kalusto	23 019,01	7 709,00
Enn. maksut ja keskeneräiset hankinnat	1 806 100,05	1 731 757,74
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	12 549 210,86	13 799 755,86
Pysyvät vastaavat yhteensä	12 551 603,29	13 804 758,41
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	94 582,35	431 090,05
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	94 582,35	431 090,05
Rahat ja pankkisaamiset	-856 187,37	-1 165 933,42
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	-667 022,67	-303 753,32
VASTAAVAA	11 789 998,27	13 069 915,04
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	3 207 617,51	3 207 617,51
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	473 235,18	765 442,32
Tilikauden yli-/alijäämä	-769 798,13	-292 207,14
Oma pääoma yhteensä	2 911 054,56	3 680 852,69
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	8 745 812,22	9 229 169,21
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	8 745 812,22	9 229 169,21
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Ostovelat	114 379,73	103 968,93
Muut velat	8 150,11	12 469,37
Siirtovelat	10 601,65	43 454,84

Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	133 131,49	159 893,14
Vieras pääoma yhteensä	8 878 943,71	9 389 062,35
VASTATTAVAA	11 789 998,27	13 069 915,04

Taseen tunnusluvut	2016	2015
Omavaraisuusaste	25	28
Suhteellinen velkaantuneisuus-%	431	516
Lainakanta 31.12., 1 000 euroa	8 746	9 229
Kertynyt yli-/alijäämä 1 000 euroa	-297	473

Omavaraisuusaste

$\% = 100 * (\text{oma pääoma} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{koko pääoma} - \text{saadut ennakot})$
Tunnusluku mittaa vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan kuntataloudessa pitää keskimäärin 70 %:n omavaraisuutta.

Suhteellinen velkaantuneisuus

$\% = 100 * (\text{vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}) / \text{käyttötulot}$
Tunnusluku kertoo kuinka paljon käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

Lainakanta 31.12.

= vieras pääoma – (saadut ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat). Lainakanta tarkoittaa korollista vierasta pääomaa.

5.3 Vesihuoltolaitoksen talousarvion toteutumisvertailu

Tuloslaskelmaosan toteutumavertailu

euroa	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Menot	1 171 400	1 043 200	1 156 800
Tulot	1 840 300	1 739 400	2 017 400
Netto	+ 668 900	+ 696 200	+ 860 600

Investointiosan toteutumavertailu

VESIHUOLTOLAITOS Rakennushankkeet	Aikaisem- mat in- vestoinnit	TA 2016	Käyttö- suunni- telma	TP 2016	Koko- nais- kustan- nus	lisätiedot
Vesihuoltohankkeet		200 000				Jaetaan teknisen lautakunnan käyttösunnitelmassa: verkostojen saneeraukset ja laitteistot saneeraussuunnitelman mukaan
Ahrolan paineenkorotusase. atm			12 000	10 273	10 273	Hanke on valmis.
Viemäriverkoston ja laitteiston saneeraus			94 000	79 353	79 353	
Vesijohtoverkosto: sulkuventtiilien uusiminen			12 000	12 877	12 877	
Jätevesipumppaamojen saneeraus, suunnittelu			12 000	13 568	13 568	Hanke jatkuu vuonna 2017.
Vesijohtoverkon ja laitteiston saneeraus			25 000	14 084	14 084	
Radiomodeemien uusiminen			25 000	19 760	19 760	Hanke on valmis.
Kyröspohjan vesijohto	43 378		20 000	0	43 387	Hanke jatkuu vuonna 2017.
Viemäriverkoston laajennus: Sasi - Mahnala - Kyröspohja - Heinijärvi		1 500 000	1 500 000	436 779		
*tulona avustus		-175 000	-175 000	-376 005		
Jätevedenpuhdistamon pihan asfaltointi		12 000	12 000	14 115	14 115	Hanke on valmis.
Menot		1 712 000	1 712 000	600 809		
Tulot		-175 000	-175 000	-376 005		
Yhteensä		1 537 000	1 537 000	224 804		

5.4 Vesihuoltolain edellyttämät lisätiedot

Vesihuoltolain edellyttämät lisätiedot:

Huleveden viemäröinti on erotettu laskennallisesti vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksestä hulevesiliittymien liittymäpääomien suhteessa koko vesihuoltolaitoksen peruspääomaan. Tämän mukaan laskennallisesti eriytetyn huleveden viemäröinnin osuus on 0,56 % vesihuoltolaitoksen kokonaisuudesta.

	Euroa	%
Peruspääoma (v. 2002)	1 404 706,37	43,79
Liittymismaksupääomat (v. 2004)		
- Vesiliittymismaksut	1 421 745,18	44,32
- Viemäri liittymismaksut	363 052,46	11,32
- Hulevesiliittymismaksut	18 113,50	0,56
	3 207 617,51	100,00

Vesihuolto ja huleveden viemäröinti Tuloslaskelma

	VESIHUOLTO		HULEVEDEN VIEMÄRÖINTI	
	2016	2015	2016	2015
LIIKEVAIHTO				
Myyntituotot, ulkoiset	1 896 705,53	1 665 053,92	10 681,37	9 376,81
Myyntituotot, sisäiset	115 648,18	137 363,28	651,28	773,57
Valmistus omaan käyttöön	17 211,08	21 614,28	96,92	121,72
Liiketoiminnan muut tuotot	3 371,02	6 011,23	18,98	33,85
Materiaalit ja palvelut				
Aineet ja tarvikkeet	-450 568,21	-393 758,63	-2 537,39	-2 217,47
Palvelujen ostot	-409 885,45	-386 650,23	-2 308,28	-2 177,43
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-188 430,72	-249 891,85	-1 061,15	-1 407,28
Henkilöstösivukulut				
Eläkekulut	-44 290,99	-71 353,79	-249,43	-401,83
Muut henkilöstösivukulut	-11 937,88	-12 989,39	-67,23	-73,15
Poistot ja arvonalentumiset	-1 469 682,16	-777 312,79	-8 276,57	-4 377,47
Liiketoiminnan muut kulut	-45 213,41	-50 242,55	-254,62	-282,94
LIIKELYIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-587 073,01	-112 156,53	-3 306,12	-631,61
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korvaus peruspääomasta	-178 414,25	-178 414,25	-1 004,75	-1 004,75
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-765 487,26	-290 570,78	-4 310,87	-1 636,36

Vesihuolto ja huleveden viemärointi Rahoituslaskelma

	VESIHUOLTO		HULEVEDEN VIEMÄRÖINTI	
	2016	2015	2016	2015
Toiminnan rahavirta				
Liikelylijäämä (+) / alijäämä (-)	-587 073,01	-112 156,53	-3 306,12	-631,61
Poistot ja arvonalentumiset	1 469 682,16	777 312,79	8 276,57	4 377,47
Rahoitustuotot ja -kulut	-178 414,25	-178 414,25	-1 004,75	-1 004,75
	704 194,90	486 742,01	3 965,70	2 741,11
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-597 444,43	-7 605 374,66	-3 364,53	-42 829,95
Rahoitusosuudet investointeihin	373 899,72	871 577,51	2 105,63	4 908,32
	-223 544,71	-6 733 797,15	-1 258,90	-37 921,63
Toiminnan ja investointien rahavirta	480 650,19	-6 247 055,14	2 706,80	-35 180,52
Rahoituksen rahavirta		0,00		
Lainakannan muutokset		0,00		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	6 247 055,14	0,00	35 180,52
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-480 650,19	0,00	-2 706,80	0,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	0,00	0,00	0,00
	-480 650,19	6 247 055,14	-2 706,80	35 180,52
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos	334 623,26	-335 404,51	1 884,44	-1 888,84
Korottomien velkojen muutos	-26 611,78	41 119,93	-149,87	231,57
	308 011,47	-294 284,58	1 734,58	-1 657,27
Rahoituksen rahavirta	-172 638,72	5 952 770,56	-972,22	33 523,25
Rahavarojen muutos	308 011,47	-294 284,58	1 734,58	-1 657,27
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	-851 392,72	-1 159 404,19	-4 794,65	-6 529,23
Rahavarat 1.1.	-1 159 404,19	-865 119,62	-6 529,23	-4 871,95
	308 011,47	-294 284,58	1 734,58	-1 657,27

Vesihuolto ja huleveden viemärointi

Tase

	VESIHUOLTO		HULEVEDEN VIEMÄRÖINTI	
	2016	2015	2016	2015
VASTAAVAA				
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineettomat hyödykkeet				
Tietokoneohjelmistot	2 379,03	4 974,54	13,40	28,01
Aineettoman hyödykkeet yhteensä	2 379,03	4 974,54	13,40	28,01
Aineelliset hyödykkeet				
Rakennukset	1 709 252,45	1 800 412,60	9 625,72	10 139,09
Kiinteät rakenteet ja laitteet	8 950 806,83	10 192 338,90	50 406,80	57 398,53
Koneet ja kalusto	22 890,10	7 665,83	128,91	43,17
Enn.maksut ja keskenkäydyt hankinnat	1 795 985,89	1 722 059,90	10 114,16	9 697,84
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	12 478 935,28	13 722 477,23	70 275,58	77 278,63
Pysyvät vastaavat yhteensä	12 481 314,31	13 727 451,76	70 288,98	77 306,65
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	94 052,69	428 675,95	529,66	2 414,10
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	94 052,69	428 675,95	529,66	2 414,10
Rahat ja pankkisaamiset	-851 392,72	-1 159 404,19	-4 794,65	-6 529,23
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	-663 287,34	-302 052,30	-3 735,33	-1 701,02
VASTAAVAA	11 723 974,28	12 996 723,52	66 023,99	73 191,52
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Peruspääoma	3 189 654,85	3 189 654,85	17 962,66	17 962,66
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	470 585,06	761 155,84	2 650,12	4 286,48
Tilikauden yli-/alijäämä	-765 487,26	-290 570,78	-4 310,87	-1 636,36
Oma pääoma yhteensä	2 894 752,65	3 660 239,91	16 301,91	20 612,78
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen vieras pääoma				
Lainat rahoituslaitoksilta	8 696 835,67	9 177 485,86	48 976,55	51 683,35
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	8 696 835,67	9 177 485,86	48 976,55	51 683,35
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Ostovelat	113 739,20	103 386,70	640,53	582,23
Muut velat	8 104,47	12 399,54	45,64	69,83
Siirtovelat	10 542,28	43 211,49	59,37	243,35
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	132 385,95	158 997,74	745,54	895,40
Vieras pääoma yhteensä	8 829 221,63	9 336 483,60	49 722,08	52 578,75
VASTATTAVAA	11 723 974,28	12 996 723,52	66 023,99	73 191,52

5.5 Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksen liitetiedot

VESIHUOLTOLAITOKSEN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Arvostus ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintameno vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelmanmukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuuston hyväksymä poistosuunnitelma on otettu käyttöön 1.1.2013. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelmanmukaisten poistojen perusteet.

Investointien rahoitusosuuksien käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintahintaan saadut rahoitusosuudet on merkitty ao. hyödykkeen hankintameno vähennyksiksi.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden tiedot ovat vertailukelpoiset edellisen tilivuoden tietoihin.

Aikaisempia tilikausia koskevien virheiden käsittely tilinpäätöksessä

Tilinpäätöksessä ei ole aiempiin tilikausiin kohdistuvien virheiden korjauksia.

VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Toimintatuotot tehtävälueittain

	2016	2015
Vesi- ja jätevesimaksut	1 302 757,30	1 202 887,89
Vesi- ja jätevesimaksut, sisäiset	113 964,62	110 594,32
Vesihuollon liittymismaksut	170 552,86	206 951,71
Jätteenkäsittelymaksut	69 850,23	52 067,59
Jätteenkäsittelymaksut, sisäinen	2 334,84	5 436,09
Muut yhteistoimintakorvaukset	312 192,62	193 583,22
Muut tuotot	28 423,89	41 046,76
Tuet ja avustukset	0,00	6 045,08
Toimintatuotot yhteensä	2 000 076,36	1 818 612,66

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksessä

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Kunnanvaltuusto on vahvistanut poistosuunnitelman käytettäväksi 1.1.2013 alkaen. Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

OMAISUUSLAJI	Poisto- menetelmä	Poisto aika vuosina	Poisto %
Aineettomat hyödykkeet			
Tietokoneohjelmistot	tasa	2	
Aineelliset hyödykkeet			
Rakennukset			
Hallinto- ja laitosrakennukset	tasa	20-30	
Perusparannusmenon poistoaikaa koskeva määrittely tehdään hankkeen taloudelliseen merkitykseen perustuen, hankesuunnitelman tai talousarvion hyväksynnän yhteydessä.			
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Maa- ja vesirakenteet			
Muut maa- ja vesirakenteet	menoj.		20
Johtoverkostot ja laitteet			
Vedenjakelu verkosto	menoj.		10
Viemäriverkosto	menoj.		10
Muut putki- ja kaapeliverkot	menoj.		20
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet			
Sähkö-, vesi- yms. laitosten koneet ja laitteet	tasa	10	
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	tasa	10	
Koneet ja kalusto			
Kuljetusvälineet			
Muut kuljetusvälineet (autot)	tasa	4	
Muut laitteet ja kalusteet	tasa	3	

Investointiraja on 10 000 euroa. Tätä pienemmät hankinnat kirjataan vuosikuluina käyttötalouteen. Ensikertaisen kalustamisen osalta ei noudateta rakennuksen poistoaikaa vaan kaluston.

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT**Taseen vastaavia koskevat liitetiedot, vesihuoltolaitos****Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet**

	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet				
	Aineettomat oikeudet	Yhteensä	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	5 002,55	5 002,55	1 810 551,69	10 249 737,43	7 709,00	1 731 757,74	13 799 755,86
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	600 808,96	600 808,96
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-376 005,35	-376 005,35
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	130 701,30	19 760,00	-150 461,30	0,00
Tilikauden poisto	-2 610,12	-2 610,12	-91 673,52	-1 379 225,10	-4 449,99	0,00	-1 475 348,61
Poistamaton hankintameno 31.12.	2 392,43	2 392,43	1 718 878,17	9 001 213,63	23 019,01	1 806 100,05	12 549 210,86
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 392,43	2 392,43	1 718 878,17	9 001 213,63	23 019,01	1 806 100,05	12 549 210,86

Saamisten erittely

	2016	2015
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	94 582,35	431 090,05
Siirtosaamiset	0,00	0,00
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	94 582,35	431 090,05

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot, vesihuoltolaitos**Oman pääoman erittely**

	2016	2015
Peruspääoma 1.1.	3 207 617,51	3 207 617,51
Peruspääoma 31.12.	3 207 617,51	3 207 617,51
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	473 235,18	765 442,32
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	473 235,18	765 442,32
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	-769 798,13	-292 207,14
Oma pääoma yhteensä	2 911 054,56	3 680 852,69

Muiden velkojen erittely

	2016	2015
Muut velat		
Liittymismaksut	0,00	0,00
Muut velat	8 150,11	12 469,37
Muut velat yhteensä	8 150,11	12 469,37

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkajaksotus	10 601,65	43 454,84
Siirtovelat yhteensä	10 601,65	43 454,84

Henkilöstöä koskevat liitetiedot, vesihuoltolaitos

Henkilöstön lukumäärä 31.12.	2016	2015
Kunnallistekniikan rakennuspäällikkö	0,55	0,55
Puhdistamonhoitaja	1,00	1,00
Laitosmies	3,00	3,00
Henkilöstön lukumäärä 31.12.	4,55	4,55

6 Allekirjoitukset ja merkinnät

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

Hämeenkyrössä _____ päivänä _____ kuuta 2017.

HÄMEENKYRÖN KUNNANHALLITUS

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

TILINTARKASTAJAN TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitotavan mukaisesti. Tilintarkastuksesta on annettu tänään erillinen tilintarkastuskertomus.

Hämeenkyrössä _____ päivänä _____ kuuta 2017.

_____
Jorma Kesä, tilintarkastaja JHTT
BDO Audiator Oy

LUETTELOT JA SELVITYKSET

KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT

Tuloslaskelma, tase, pääkirja ja päiväkirja (sähköinen arkistointi).
 Talousarvion toteutusvertailu, palkkaluettelot, käyttöomaisuuden luettelot, luettelot arvopereista (paperiarkistointi).

KÄYTETYT TOSITELAJIT

Tositelaji	Nimi	Säilytystapa	Säilytys-aika
1	Kassatositteet	Paperi	13
9	Palkat	Paperi	30
20	OR/maksut	Paperi	10
25	Ostolaskut, Workflow	Sähköinen	13
29	Luottotappiot	Paperi	10
30	MR/suoritukset	Paperi	10
31	MR/laskut/hallinto- ja talouspalvelut	Paperi	10
32	MR/laskut/terveyspalvelut	Paperi	10
33	MR/laskut/sosiaalipalvelut	Paperi	10
34	MR/laskut/sivistyspalvelut	Paperi	10
35	MR/laskut/tekniset palvelut	Paperi	10
37	MR/vesilaskutus	Paperi	10
51	MR/Effica Käyntilaskutus	Paperi	10
52	MR/Effica Työterveyshuoltolaskutus	Paperi	10
53	MR/Effica Vuodeosasto laskutus	Paperi	10
54	MR/Effica Suun terveydenhuolto	Paperi	10
55	MR/Effica Vanhainkoti laskutus	Paperi	10
56	MR/Effica kotihoitolaskutus	Paperi	10
58	MR/Päivähoitolaskutus	Paperi	10
80	Varastokirjanpito	Paperi	10
90	Muistiotositteet	Paperi	13
91	KP Laskennalliset kirjaukset	Paperi	10
92	SL Laskennalliset kirjaukset	Paperi	10
93	SL Automaattikirjaukset	Paperi	10
94	SL Vyörytykset	Paperi	10
95	Alv-perusteen jako	Paperi	13
98	Kirjanpidon tulos kirjaus	Paperi	10
99	Sisäisen laskennan tulos kirjaus	Paperi	10

TILINPÄÄTÖKSEN SÄILYTTÄMINEN

Pysyvästi säilytettävät:	tasekirja, talousarvion toteutusvertailu, tilintarkastuskertomus ja arviointikertomus (paperiarkistointi)
10 vuotta säilytettävät:	pääkirja ja päiväkirja (sähköinen arkistointi) tase-erittelyt ja tililuettelo (paperiarkistointi)